

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กฎหมายธุรกิจลาว. แพลโคย สมาคมไทย-ลาว. กรุงเทพฯ: บริษัท เอเชียแคว้น อีโกร จำกัด (มหาชน), 2543.
- โกสอน พมวิหาน. สรณิพนธ์ เล่ม 1 เกี่ยวกับการปฏิวัติชาติ-ประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: สันติธรรม, 5 กุมภาพันธ์ 2533.
- โกศล ฉันทิกุล. กฎหมายและปัญหาการส่งเสริมการลงทุน. วารสารนิติศาสตร์ 12(พ.ศ. 2525), หน้า 1-47.
- ขจิตภัย บุรุษพัฒนา. ไทยกับเพื่อนบ้านในอินโดจีน. กรุงเทพฯ: แพริพิทยา, 2531.
- ความสัมพันธ์ไทย-ลาว. บัวแก้ว 6 (April-June 2000), หน้า 11.
- โคริน เฟื่องเกษม. แนวทางศึกษาและวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศและการตัดสินใจ. เอกสารประกอบการศึกษา ร.396 ความสัมพันธ์และนโยบายต่างประเทศไทย. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.
- จุลชีพ ชินวรรณโณ. เอกสารประกอบคำบรรยาย ร.271 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537. (อัคราเนนา)
- จุลชีพ ชินวรรณโณ. นโยบายต่างประเทศของไทยในทศวรรษที่ 1980 การย้อนพินิจ. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยธรรมศาสตร์, มกราคม 2535.
- จุลชีพ ชินวรรณโณ. นโยบายต่างประเทศของไทยในช่วงสงครามเย็น. ใน 5 ทศวรรษ การต่างประเทศของไทยจากความขัดแย้งสู่ความร่วมมือ. ชัยโชค จุลศิริวงศ์ (บรรณาธิการ). หน้า 121-143. กรุงเทพฯ: ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พฤษภาคม 2536.
- จุลชีพ ชินวรรณโณ. ทศวรรษสงคราม ไทย จีน อินโดจีน. กรุงเทพฯ: คอกหญ้า, 25 ตุลาคม 2531.
- ชวณิช กัญจนเตชะ. ความสัมพันธ์ไทย-ลาว : ศึกษาบทบาทผู้นำทางทหารของกองทัพไทย กับการพัฒนาความสัมพันธ์ในเชิงความร่วมมือหลังกรณีพิพาทบ้านร่มเกล้าจนถึงปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- ชัชวณนักรลงทุนกลุ่มนอร์ดิกร่วมแปลงสนามรบเป็นสนามการค้า. กรอ.สัมพันธ์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 76 (มกราคม 2532), หน้า 1.
- ชินวัฒน์ แม้นเดช. ความสัมพันธ์ ลาว-ไทย ศึกษาการพัฒนานโยบายลาวจากปี ค.ศ. 1975-2001. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

- ความภาค อิมลาร์อาญรัศด์. การเมืองในระบบราชการไทยในความสัมพันธ์กับต่างประเทศ : ศึกษาเฉพาะกรณีพิพาทปัญหาสามหมูบ้านระหว่างไทยกับลาว. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- เดวิด โอลด์ฟิลด์. ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและลาว ในยุคสงครามเย็น ทศวรรษ 1950 – ค.ศ. 1991. แปลและเรียบเรียงโดย มัทนา เกษกมล. กรุงเทพฯ: ศูนย์อินโดจีนศึกษา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, [ม.ป.ป.]
- ไทย-ลาวตกลงเลิกกุ่มุขุทขัฏ. เคลีนิวัศ (8 ตุลาคม 2532), หน้า 11.
- นปช. วารสารสงคราม ปีที่ 10 ฉบับที่ 4 (30 มกราคม 2531).
- บงกช หงส์คำมี. ไทยกับลาว. ไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (กุมภาพันธ์ 2539), หน้า 85-86.
- ประกัสสร เทพชาตรี. นโยบายต่างประเทศไทย จากยุควิกฤตเศรษฐกิจสู่สหัสวรรษใหม่. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, มกราคม 2543.
- ประพาส ลิมประพันธ์. นโยบายของรัฐต่อปัญหาการค้าชายแดนไทย-ลาว. เอกสารสรุปสัมมนา. พรหมา อินทะนาม. กฎหมายการลงทุนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว: กรณีศึกษาการส่งเสริมการลงทุนทางตรง. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิตภาควิชากฎหมายธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ บัณฑิตมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- พิชญ สุวรรณะชญ. สามทศวรรษอาเซียน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ธันวาคม 2540.
- มานะ มาลาเพชร. ลาว. เอเชียรายปี (กรกฎาคม ค.ศ. 1994), หน้า 139-154.
- มานะ มาลาเพชร. สู่ทางการค้าระหว่างประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. ใน การค้าไทย-อินโดจีน, หน้า 233. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ตุลาคม 2535.
- มานะ มาลาเพชร. ลาว. เอเชียรายปี (มิถุนายน ค.ศ. 1991), หน้า 148-163.
- มานะ มาลาเพชร. ลาว. เอเชียรายปี (พฤษภาคม ค.ศ. 1990), หน้า 136-148.
- มานะ มาลาเพชร. ลาว. เอเชียรายปี (มิถุนายน ค.ศ. 1993), หน้า 136-149.
- มัน พัทธินทัย. อเมริกาตัดค่าใช้จ่ยรัฐเหล็กเพื่อลดการขาดดุล. วัฏจักร (10 มีนาคม 2538): 7.
- รอสรรด ณะพรพันธ์. ประธานาธิบดีคลินตันกับสงครามการค้าระหว่างประเทศ. ผู้จัดการรายวัน (26 มีนาคม 2536): 4.
- วิรัช ร่วมพงษ์พัฒนา. ปัญหาข้อขัดแย้งไทย-ลาว ในช่วงปี พ.ศ. 2518 – ปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตมหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- สยามจดหมายเหตุ. ปีที่ 9 ฉบับที่ 26 (22-28 มิถุนายน 2527), หน้า 701-702.
- สยามจดหมายเหตุ. ปีที่ 9 ฉบับที่ 44 (26 ตุลาคม – 1 พฤศจิกายน 2527), หน้า 1213.
- สยามจดหมายเหตุ. ปีที่ 13 ฉบับที่ 6 (5-11 กุมภาพันธ์ 2531), หน้า 141-154.
- สมพงศ์ ชุมาก. รายงานผลการวิจัย เรื่อง นโยบายของไทยต่อปัญหาพรมแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 4 กรกฎาคม 2532.

- สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. การเมืองการปกครองไทยหลังสิ้นสงครามเย็น. ใน สีดา สอนศรี. เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การเมืองการปกครองหลังสิ้นสุดสงครามเย็น. หน้า 11 . กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.
- สมศักดิ์ ศรีวรรณ. เอกสารวิจัย เรื่อง นโยบายการเปลี่ยนนามรบเป็นสามการก้าว. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2533.
- สหรัฐฯเปิดฉากสงครามสิ่งทอเปลี่ยนกฎกำเนิดสินค้าบีบช่องก. ผู้จัดการรายวัน (15 กรกฎาคม 2539) : 6.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2525. (อัครา)
- สุนัย ผาสุก. นโยบายต่างประเทศไทย: ศึกษากระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณต่อปัญหาแกมพูชา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- สุชมพันธุ์ บริพัตร, ม.ร.ว. ประเทศไทยในโลกแห่งความเปลี่ยนแปลง: บทบาทของนิติบัญญัติในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พฤษภาคม 2531.
- สุพจน์ ค้านตระกูล. นายพล สิงกะโป กับการอภิวัฒน์ในประวัติศาสตร์ลาวและฐานทัพอเมริกันในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิทยาศาสตร์สังคม, 5 กรกฎาคม 2528.
- สุดจิต บุญบงกร. ไทย. เอเชียรายปี (มิถุนายน ค.ศ. 1985), หน้า 104-119.
- สุรัชย์ ศิริไกร. ลาว. เอเชียรายปี (มิถุนายน ค.ศ. 1985), หน้า 222-238.
- สุรัชย์ ศิริไกร. ลาว. เอเชียรายปี (เมษายน ค.ศ. 1986), หน้า 144-149.
- สุรัชย์ ศิริไกร. ลาว. เอเชียรายปี (มิถุนายน ค.ศ. 1989), หน้า 135-144.
- สุรัชย์ ศิริไกร. นโยบายต่างประเทศของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. ใน สีดา สอนศรี บรรณาธิการ นโยบายต่างประเทศในยุคโลกาภิวัตน์, หน้า 269. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), กันยายน 2538.
- สุรัชย์ ศิริไกร. การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองลาว. กรุงเทพฯ: โครงการศึกษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.
- สุรัชย์ ศิริไกร. ลาว. เอเชียรายปี (เมษายน ค.ศ. 1987), หน้า 223-236 .
- สุรัชย์ ศิริไกร. เอเชียตะวันออกเฉียงใต้: นโยบายต่างประเทศในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.
- สุรัชย์ ศิริไกร. การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้: การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองลาว. กรุงเทพฯ: คบไฟ, มิถุนายน 2542.
- อาทิตย์ชัย 3 หมู่บ้านของไทย. ไทยรัฐ (1 มิถุนายน 2527), หน้า 16.
- อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์. ไทย. เอเชียรายปี (กรกฎาคม ค.ศ. 1994), หน้า 88-99.

เอกสารประกอบ-กระทรวงการต่างประเทศไทย. กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ, 2543. (อัดสำเนา)

ภาษาลาว

กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. บันทึกการประชุมคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือลาว-ไทยครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 15-17 สิงหาคม ค.ศ. 1991. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. บันทึกการประชุมคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือลาว-ไทย ไทย-ลาว ครั้งที่ 3 กันยายน ค.ศ. 1993. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. บันทึกการประชุมคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือลาว-ไทย ไทย-ลาว ครั้งที่ 6 กันยายน ค.ศ. 1996. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

กระทรวงการต่างประเทศแห่ง ส.ป.ป.ลาว. ความเป็นจริงแห่งความสัมพันธ์ไทย-ลาว. เวียงจันทน์: โรงพิมพ์แห่งรัฐ, กันยายน ค.ศ. 1984. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. จดหมายบันทึกของกระทรวงการต่างประเทศ สปป.ลาว เกี่ยวกับการที่พวกปฏิการขวาจัดในวงการค้าอำนาจไทยเบียดขับเอาบ้านใหม่ บ้านกลาง และ บ้านสว่างของลาว. เวียงจันทน์: โรงพิมพ์แห่งรัฐ, กันยายน ค.ศ. 1984. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. บันทึกการประชุมคณะกรรมการทำงานจัดทำร่างแผนแม่บทและข้อกำหนดอำนาจหน้าที่ในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางน้ำร่วมระหว่างลาว-ไทย ครั้งที่ 3 ระหว่างวันที่ 22-25 เมษายน ค.ศ. 2003. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. บันทึกการประชุมคณะกรรมการทำงานจัดทำร่างแผนแม่บทและข้อกำหนดอำนาจหน้าที่ในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางน้ำร่วมระหว่างลาว-ไทย ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 27-29 มีนาคม ค.ศ. 2002. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. บันทึกการประชุมครั้งปฐมฤกษ์ คณะวิชาการด้านเทคนิค ร่วมเกี่ยวกับการร่างแผนแม่บทและข้อกำหนดด้านเทคนิค เกี่ยวกับการสำรวจและปักหลักหมายชายแดนทางน้ำร่วมระหว่างลาว-ไทย ฉบับลงวันที่ 21 สิงหาคม ค.ศ. 2002. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. บันทึกการประชุมคณะกรรมการเข้าหน้าที่ทางเทคนิคเกี่ยวกับการจัดทำร่างแผนแม่บทและข้อกำหนดอำนาจหน้าที่ในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางน้ำร่วมระหว่างลาว-ไทย ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 19-21 สิงหาคม ค.ศ. 2002. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

- กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. บันทึกการประชุมคณะกรรมการเขตแดนร่วมลาว-ไทย ไทย-ลาว ครั้งที่ 7 ระหว่างวันที่ 9-11 ธันวาคม ค.ศ. 2002. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. บันทึกการประชุมคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือ ลาว-ไทย ครั้งที่ 3 ที่ นครเวียงจันทน์, ปี ค.ศ. 1993. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. บันทึกการประชุมคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือ ลาว-ไทย ครั้งที่ 6 ที่ สงขลา, ปี ค.ศ. 1996. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. บันทึกการประชุมคณะเจ้าแขวง-ผู้ว่าราชการจังหวัดชายแดน ลาว-ไทย ครั้งที่ 1 ที่กรุงเทพฯ, 2-3 เมษายน ค.ศ. 1997. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. การประชุมคณะกรรมการเขตแดนร่วม ลาว-ไทย ครั้งที่ 1 ที่ สงขลา วันที่ 8 กันยายน ค.ศ. 1996. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. แผนแม่บทและข้อกำหนดอำนาจหน้าที่ในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางบกร่วมระหว่างราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. บันทึกการประชุมคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือ ลาว-ไทย ครั้งที่ 8. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. บันทึกการประชุมคณะทำงานจัดทำร่างแผนแม่บทและข้อกำหนดอำนาจหน้าที่ในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางน้ำร่วมระหว่างลาว-ไทย ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 27-29 มีนาคม ค.ศ. 2002. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. บันทึกการประชุมคณะทำงานจัดทำร่างแผนแม่บทและข้อกำหนดอำนาจหน้าที่ในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางน้ำร่วมระหว่างลาว-ไทย ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 4-6 พฤศจิกายน ค.ศ. 2002. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. บันทึกการประชุมคณะทำงานจัดทำร่างแผนแม่บทและข้อกำหนดอำนาจหน้าที่ในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางน้ำร่วมระหว่างลาว-ไทย ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 27-29 มีนาคม ค.ศ. 2002. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

- กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. บันทึกการประชุมคณะเจ้าหน้าที่ทางเทคนิคเกี่ยวกับการจัดทำร่างแผนแม่บทและข้อกำหนดอำนาจหน้าที่ในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางน้ำร่วมระหว่างลาว-ไทย ครั้งที่ 1. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. บันทึกการประชุมคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือลาว-ไทย ครั้งที่ 3 ที่ นครเวียงจันทน์, ปี ค.ศ. 1993. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. แถลงการณ์ร่วมระหว่างรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย, ที่เวียงจันทน์ วันที่ 25 พฤศจิกายน ค.ศ. 1988. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. ความตกลงระหว่าง รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย ว่าด้วยคณะกรรมการร่วมมือ ลาว-ไทย ไทย-ลาว, ที่เวียงจันทน์ 6 ตุลาคม ค.ศ. 1989. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. ความตกลง ระหว่างรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และ รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย เกี่ยวกับการส่งเสริมและการปกป้องการลงทุน, ที่กรุงเทพฯ วันที่ 22 สิงหาคม ค.ศ. 1990. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. ความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือระหว่าง รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, ที่นครเวียงจันทน์ วันที่ 9 พฤษภาคม ค.ศ. 199. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. ความตกลงว่าด้วยการค้า ระหว่าง รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย, ที่กรุงเทพฯ วันที่ 20 มิถุนายน ค.ศ. 1991. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. ความตกลงระหว่าง รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย, ที่จังหวัดเพชรบุรี วันที่ 17 สิงหาคม ค.ศ. 1991. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. สนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับราชอาณาจักรไทย, ที่กรุงเทพฯ วันที่ 19 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1992. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. ความตกลงระหว่าง รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย ว่าด้วยสะพานมิตรภาพ, ที่ นครเวียงจันทน์ วันที่ 2 เมษายน ค.ศ. 1994. เวียงจันทน์: กระทรวงการต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

- กระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. ข้อตกลงระหว่าง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กับราชอาณาจักรไทย เกี่ยวกับการสำรวจ และ ปักหลักหมายเขตแดนตลอดเส้นเขตแดน ร่วมกัน จัดทำขึ้นที่ จังหวัด สงขลา, วันที่ 8 กันยายน 1996. เวียงจันทน์: กระทรวงการ ต่างประเทศ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- ความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างลาวและไทย. ข่าวรายวัน (ปีที่ 25 ฉบับที่ 2240/2000 วันที่ 22 ธันวาคม ค.ศ.2000): 1.
- คณะจัดตั้งศูนย์กลางพรรค. วารสารก่อสร้างพรรค (ฉบับพิเศษ) ปี ค.ศ. 1997. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- คณะรับผิดชอบสร้างภักดีพันธ์ ไกสอน พมวิหาน. คุณสมบัติของประธาน ไกสอน พมวิหาน. เวียงจันทน์: โรงพิมพ์นครหลวงเวียงจันทน์, 1995. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- คณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรคแห่งสปป.ลาว. เอกสารการประชุมคบคณของ คณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค ครั้งที่ 5 สมัยที่ 4 , หน้า 279-280. เวียงจันทน์: คณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- คณะสมาคมมิตรภาพลาว-ไทย. บันทึกการประชุมคณะสมามิตรภาพลาว-ไทย ประจำปี ค.ศ. 2001. เวียงจันทน์: คณะสมามิตรภาพลาว-ไทย, 30 มีนาคม ค.ศ. 2001. เวียงจันทน์: สมาคมมิตรภาพ ลาว-ไทย. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- คำไต สีพันดอน. บทรายงาน ท่าน คำไต สีพันดอน ประธานคณะบริหารงานศูนย์กลางพรรค ประชาชนปฏิวัติลาว ต่อการประชุมสมัชชาพรรค ครั้งที่ 6. หน้า 1-20. 18 มีนาคม 1996.
- คำเก็ง กันหวาง. บทเสนอความสัมพันธ์ระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชน ปฏิวัติลาวระยะต่อสู้ชาติในการสัมมนาว่าด้วยความสัมพันธ์ลาว-เวียดนามครั้งที่ 26-27 มีนาคม ค.ศ. 2002. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- คุณสมบัติของประธาน ไกสอน พมวิหาน. เวียงจันทน์: โรงพิมพ์นครหลวงเวียงจันทน์, 1995. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- เจ้าหน้าที่โรงเรียนทฤษฎีการเมืองการปกครองแห่งสปป.ลาว. สัมภาษณ์, 26 ธันวาคม 2003.
- เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องในกระทรวงการต่างประเทศแห่งสปป.ลาว. สัมภาษณ์, 10 มกราคม 2004.
- แถลงการณ์กระทรวงการต่างประเทศกัมพูชา. เวียงจันทน์ใหม่ (18 มิถุนายน ค.ศ. 1984), หน้า 4.
- แถลงการณ์กระทรวงการต่างประเทศเวียดนามที่ยื่นต่อสหประชาชาติ. เวียงจันทน์ใหม่ (23 มิถุนายน ค.ศ. 1984), หน้า 1.
- รัฐธรรมนูญ แห่ง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปี ค.ศ. 1991. เวียงจันทน์: โรงพิมพ์แห่ง รัฐ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- สมาคมมิตรภาพลาว-ไทย. เอกสารภาวะบทบาท ขอบเขตหน้าที่ของสมาคมมิตรภาพลาว-ไทย, 30 สิงหาคม 1994. เวียงจันทน์: สมาคมมิตรภาพลาว-ไทย. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- สุเมต โพธิสถาน. ประวัติศาสตร์ลาว สมัยโบราณ-ปัจจุบัน. เวียงจันทน์: โรงพิมพ์แห่งรัฐ, ธันวาคม 2000.

- เอกสารของการประชุมสมัชชาพรรค ครั้งที่ 4 ระหว่าง วันที่ 13-15 พฤศจิกายน 1986. เวียงจันทน์: คณะกรรมการบริหารงานศูนย์กลางพรรค. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- เอกสารการประชุมใหญ่ครั้งที่ 4 ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ค.ศ. 1986. เวียงจันทน์: โรงพิมพ์แห่งรัฐ, กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1987. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- เอกสารการประชุมคณบดีครั้งที่ 5 ของคณะกรรมการงานศูนย์กลางพรรค ค.ศ. 1988. เวียงจันทน์: โรงพิมพ์แห่งรัฐ, ค.ศ. 1988. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

ภาษาอังกฤษ

- Ather J. Dommen. Laos : Keystone of Indochina. Boulder : Westview Press, 1985.
- Asian Development Bank. Namluen Project Description, Objectives, and Scope. (Manila, 2001)
Available from <http://adb.org/documents/profiles/loan/namleuk/namleuk/hydropro.htm>.
- Asian Development Bank, Loan No. 1558: Power Transmission and Distribution Project. (Manila, 2001) Available from http://adb.org/documents/profiles/loan/ao014.asp#prjct-_cost.
- Arthit urges UN mission solve Thai-Lao dispute. The Nation (November 20, 1984): 5.
- Brown, Mac Alister and Joseph J. Zasloff. Apprentice Revolutionaries: The Communist Movement in Laos, 1930-1985. California: Hoover Institution Press, 1986.
- Far Eastern Economic Review. Asia Yearbook 1976. pp. 200-201.
- Foreign Investments Management Committee of Lao P. D. R (FIMC). Report on Foreign Investment in Lao P.D.R. Summary by Country for Years 1988-2001. Vientiane: FIMC. (Mimeographed)
- Federal Research Division, Library of Congress, "Appendix A: Tables". in Laos—A Country Study. Washington D.C., 1994. Available from http://menory.loc.gov/frd/cs/laos/la_appen.html.
- John Mcbeth. Co-existence flatters. Far Eastern Economic Review (5 July 1984): 16.
- Jiont Thai-Lao Team Set Up Against Illegal Activities. Bangkok Post (August 18, 1990): 2.
- Mac Alister Brown and Joseph J. Zasloff. Apprentice Revolutionaries: The Communist Movement in Laos, 1930-1985. California: Hoover Institution Press, 1986.
- Martin Stuart-Fox. Laos: The Post-Kaysone Era. in Laos Study Review Volume 1. (Queenslad, Australia, 2000) Available from <http://www.global.lao.net/laostudy/kaysone.htm>
- 1000 Refugees Back to Laos. The Nation (November 21, 1989): 2.
- Prasong denies report of Laotian incursion. The Nation (May 26, 1984) : 3.
- Rosenau, N. (ed). Linkage Politics. New York: The Free press, 1969.
- Rosenau, N. Theorizing Across Systems: Linkage Politics Revisted. in Conflict Behavior & Linkage Politics, pp. 25-56. New York: David Mckay Company, Inc., 1973.
- Reds Stepping up activities along Thai-Lao border. The nation (October 29, 1984): 1-2.

The Question of the Thai aggression on June 6, 1984 against Lao territory before the Security Council of the United Nations, New York. Vientiane : Ministry of Foreign Affairs, Lao People's Democratic Republic, October 1984. pp. 8-12, อ้างถึงใน ความมาศ อิ่มสำราญรัชต์. วิทยานิพนธ์ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศบัณฑิตมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

Viraphong Vacharith. Thai-Laos Trade: Opportunities and Perils. Bangkok Post (April 19, 1987): 19.

William Worner. Economic Reform and Structural Change in Lao. Southeast Asian Affairs (March 1989), p. 205.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

หนังสือสัญญา

กรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส

แต่วันที่ 3 ตุลาคม รัตนโกสินทร์ศก 112

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกรุงสยาม และท่านประธานาธิบดีปีบลิคกรุงฝรั่งเศสมีความประสงค์เพื่อจะระงับความวิวาท ซึ่งเกิดขึ้นในสมัยที่ล่วงไปแล้วในระหว่างประเทศทั้งสองนี้ และเพื่อจะผูกพันทางไมตรีอันได้มีมาหลายร้อยปีแล้ว ในระหว่างกรุงสยามแลกรุงฝรั่งเศสนั้นให้สนิทยิ่งขึ้น จึงได้ตั้งอรรคราชทูตผู้มีอำนาจเต็มทั้งสองฝ่าย ให้ทำหนังสือสัญญานี้คือ

ฝ่ายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกรุงสยาม ได้ตั้งพระเจ้านองยาเชอ กรมหลวงเทวะวงษ์วโรประการคณะข้าราชการและแครนคือออฟฟิเซอร์ลियोองคอนเนอร์ ฯลฯ เสนาบดีว่าการต่างประเทศกรุงสยามฝ่ายหนึ่ง

แลฝ่ายท่านประธานาธิบดีปีบลิคกรุงฝรั่งเศส ได้ตั้งมองซิเออร์เลออร์ซาลส์มารีเลอมิรเดอวิเลร์ ผู้ได้รับเครื่องอิสริยาภรณ์แครนคือออฟฟิเซอร์ลियोองคอนเนอร์ แลจะลวราภรณ์รราชทูตผู้มีอำนาจเต็มชั้นที่หนึ่ง แลที่ปรึกษาการแผ่นดินอีกฝ่ายหนึ่ง

ผู้ซึ่งเมื่อได้แลกเปลี่ยนตราตั้งมอบอำนาจ แลได้เห็นเป็นการถูกต้องตามแบบแผนได้แล้วได้ตกลงทำข้อสัญญาดังมีต่อไปนี้

ข้อ 1 คอเวอนแมนต์สยามสละเสียซึ่งข้ออ้างว่ามีกรรมสิทธิ์ ทั้งสิ้นทั่วไปในดินแดน ณ ฟังช้ายฟากตะวันออกแม่น้ำโขง แลในบรรดาเกาะทั้งหลายในแม่น้ำนั้นด้วย

ข้อ 2 คอเวอนแมนต์สยามจะไม่มีเรือรบใหญ่น้อยไปไว้ ฤาใช้ดินในทะเลสาบก็ดี ในแม่น้ำโขงก็ดี แลในลำน้ำแยกจากแม่น้ำโขงซึ่งอยู่ภายในที่อันได้มีกำหนดไว้ในข้อต่อไปนี้

ข้อ 3 คอเวอนแมนต์สยามจะไม่ก่อสร้างด่าน ค่าย คู ฤาที่อยู่ของพลทหาร ในแขวงเมืองพระตะบอง และเมืองนครเสียมราฐ และในจังหวัด 25 กิโลเมตร (625 เส้น) บนฝั่งขวาฝั่งขวาฟากตะวันตกแม่น้ำโขง

ข้อ 4 ในจังหวัดซึ่งได้กล่าวไว้ในข้อ 3 นั้น บรรดาการตระเวนรักษาจะมีแต่กองตระเวนเจ้าพนักงานเมืองนั้นๆกับคนใช้เป็นกำลังแต่เพียงที่จำเป็นแท้ และทำการตามอย่างเช่นเคยรักษาเป็นธรรมเนียมในที่นั้น จะไม่มีผลประจำฤาพลเกณฑ์สรรพด้วยอาวุธเป็นทหารอย่างใดอย่างหนึ่งตั้งในที่นั้นด้วย

ข้อ 5 คอเวอนแมนต์สยามจะรับปรึกษา กับคอเวอนแมนต์ฝรั่งเศส ภายในกำหนดหกเดือนแต่ปีนึ่งไป ในการที่จะจัดการเป็นวิธีการค้าขาย และวิธีตั้งด่าน โรงภาษีในตำบลซึ่งได้กล่าวไว้ในข้อ 3 นั้น แลในการที่จะแก้ไขข้อความสัญญา ปีมะโรงอัฐศก จุลศักราช 1218 คฤศศักราช 1865 นั้นด้วย คอเวอนแมนต์สยามจะไม่เก็บภาษีสินค้าเข้าออกในจังหวัดที่ได้กล่าวไว้ในข้อ 3 แล้วนั้น จนกว่าจะตกลงกัน คอเวอนแมนต์ฝรั่งเศสจะได้ทำตอบแทนให้เหมือนกันในสิ่งของที่เกิดจากจังหวัดที่กล่าวนี้สืบต่อไป

ข้อ 6 การที่จะอุดหนุนการเดินทางเรือในแม่น้ำโขงนั้น จะมีการจำเป็นที่จะทำได้ในฝั่งขวาฝาก ตะวันตกแม่น้ำโขง โดยการก่อสร้างกัศิ ฤตังท่าเรือจอดกัศิ ทำที่ไว้พื้นแลถ่านกัศิ คอเวอนแมนตัสยาม รับว่าเมื่อคอมเวอนแมนตัสฝรั่งเศสขอแล้ว จะช่วยตามการจำเป็นที่ทำให้สะดวกทุกอย่งเพื่อประโยชน์ นั้น

ข้อ 7 คนชาวเมืองฝรั่งเศสกัศิ คนในบังคับฤคนอยู่ในปกครองฝรั่งเศสกัศิ ไปมาค้าขายได้ โดยสะดวกในตำบลซึ่งได้กล่าวไว้ในข้อ 3 เมื่อถึหนังสือเดินทางของเจ้าพนักงานฝรั่งเศสในตำบลนั้น ฝ่ายราษฎรในจังหวัดอันได้กล่าวไว้นี้จะได้รับผลเป็นการตอบแทนอย่างเดียวกันด้วยเหมือนกัน

ข้อ 8 คอเวอนแมนตัสฝรั่งเศสจะตั้งกงสุลได้ในที่ใดฤซึ่งจะคิดเห็นว่าเป็นการสมควนแก่ ประโยชน์ของผู้อยู่ในความป้องกันของฝรั่งเศส และมีที่เมืองนครราชสีมา เมืองน่านเป็นต้น

ข้อ 9 ถึมีความขัดข้องไม่เห็นต้องกันในความหมายของหนังสือสัญญาแล้ว ภาษาฝรั่งเศส เท่านั้นเป็นหลัก

ข้อ 10 สัญญานี้จะได้ตรวจแก้เป็นใช้ได้ภายในเวลาสี่เดือนตั้งแต่วันลงชั่งกันนี้

อรรคราชทูตผู้มีอำนาจเต็มทั้งสองฝ่าย ซึ่งได้กล่าวชื่อไว้ข้างต้นนั้น ได้ลงชื่อแลได้ประทับตรา หนังสือสัญญานี้สองฉบับเหมือนกันไว้เป็นสำคัญแล้ว

ได้ทำที่ราชวัลลภกรุงเทพฯ ณ วันที่ 3 ตุลาคม รัตนโกสินทรศก 112

(เจ็นพระนาม) เทวะวงศวโรปการ

(เจ็นนาม) เลอ เมียร์ เคอ วิลร์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.

หนังสือสัญญา

ระหว่าง กรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส ลงวันที่ 23 มีนาคม ร.ศ. 125 (ค.ศ. 1907)

ด้วยเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน รัตนโกสินทร์ศก 126 หม่อมเจ้าจรูญศักดิ์กฤษณาอัครราชทูตพิเศษและผู้มีอำนาจเต็มกับมองซิเออร์วอง เสนาบดีว่าการต่างประเทศฝ่ายฝรั่งเศสได้แลกเปลี่ยนฉบับบริติชหนังสือสัญญาต่อกันเสร็จแล้ว มีข้อความในหนังสือสัญญานั้นดังต่อไปนี้

สมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยาม กับเปรีติเต็นต์แห่งรีปีบลิกฝรั่งเศส อาไซรยเหตุการณ์อันมีขึ้นเมื่อทำการปักปันเขตแดนเพื่อจะให้สำเร็จตามความในหนังสือสัญญาลงวันที่ 13 กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทร์ศก 122 ตุลาคมศักราช 1904 นั้น มีความประสงค์ที่จะแบ่งปันเขตแดนสยาม ซึ่งติดต่อกับเขตแดนฝรั่งเศสให้แล้วเสร็จเป็นครั้งที่สุดโดยทางต่างฝ่ายต่างผ่อนผันแลกเปลี่ยนเขตแดนต่อกับประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งมีความประสงค์จะให้การที่เกี่ยวข้องกัน ในระหว่างสองประเภทนี้สะดวกยิ่งขึ้น โดยแก้ไขจัดใช้วิธีอำนาจเป็นแบบเดียวแลให้คนในป้องกันฝรั่งเศสซึ่งอยู่ในกรุงสยามมีกรรมสิทธิ์มากขึ้น อีกด้วย จึงได้ตกลงกันทำหนังสือสัญญาใหม่ฉบับหนึ่งแล้ว ได้แต่งตั้งผู้มีอำนาจเต็มสำหรับการทำหนังสือสัญญานี้ทั้งสองฝ่าย คือ

ฝ่ายสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยามนั้น พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงเทวะวงศัวโรปกการกรมหาจักรีบรมราชวงศ์ แลตราครองออฟฟิศเชีย ลียงคอนเนอร์ ฯลฯ เสนาบดีว่าการต่างประเทศ ฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายเปรีติเต็นต์แห่งรีปีบลิกฝรั่งเศสนั้น มองซิเออร์ วิกตอร์เอมิล มารี โยเซฟ คอลแลง (เคอ ปลังซี) อัครราชทูตพิเศษและผู้มีอำนาจเต็มของรีปีบลิกฝรั่งเศส ตราองออฟฟิศเชีย ลียง คอนเนอร์ กับ ลองสตรุก ของรีปีบลิกอีกฝ่ายหนึ่ง

ต่างได้รับหนังสือมอบอำนาจด้วยกันทั้งสองฝ่าย ที่ได้สอบส่วนกันเห็นถูกต้องตามแบบอย่างแล้ว จึงได้พร้อมกันตกลงทำสัญญา มีข้อความดังกล่าวต่อไปนี้

ข้อ 1

รัฐบาลสยามยอมยกดินแดนเมืองพระตะบอง เมืองเสียมราฐกับเมืองศรีโสภณให้แก่กรุงฝรั่งเศสตามกำหนดเขตแดน ดังที่ได้ข้อ 1 ของสัญญาว่าด้วยปักปันเขตแดนซึ่งติดท้ายสัญญานี้

ข้อ 2

รัฐบาลฝรั่งเศสยอมยกดินแดนเมืองด่านซ้าย แลเมืองตราดกับทั้งเกาะหลายซึ่งอยู่ภายใต้แหลมสิงห์ลงไปจนถึงเกาะกูดนั้นให้แก่กรุงสยาม ตามกำหนดเขตแดนดังว่าไว้ในข้อ 2 ของสัญญาว่าด้วยปักปันเขตแดนดังกล่าวมาแล้ว

ข้อ 3

การที่จะมอบดินแดนเหล่านี้ซึ่งกันและกันนั้น จะได้จัดให้สำเร็จภายในยี่สิบวัน ตั้งแต่วันที่ได้แลกเปลี่ยนรติไฟสัญญา

ข้อ 4

กรรมการรวมกันกองหนึ่ง มีนายทหารแลพนักงานฝ่ายไทยแลฝรั่งเศส ซึ่งสองประเทศที่ทำสัญญานี้จะได้เลือกตั้งขึ้นภายในสี่เดือน ตั้งแต่วันที่ได้แลกเปลี่ยนรติไฟสัญญานี้แล้ว แลให้ไปปักเขตแดนทั้งปวงที่ตกลงกันใหม่นี้ กรรมการนี้จะได้ลงมือปักปันในฤดูที่จะทำการได้ทันที แลให้ทำการตามความที่กำหนดที่แล้วไว้ในสัญญาว่าด้วยปักปันแดนที่ติดท้ายหนังสือสัญญานี้

ข้อ 5

บรรดาคนชาวทวีปเอเชีย ซึ่งอยู่ในบังคับหรือในป้องกันของฝรั่งเศสผู้ซึ่งจะได้จับบัญชีตามความข้อ 11 ในหนังสือสัญญาวันที่ 13 กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทร์ศก 122 คฤศตศักราช 1904 นั้น ถ้าเป็นที่จับบัญชีในที่ว่าการกงสุลฝรั่งเศสในกรุงสยามภายหลังวันที่ลงชื่อหนังสือสัญญาฉบับนี้แล้ว จะต้องอยู่ในอำนาจศาลฝ่ายสยามตามธรรมเนียมของบ้านเมือง

อำนาจศาลคดีต่างประเทศฝ่ายสยาม ซึ่งได้ในข้อ 12 ของหนังสือสัญญาลงวันที่ 13 กุมภาพันธ์รัตนโกสินทร์ศก 122 คฤศตศักราช 1904 นั้น จะต้องผ่อนใช้ตามสัญญาว่าด้วยอำนาจศาลที่ติดท้ายหนังสือสัญญานี้ให้ขยายใช้ทั่วไปทั้งกรุงสยามสำหรับคนชาวเอเชีย ซึ่งอยู่ในบังคับหรืออยู่ในป้องกันของฝรั่งเศสที่ว่าไว้ในข้อ 10 แลข้อ 11 ของหนังสือสัญญาเก่าที่กล่าวมาแล้ว แลเป็นคนที่ได้จับบัญชีอยู่ในที่ว่าการกงสุลฝรั่งเศสในปัจจุบันนี้

วิธีอำนาจศาลอย่างนี้ จะเลิกไม่ใช้ต่อไป คือ จะเปลี่ยนอำนาจศาลคดีต่างประเทศไปเป็นอำนาจศาลฝ่ายสยามตามธรรมเนียมของบ้านเมือง เมื่อได้ประกาศใช้กฎหมายร่วมลักษณะต่าง คือ กฎหมายรวมลักษณะอาญา หรือทางกฎหมายลักษณะแพ่งแลการค้าขาย กฎหมายลักษณะวิธีพิจารณาคดี แลกฎหมายลักษณะจัดตั้งศาล

ข้อ 6

คนชาวเอเชียซึ่งอยู่ในบังคับแลป้องกันของฝรั่งเศส จะต้องมีกรรมสิทธิ์เหมือนคนในพื้นที่เมืองตลอดทั่วกรุงสยาม คือ กรรมสิทธิ์ในการถือที่ดิน กรรมสิทธิ์ในการที่จะอยู่หรือจะเที่ยวไปแห่งใดๆได้ ไม่มีข้อกำหนดห้ามด้วย

คนเหล่านี้จะต้องเสียภาษีอากรแลส่วย หรือการเกณฑ์ใช้ราชการตามธรรมเนียม

แต่จะไต่ยกเว้นจากเกณฑ์เป็นทหาร และจะไม่ต้องเสียภาษี หรือ ค่าแรงแทนเกณฑ์เป็นการพิเศษขึ้นอีก

ข้อ 7

ข้อความทั้งปวง ในหนังสือสัญญาใหญ่น้อยทั้งปวงที่มีอยู่แต่ก่อน ในระหว่างกรุงสยามกับฝรั่งเศส ซึ่งไม่ได้แก้ไขไว้ในหนังสือนี้ ต้องคงอยู่ตามเดิม

ข้อ 8

ถ้ามีข้อเถียงกันขึ้นในการแปลความหมายของหนังสือสัญญานี้ที่ได้ทำไว้ทั้งภาษาไทยแลภาษาฝรั่งเศสนั้นจะต้องใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นหลัก

หนังสือสัญญานี้ จะต้องรติไฟภายในกำหนดสี่เดือนนับตั้งแต่วันที่ได้ลงชื่อหรือก่อนกำหนดนั้น ถ้ากระทำได้

หนังสือสัญญานี้ ผู้มีอำนาจเต็มทั้งสองฝ่ายได้ลงชื่อแลประทับตราไว้เป็นสำคัญกระทำอย่างละ 2 ฉบับ ณ กรุงเทพมหานคร ณ วันที่ 23 มีนาคม รัตนโกสินทร์ศก 125 คฤศตศักราช 1907

(ลงนามประทับตรา) เทวะวงศ์วโรปการ

(ลงนามประทับตรา) วี คอลแลง (เดอ ปลังซี)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

สัญญาว่าด้วยการปักปันเขตแดนติดท้ายหนังสือสัญญา

ลงวันที่ 23 มิถุนายน รัตนโกสินทร์ศก 125

เพื่อประโยชน์ที่จะให้กรรมการซึ่งกล่าวไว้ในข้อ 4 ของหนังสือสัญญาลงวันนี้จัดการปักปันเขตแดนให้สะดวกดีแลเพื่อที่จะไม่ให้เกิดขึ้นข้อขัดข้องขึ้นได้ ในการปักปันเขตแดนนั้น รัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยามกับรัฐบาลของริพับลิกฝรั่งเศสจึงได้ยินยอมตกลงกันตามความที่กล่าวต่อไปนี้

ข้อ 1

เขตแดนในระหว่างกรุงสยามกับอินโดจีนของฝรั่งเศสนั้น ตั้งแต่ชายที่ตรงข้ามจากยอดเขาสูงที่สุดของเกาะกูดเป็นหลักแล้ว ตั้งแต่นั้นต่อไปทางตะวันออกเฉียงเหนือถึงสันเขาพนมกระวานแลเป็นที่เข้าใจกันชัดเจนด้วยว่า แม้จะมีเหตุการณ์อย่างไรๆ ก็ดี ฟากไหล่เขาเหล่านี้ข้างทิศตะวันออกรวมถึงที่ลุ่มน้ำคลองเกาะปอดด้วยนั้นต้องคงเป็นดินแดนฝ่ายอินโดจีนของฝรั่งเศสแล้ว เขตแดนต่อไปตามสันเขาพนมกระวานทางทิศเหนือจนถึงเขาพนามทม ซึ่งเป็นเขาใหญ่ป็นน้ำทั้งหลายระหว่างลำน้ำที่ไหลตกอ่าวสยามฝ่ายหนึ่ง กับลำน้ำที่ไหลตกทะเลสาบอีกฝ่ายหนึ่ง ตั้งแต่เขาพนมทมนี้ เขตพระตะบองฝ่ายหนึ่ง กับเมืองจันทบุรีแลเมืองตราดอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วต่อไปจนถึงที่เขตแดนนี้ข้ามลำน้ำใส่ตั้งแต่นั้นต่อไปตามลำน้ำจนถึงปากที่ต่อกับลำน้ำศรีโสภณและตามลำน้ำศรีโสภณต่อไปจนถึงที่แห่งหนึ่งในลำน้ำนี้ประมาณสิบกิโลเมตรจากสองร้อยหาสิบเส้นใต้เมืองอรัญ ตั้งแต่ที่นี้ดีเส้นตรงไปจนถึงเขาแดงแรกตรงระหว่างกลางทางช่องเขาทั้งสองที่เรียกว่าช่องตะโกกับช่องสมัค แต่ได้เป็นที่เข้าใจกันว่าเป็นเขตแดนที่กล่าวมาที่สุดนี้ จะต้องปักปันกันมิให้มีทางเดินตรงในระหว่างเมืองอรัญกับช่องตะโกคงไว้ในเขตกรุงสยามตั้งแต่ที่เขาแดงแรกที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเขตแดนต่อไปตามเขาป็นน้ำที่ตกทะเลสาบแลแม่น้ำโขงฝ่ายหนึ่ง กับตกน้ำมูนอีกฝ่ายหนึ่งแล้วต่อไปจนตกลำน้ำโขง ได้ปากมูนตรงปากห้วยคอนตามสันเขตแดนที่กรรมการปักปันแดนครั้งก่อน ได้ตกลงกันแล้ว เมื่อวันที่ 18 มกราคม รัตนโกสินทร์ศก 125 คฤสศักราช 1907

ได้เขียนเส้นพรมแดนประมินไว้อย่างหนึ่งในแผนที่ตามความที่กล่าวไว้ในข้อนี้ติดเนื่องไว้ในสัญญานี้ด้วย

ข้อ 2

เขตแดนเมืองหลวงพระบางนั้นตั้งแต่ทิศใต้ในแม่น้ำโขงที่ปากน้ำเหือง แล้วต่อไปตามลำน้ำเหืองนี้จนถึงที่แรกเกิดนี้เรียกชื่อว่า ภูเขาเมียง ค่อนี้เขตแดนไปตามเขาป็นน้ำตกแม่น้ำโขงฝ่ายหนึ่ง กับตกแม่น้ำเจ้าพระยาอีกฝ่ายหนึ่ง จนถึงที่ในลำแม่น้ำโขงที่เรียกว่าแก่งผาไคตามเส้นพรมแดนที่กรรมการปักปันเขตแดนได้ตกลงกันไว้ตั้งแต่วันที่ 16 มกราคม รัตนโกสินทร์ศก 124 คฤสศักราช 1906

กรรมการปักปันเขตแดนที่กล่าวไว้ในข้อ 4 ของหนังสือสัญญาลงวันนี้จะต้องทำการปักแดนกัน
 อย่างนั้น รัฐบาลฝรั่งเศสจะมีประสงค์ที่จะเปลี่ยนแปลงเส้นพรมแดนใหม่ เพื่อจะให้เป็นไปตามลักษณะ
 ภูมิประเทศแทนเส้นพรมแดนที่ได้ตกลงยินยอมกันไว้แล้ว การที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงกันนั้นถึงโดย
 ว่าจะเกิดเหตุการณ์อย่างไร ๆ ก็คือจะต้องทำให้เป็นที่ล่วงล้ำเสียประโยชน์ของรัฐบาลสยามด้วย

สัญญานี้มีอำนาจเต็มทั้งสองฝ่ายได้ลงชื่อแลประทับตราไว้เป็นสำคัญอย่างละสองฉบับ ณ
 กรุงเทพมหานคร วันที่ 23 มีนาคม รัตนโกสินทร์ศก 125 ๓๑๓๓๓๓๓๓ ๑๙๐๗

(ประทับตราแลเซ็น) เทเวระวงศวโรปการ

(ประทับตราแลเซ็น) วี คอลแลง (เดอปลังซี)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง.

สัญญาว่าด้วยปักปันเขตแดนติดท้ายหนังสือสัญญาลงวันที่ 23 มีนาคม ร.ศ. 125

เพื่อประโยชน์ ที่จะให้กรรมการซึ่งกล่าวไว้ในข้อ 4 ของหนังสือสัญญาลงวันนี้ จัดการปักปันเขตแดนให้สะดวกดี แลเพื่อที่จะไม่ให้เกิดมีข้อขัดข้องขึ้นได้ ในการปักปันเขตแดนนั้น รัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยาม กับรัฐบาลของริปปบลิกฝรั่งเศสจึงได้ยินยอมตกลงกันตามความที่กล่าวต่อไปนี้

ข้อ 1

เขตแดนในระหว่างกรุงสยามกับอินโดจีนของฝรั่งเศสนั้น ตั้งแต่ชายทะเลที่ตรงข้ามจากยอดเขาสูงที่สุดของเกาะกูด เป็นหลักแล้ว ตั้งแต่นั้นต่อไปทางตะวันออกเฉียงเหนือถึงสันเขาพนมกระวาน แลเป็นที่เข้าใจกันชัดเจนด้วยว่า แม้จะมีเหตุการณ์อย่างไร าก็ดี ฟากไหนเขาเหล่านี้ข้างทิศตะวันออก รวมทั้งที่ลุ่มน้ำคลองเกาะปอดด้วยนั้น ต้องคงเป็นดินแดนฝ่ายอินโดจีนของฝรั่งเศส แล้วเขตแดนต่อไปตามสันเขาพนมกระวานทางทิศเหนือ จนถึงเขาพนมทม ซึ่งเป็นเขาใหญ่ปันน้ำทั้งหลายระหว่างลำน้ำที่ไหลตกอ่าวสยามฝ่ายหนึ่ง กับลำน้ำที่ไหลตกทะเลสาบอีกฝ่ายหนึ่ง ตั้งแต่เขาพนมทมนี้เขตแดนตามทิศพายัพก่อนแล้ว จึงไปตามทิศเหนือตามเขตแดน ซึ่งเป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ระหว่างเมืองพระตะบองฝ่ายหนึ่ง กับเมืองจันทบุรีแลเมืองตราดอีกฝ่ายหนึ่งแล้วต่อไปจนถึงที่เขตแดนนี้ข้ามลำน้ำใส ตั้งแต่นั้นต่อไปตามลำน้ำนี้จนถึงปากที่ต่อกับลำน้ำศรีโสภณ ตามลำน้ำศรีโสภณต่อไปจนถึงที่แห่งหนึ่งลำน้ำนี้ ประมาณสิบกิโลเมตรหรือสองร้อยหาสิบเส้นได้เมืองอารัญ ตั้งแต่นั้นตีเส้นตรงไปจนถึงเขาแดงแรก ตรงระหว่างกลางทางช่องเขาทั้ง 2 ที่เรียกว่าช่องตะโกกับช่องเสม็ด แต่เป็นที่เข้าใจกันว่าเส้นเขตแดนที่กล่าวมาที่สุดนี้ จะต้องปักปันกันให้มีทางเดินตรงในระหว่างเมืองอารัญกับช่องตะโกลงไว้ในเขตกรุงสยาม ตั้งแต่ที่เขาแดงแรกที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เขตแดนต่อไปตามเขาปันน้ำที่ตกทะเลสาบแลแม่น้ำโขงฝ่ายหนึ่ง กับที่ตกน้ำมูนอีกฝ่ายหนึ่งแล้วต่อไปจนตกลำแม่น้ำโขงได้ปากมูน ตรงปากห้วยคอนตามเส้นเขตแดน ที่กรรมการปักปันแดนครั้งก่อน ได้ตกลงกันแล้วเมื่อวันที่ 18 มกราคม รัตนโกสินทร์ศก 125 ฤดูศตศักราช 1907

ได้เขียนเส้นพรมแดนประมินไว้อย่างหนึ่ง ในแผนที่ตามความที่กล่าวในข้อนี้คิดเนื่องไว้ท้ายสัญญานี้ด้วย

ข้อ 2

เขตแดนเมืองหลวงพระบางนั้น ตั้งแต่ข้างทิศใต้ในแม่น้ำโขงที่ปากน้ำเหืองแล้ว ต่อไปตามกลางลำน้ำเหืองนี้ จนถึงที่แรกเกิดน้ำในที่เรียกว่าภูเขาเมียง ต่อนี้เขตแดนไปตามเขาปันน้ำตกแม่น้ำโขงฝ่ายหนึ่ง กับตกแม่น้ำเจ้าพระยาอีกฝ่ายหนึ่ง จนถึงที่ในลำแม่น้ำโขงที่เรียกว่าแก่งผาไค ตาม

เส้นแควนที่กรรมการปักปันเขตแดนได้ตกลงกันไว้แต่ ณ วันที่ 16 มกราคม รัตนโกสินทร์ศก 124 ฤดูศต
ศักราช 1906

ข้อ 3

กรรมการปักปันเขตแดนที่กล่าวไว้ในข้อ 4 ของหนังสือสัญญาลงวันนี้ จะต้องทำการปักปัน
หมายเขตลงไว้ในพื้นที่ตามเขตแดนที่ไว้ไว้ในข้อ 1 นี้ ถ้าในเวลาที่กำลังไปทำการปักปันเขตแดนกันอยู่
นั้น รัฐบาลฝรั่งเศสจะมีประสงค์ที่จะเปลี่ยนแปลงเส้นพรมแดนที่ได้ตกลงยินยอมกันไว้แล้ว การที่
แก้ไขเปลี่ยนแปลงกันนี้ ถึงโดยว่าจะเกิดมีเหตุการณ์อย่างใดๆ ก็ดี จะต้องทำไม่ให้เป็นทีล่งล้ำเสีย
ประโยชน์ของรัฐบาลสยามด้วย

สัญญานี้ผู้มีอำนาจเต็มทั้งสองฝ่ายได้ลงชื่อแลประทับตราไว้เป็นสำคัญอย่างละ 2 ฉบับ ณ
กรุงเทพมหานคร วันที่ 23 มีนาคม รัตนโกสินทร์ศก 125 ฤดูศตศักราช 1907

(ลงนามประทับตรา) เทวะวงส์วโรปการ

(ลงนามประทับตรา) วิ คอลเลง (เดอ ปลังซี)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ.

สนธิสัญญาระหว่างราชอาณาจักรสยามและประเทศฝรั่งเศส
 เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสยามและอินโดจีน
 ลงนามที่บางกอก วันที่ 25 สิงหาคม ค.ศ. 1926

กล่าวนำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แห่งสยามและประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศสด้วยความปรารถนาอย่างให้ความสัมพันธ์ระหว่างสยาม และอินโดจีนได้รับผลอย่างสมบูรณ์เท่าที่ควรจากข้อกำหนดของสนธิสัญญามิตรภาพฉบับใหม่ ว่าด้วยการค้า และการคมนาคมทางน้ำระหว่างฝรั่งเศสและสยามที่ได้ร่วมกันลงนามเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 1925

จึงได้ตกลงเห็นชอบทำสัญญาฉบับนี้ และจะดำเนินการเจรจาเพื่อจัดทำข้อตกลงเพิ่มเติมดังที่ได้บ่งไว้ในมาตรา 26 และกล่าวไว้ในอนุสัญญาที่แนบมากับสนธิสัญญาเกี่ยวกับระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างอินโดจีนและสยามให้เร็วที่สุด

ด้วยจุดประสงค์ดังกล่าว ทั้งสองจึงได้แต่งตั้งผู้แทนที่มีอำนาจเต็มของตนคือ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแห่งสยาม แต่งตั้งพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าไตรทศพันธ์ เสนาบดีว่าการต่างประเทศ

ประธานาธิบดีฝรั่งเศส แต่งตั้ง ฯพณฯ อะเลซันเดอร์ วาร์เวนน์ (Alexander Varenne) ผู้สำเร็จราชการประจำอินโดจีนฝรั่งเศส ซึ่งภายหลังได้แลกเปลี่ยนสารแต่งตั้งมอบอำนาจเต็มให้แก่กันและกัน และเห็นว่าเป็นการถูกต้องตามลายลักษณ์อักษรแล้วได้ตกลงทำข้อกำหนดต่อไปนี้

มาตรา 1

สนธิสัญญามิตรภาพ การค้าและการคมนาคมทางน้ำที่ได้ตกลงกันระหว่างสาธารณรัฐฝรั่งเศสและราชอาณาจักรสยาม เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 1925 นั้น ได้นำมาใช้เพื่อความสัมพันธ์ระหว่างสยามและอินโดจีน นับตั้งแต่วันแลกเปลี่ยนสัตยาบันให้แก่สนธิสัญญาฉบับนี้เป็นต้นไปในขอบเขตที่ว่า จะไม่มีสิ่งใดขัดแย้งกับสนธิสัญญาหรือข้อตกลงกันที่ได้ระบุไว้ในสนธิสัญญาฉบับนี้

มาตรา 2

มาตรา 2 ของสนธิสัญญา ฉบับลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 1925 ได้ป้องกันรักษาและเคารพชายแดนซึ่งกันและกัน อัครภาคีทั้งสองได้ประกาศยกเลิกมาตรา 3 ของสนธิสัญญาฉบับลงวันที่ 3 ตุลาคม 1893 และมาตรา 6 ของสนธิสัญญาฉบับลงวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 1904

เพื่อปฏิบัติตามข้อความที่กล่าวไว้ในวรรคที่ 2 ของมาตรา 2 ของสนธิสัญญา ฉบับลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 1925 อัครภาคีได้ตกลงกันดังต่อไปนี้

1. สองเขตชายแดน สยาม-อินโดจีน ซึ่งเอาลำน้ำโขงเป็นเส้นเขตแดน เขตความกว้าง 25 กิโลเมตรของแต่ละด้านของเส้นชายแดนจะเป็นเขตปลอดทหาร

2. ในเขตดังกล่าว สยามและอินโดจีนจะไม่สามารถมีกำลังประกอบอาวุธใดๆ ในดินแดนของตน นอกจากเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อรักษาความปลอดภัยและเป็นระเบียบของสังคมในจำนวนที่เป็นเท่านั้น

ถึงอย่างไรก็ดี อัครภคิต์แต่ละฝ่ายสงวนสิทธิในการเพิ่มกำลังพลของตำรวจในบางโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อรักษาความปลอดภัยพิเศษ แต่ละฝ่ายยังสงวนสิทธิในการขนส่งทหารและอุปกรณ์ซึ่งมีความจำเป็นผ่านเขตปลอดทหารอยู่ในดินแดนของตน ในการปฏิบัติงานเพื่อความปลอดภัยในเขตใกล้เคียง หรือการทำสงครามต่อสู้กับมหาอำนาจที่ 3

ในดินแดน และในเขตปลอดทหารของแต่ละฝ่าย อัครภคิต์จะได้รับอนุญาตให้เครื่องบินทหารที่ไม่คิดอาวุธลงจอดได้ทุกเวลา

3. ในเขตปลอดทหารจะไม่ให้มีค่ายทหาร สนามบินที่ใช้เฉพาะกองทัพ คลังอาวุธ คลังกระสุน ป้อมที่มั่น วัตถุประสงค์สงคราม ยกเว้นแต่คลังอุปกรณ์ธรรมดาและน้ำมันเชื้อเพลิงที่จำเป็นต่อเครื่องบินทหารที่ไม่คิดอาวุธ ในด้านต่างๆของกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจ อาจมีการก่อสร้างเพื่อการป้องกันที่จำเป็นในรักษาความปลอดภัยของสถานที่

4. โดยผ่านข้อตกลงพิเศษ ที่จะได้เจรจากันในเร็วๆนี้ระหว่างสยามและอินโดจีน จะได้มีการกำหนดเขตปลอดทหารที่กำหนดไว้ในวรรคที่ 1 ข้างต้นข้อตกลงนี้ จะกำหนดประเภทกำลังพลและอาวุธของกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจของแต่ละประเทศที่ประจำการตามปกติอยู่ในเขตดังกล่าว ในดินแดนและในเขตปลอดทหารของแต่ละฝ่าย อัครภคิต์จะได้รับอนุญาตให้เครื่องบินทหารที่ไม่คิดอาวุธลงจอดได้ทุกเวลา

ข้อตกลงจะกำหนดระเบียบการเฉพาะของการคมนาคมทางอากาศในเขตปลอดทหารและโดยเฉพาะอย่างยิ่งเงื่อนไข ซึ่งเครื่องบินทหารหรือพลเรือนของประเทศทั้งสอง จะสามารถบินอยู่เหนือลำน้ำโขงของลำแม่น้ำโขงลงจอดและพักอยู่ที่นั่นได้

5. ข้อตกลงที่กล่าวมานี้จะได้ถูกยกร่างขึ้นโดยคณะข้าหลวงใหญ่ฝรั่งเศส-สยามประจำแม่น้ำโขงตามที่ได้บ่งไว้มาตรา 10 นี้ และนำเสนอข้อความเห็นชอบจากสองรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 3

เพื่อหลีกเลี่ยงการขัดแย้ง เกี่ยวกับการขีดเส้นชายแดนตามลำแม่น้ำโขงระหว่างสยามและอินโดจีน อัครภคิต์ทั้งสองเห็นชอบด้วยกันว่าจะดำเนินงานให้ และเป็นเอกภาพด้วยกันในการขีดเส้นชายแดนนี้

1. ในลำน้ำโขงที่ไม่ได้ถูกแบ่งแยกออกเป็นหลายสาขาด้วยคอนต่างๆนั้น ให้ถือเอาร่องน้ำลึก (Thalweg) ของแม่น้ำโขง เป็นเส้นชายแดนระหว่างสยามและอินโดจีน
2. ในลำน้ำโขงที่ถูกแบ่งแยกเป็นหลายสาขา ด้วยคอนซึ่งอยู่ห่างฝั่งสยามด้วยสาขาของน้ำในเวลาใดเวลาหนึ่งของปี เส้นชายแดนให้ถือเอาร่องน้ำลึกของสาขาของลำน้ำที่อยู่ใกล้ที่สุดกับฝั่งสยาม

3. สาขาของลำน้ำที่อยู่ใกล้ฝั่งสยามได้กลายเป็นหาดทรายหรือได้แห้งตื้นเงินบรรดาคอนแต่ก่อนที่อยู่ห่างฝั่งสยาม อาจจะติดกับฝั่งนั้นอย่างถาวร ตามหลักการแล้วชายแดนจะไปตามร่องน้ำลึกอันเดิม กระจ้ำหลวงใหญ่ประจำแม่น้ำโขงจะได้พิจารณาในภาคปฏิบัติตามแต่กรณีที่จะเกิดขึ้นในเวลานั้น และจะเสนอให้ย้ายชายแดนนั้นไปอยู่ในร่องน้ำลึกที่อยู่ใกล้ที่สุดของลำน้ำ ถ้ากระจ้ำหลวงพิจารณาเห็นว่าการโยกย้ายนั้นเป็นที่พึงปรารถนาพร้อมนี้ ได้เป็นที่ตกลงกันในแต่เดี๋ยวนี้นี้ สำหรับดินที่เกิดขึ้นในแม่น้ำตามที่กำหนดอยู่ในวรรคต่อไปนี้

ดินเกิดในแม่น้ำโขงที่มีชื่อตั้งต่อไปนี้ได้ถูกติดกับอาณาเขตของสยามอย่างขาดควมมีคือ คอนเขียว คอนเขียวน้อย ดินน้อย คอนยาด คอนบ้านแพง หาดทรายเพ-เวินกุ่ม คอนแก้วก่อง-ดินเหนือ และคอนสมโรง ดินคอนเหล่านี้ได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของริมฝั่งสยาม และบางแห่งก็เป็นหาดขึ้นมาฝั่งไม่ใช่คอนที่แท้จริง

คนสัญชาติฝรั่งเศสที่ได้อาศัยอยู่หรือทำการปลูกฝังในพื้นที่ที่ได้ระบุไว้ข้างต้นนั้น จะรักษาสัญชาติเอาไว้ได้ และยังได้รับสิทธิเกี่ยวกับอยู่อาศัย กรรมสิทธิ์หรือทำการปลูกฝังภายใต้ระบบกฎหมายสยาม และสนธิสัญญาที่มีผลบังคับใช้อยู่

กระจ้ำหลวงใหญ่ฝรั่งเศส-สยามประจำแม่น้ำโขงจะดำเนินการกำหนดขีดเส้นชายแดนทางน้ำตามที่ได้นิยามมานี้ โดยมีข้อแม้ว่าถ้ามีความเห็นชอบจากสองรัฐบาลที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

การกำหนดนั้นจะประกอบด้วยการกำหนดเส้นเขตแดนในแผนที่แม่น้ำโขง มาตราส่วน 1:10.000 จะมีการปักหลักเขตแดนอีกในทุกพื้นที่ของแม่น้ำโขงที่เห็นว่ามีคามจำเป็น

ด้วยความปรารถนาอย่างส่งเสริมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างอาณาเขตทั้งสอง อิทธิพลได้ตกลงกันว่าการเดินเรือเพื่อการค้าขายจะเดินไปอย่างเสรีสำหรับแต่ละฝ่ายตามลำน้ำทั้งหมดของแม่น้ำโขง ในสองเขตของลำน้ำซึ่งถือว่าเป็นเส้นชายแดนระหว่างสยามและอินโดจีน

ข้อกำหนดของมาตรา 4 ของสนธิสัญญาลงวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 1904 ได้ถูกรับรองและรักษาไว้ในการใช้เรือตามแม่น้ำโขงของชายแดนในอนาคตนั้นจะต้องเป็นของบริษัทสยาม หรือบริษัทของอินโดจีนโดยเฉพาะเท่านั้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มาตรา 5

กระจ้ำหลวงใหญ่ฝรั่งเศส-สยามประจำแม่น้ำโขง จะได้รับหน้าที่ให้พิจารณาในการปรับปรุงแก้ไขระเบียบการสัมปทานที่ดินบนฝั่งขวาแม่น้ำโขงที่สยามได้ทำกับฝรั่งเศสตามมาตรา 6 ของสนธิสัญญาฉบับลงวันที่ 3 ตุลาคม 1893 และมาตรา 6 ของสนธิสัญญาลงวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 1904

อย่างไรก็ตามเป็นที่รับรู้กันว่าการปรับปรุงระเบียบการสัมปทานปัจจุบันที่มีในข้อตกลงพิเศษจะไม่ละเมิดต่อสิทธิผลประโยชน์ของอำนาจการปกครองอินโดจีน หรือคนอินโดจีนที่มีอยู่ในขณะทำข้อตกลงดังกล่าว

เป็นที่รับรู้ร่วมกันว่า ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงระเบียบการสัมปทานรัฐบาลสยามจะอำนวยความสะดวกให้แก่ทุกการจัดสรร การซื้อ หรือการเช่าที่ดินฝั่งขวาแม่น้ำโขงของเอกชนที่จำเป็นให้แก่บริษัทเดินเรือ หรือบริษัทการค้าของอินโดจีนตามลำแม่น้ำโขง

มาตรา 6

ด้วยเหตุผลที่จำเป็นสำหรับสยามในการเข้าร่วมปฏิบัติงาน ดำรงจวน้ำในเขตสองฟากฝั่งของลำแม่น้ำโขงที่เป็นชายแดน นับแต่นี้ต่อไปอิทธิพลทั้งสองตกลงยกเลิกมาตรา 2 ของสนธิสัญญาฉบับลงวันที่ 3 ตุลาคม 1925

ดังนั้นแต่ละฝ่ายจะได้รับอนุญาตให้เดินเรือติดอาวรุทสัญจร ไปมาตามแม่น้ำโขงฝั่งเป็นชายแดน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตรวจภาษีอากร หรือ เพื่อปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัย

แต่ว่าข้อตกลงพิเศษที่ได้กล่าวไว้ในมาตรา 2 ของสนธิสัญญาฉบับนี้จะได้กำหนดจำนวนประเภท น้ำหนัก และประเภทอาวรุทของเรือติดอาวรุทเหล่านั้น

มาตรา 7

สองเขตแม่น้ำโขงที่ใช้เป็นเส้นชายแดนระหว่างสยามและอินโดจีน คนที่มีสัญชาติของสองประเทศมีสิทธิดำเนินการหาปลาตามแม่น้ำทั้งหมดของลำน้ำ แต่ทำให้ใช้ได้เฉพาะพาหนะที่ลอยน้ำหรือพาหนะบังคับด้วยมือ

การติดตั้งอุปกรณ์ประมงเพื่อจับปลาที่ถาวร ในแต่ละแห่งในสองเขตของแม่น้ำโขงที่เป็นชายแดนให้เฉพาะคนที่มีสัญชาติของประเทศซึ่งอยู่ในเขตเท่านั้นที่จะสามารถทำได้

ที่ปากน้ำซึ่งเป็นสาขาแม่น้ำโขง เฉพาะคนสัญชาติของประเทศที่มีฝั่งติดกับปากน้ำเท่านั้นที่มีสิทธิอย่างสมบูรณ์ในการหาปลา ส่วนเขตหาปลาในน่านน้ำที่ติดกับปากน้ำนั้น จะได้ถูกกำหนดเป็นแต่ละครณี และสถานที่ไปโดยคณะข้าหลวงใหญ่ประจำแม่น้ำโขง

มาตรา 8

อิทธิพลเห็นชอบกับการวางระเบียบการ ด้วยการทำข้อตกลงพิเศษ เพื่อรักษาสิทธิผลประโยชน์ของแต่ละฝ่าย ในการใช้และขุดคลองแบ่งน้ำจากแม่น้ำโขงที่เป็นชายแดน เพื่อใช้ในทางการเกษตร อุตสาหกรรม หรือการค้าโดยเฉพาะเกี่ยวกับชลประทานและผลิตพลังงานไฟฟ้า

มาตรา 9

เกี่ยวกับการบูรณะ หรือการเปลี่ยนแปลงลำน้ำโขงให้เป็นเส้นทางคมนาคมทางน้ำ ในสองเขตที่ลำน้ำเป็นชายแดนนั้น ได้ตกลงกันว่าคณะข้าหลวงใหญ่ฝรั่งเศส-สยามประจำแม่น้ำโขง จะหากฎระเบียบที่จะกำหนดเงื่อนไข ในการเข้าร่วมของสองประเทศในการศึกษาค้นคว้า การปฏิบัติดังกล่าว นั้น ระเบียบการปัจจุบัน จะถูกรักษาไว้จนกว่าสองฝ่ายจะมีการประกาศใช้กฎระเบียบใหม่

คณะข้าหลวงนี้มีสิทธินำเสนอการดำเนินการที่เห็นว่าเป็นผลประโยชน์และจำเป็น ในการบูรณะ หรือปรับปรุงการเดินเรือตามลำน้ำให้ดีขึ้นต่อรัฐบาลทั้งสอง คณะข้าหลวงนี้อาจจะถูกเรียกให้ออกความเห็นต่อทุกๆแผนการเกี่ยวกับงานในด้านนี้ ซึ่งอัครภาคีที่เกี่ยวข้องได้เสนอมาให้ตน

มาตรา 10

คณะข้าหลวงใหญ่ฝรั่งเศส-สยามประจำแม่น้ำโขง จะถูกจัดตั้งขึ้นซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของสยามและอินโดจีนด้วยจำนวนที่เท่ากัน นอกจากหน้าที่ซึ่งได้รับตามมาตรา 2, 3, 5, 6 หรือ 9 ของสนธิสัญญาฉบับนี้แล้ว กล่าวโดยทั่วไป คณะข้าหลวงใหญ่ฝรั่งเศส-สยามประจำแม่น้ำโขงยังมีภารกิจตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อตกลงพิเศษต่างๆเกี่ยวกับพื้นที่ชายแดน และศึกษาคำว่าทุกปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติตามระเบียบใหม่ที่ทำขึ้นสำหรับพื้นที่น้ำ โดยเฉพาะแล้ว คณะจะให้ความเห็นของตนในกรณีที่เกิดความขัดแย้งกันเกี่ยวกับเส้นชายแดนทางน้ำ คณะอาจจะเสนอทุกวิถีทางที่เป็นประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาด้วยวิธีที่ลွယ်ยออาศัยซึ่งกันและกัน ต่อปัญหาสิทธิชั่วคราวในการปลูกฝังในพื้นที่ดินดอนตามลำแม่น้ำที่ประชาชนทั้งสองประเทศได้เคยทำมาในทุกกรณี การรับรองเอาข้อเสนอเหล่านั้นจะต้องได้รับการเห็นชอบเป็นลายลักษณ์อักษรและเป็นเอกฉันท์ของสองรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง

คณะข้าหลวงใหญ่ฝรั่งเศส-สยามประจำแม่น้ำโขงจะส่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ให้แก่สองรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง และค้นคว้าทุกๆกฎระเบียบที่จำเป็นเพื่อรองรับเงื่อนไขของการร่วมมือในด้าน การตรวจสอบการคมนาคมทางน้ำ สุขากิจบาล และการรักษาความปลอดภัยตามชายแดน กฎระเบียบเหล่านี้จะได้กำหนดบทลงโทษทางอาญาไว้ และจะมีผลบังคับให้พร้อมๆกัน โดยสองรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง เมืองสองรัฐบาลได้ตกลงเห็นชอบด้วยกันเกี่ยวกับกฎระเบียบนั้น จะดำเนินการเจรจาโดยด่วนระหว่างสยามและอินโดจีนเกี่ยวกับข้อตกลงว่าด้วยการจัดตั้งและกฎระเบียบองค์ประกอบของคณะข้าหลวงใหญ่ฝรั่งเศส-สยามประจำแม่น้ำโขงต่อเงื่อนไขในการจัดตั้งและการปฏิบัติงานของคณะข้าหลวงดังกล่าวตามเจตนารมณ์ของมาตรานี้

มาตรา 11

เพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของอนุสัญญาที่แนบกับสนธิสัญญา ฉบับลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 1925 อัครภาคีจะดำเนินการเจรจากันโดยด่วน เกี่ยวกับข้อตกลงเฉพาะเพื่อกำหนดสถานภาพทางด้านกฎหมายให้แก่คนสยามที่อยู่ในอินโดจีนอย่างถาวร

ถ้าเป็นไปได้และมีจิตใจที่เป็นธรรมต่อกันและกันข้อตกลงนี้ จะต้องทำตามเจตนารมณ์ของข้อกำหนดของสนธิสัญญาฉบับวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 1925 ซึ่งได้กำหนดระเบียบสำหรับคนอินโดจีนในสยาม อัครภาคีได้ตกลงกันว่า ตั้งแต่บัดนี้ไปจะรักษาอำนาจอธิปไตยของสองรัฐบาลที่เกี่ยวข้องอย่างสมบูรณ์ในการกำหนดกฎระเบียบต่อชาวต่างประเทศที่เข้ามาในดินแดนของลาว

ได้ตกลงกันว่า ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ผู้โดยสารที่ถือสัญชาติสยามที่เดินทางไปอินโดจีน ซึ่งการพักอาศัยไม่เกิน 3 เดือน จะได้รับการคุ้มครองส่วนบุคคลและต่อทรัพย์สินของพวกเขา เช่นเดียวกับ การปฏิบัติต่อคนที่ถือสัญชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์มากกว่าเพื่อน

มาตรา 12

เพื่อให้การประสานการปฏิบัติของอำนาจการปกครอง และเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งสองฝ่ายมี ประสิทธิภาพเกี่ยวกับการปราบปรามอาชญากรรม และคดีต่างๆ ในพื้นที่ชายแดนร่วมทางบกหรือทาง น้ำระหว่างสยามและอินโดจีน จะได้กำหนดข้อตกลงเฉพาะเพื่อแก้ไขและเพิ่มเติมคำสั่งต่างๆ ทั้ง เจ้าหน้าที่ของสองประเทศได้รับในห้วงปี 1920 ด้วยความเห็นชอบร่วมกัน

มาตรา 13

อัครภคิตกลงกันว่า จะให้มีการดำเนินการเจรจาทำสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่าง ฝรั่งเศส-สยาม โดยด่วน และพร้อมทั้งทำให้สนธิสัญญานี้มีผลบังคับใช้ในอินโดจีน

มาตรา 14

อัครภคิตกลงกันว่า ข้อตกลงทางการค้าและภาษี ที่ได้ระบุไว้ในวรรคที่ 4 ของอนุสัญญาแบบ ท้ายสนธิสัญญาวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 1925 นั้น จะลบล้างมาตรา 5 ของสนธิสัญญาฉบับลงวันที่ 3 ตุลาคม 1893 ข้อตกลงนี้จะต้องระบุข้อกำหนดต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่การปราบปรามการ ลักลอบหนีภาษีและ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้าฝิ่นที่ผิดกฎหมายตามชายแดนสยาม-อินโดจีน

มาตรา 15

ข้อผูกมัดซึ่งกันและกันที่ได้กำหนดไว้ในวรรคที่ 1 ของมาตรา 7 วรรคสุดท้ายของมาตรา 8 และมาตรา 9 ของสนธิสัญญาฉบับวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 1925 ไม่สอดคล้องกับความต้องการและความ สามารถของการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจของสยามและอินโดจีน อัครภคิตประกาศยกเลิกข้อกำหนดที่ ได้กล่าวมาของสนธิสัญญาฉบับนั้น

นอกจากนั้นอัครภคิตได้ตกลงกันว่า สยามและอินโดจีนจะต้องร่วมกันกำหนดแผนการเพื่อ ความร่วมมือขยายการคมนาคมและถนน ทางรถไฟ ทางทะเล ทางน้ำ ทางอากาศ โทรเลข โทรศัพท์ และไปรษณีย์ระหว่างประเทศทั้งสอง

มาตรา 16

ข้อกำหนดทุกข้อของสนธิสัญญา และสัญญาต่างๆ ที่ได้ลงนามระหว่างฝรั่งเศสและสยามก่อน สนธิสัญญาฉบับลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 1925 นี้ ยกเลิกถ้าไม่สอดคล้องกับสนธิสัญญาฉบับนี้

ถึงอย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ที่เป็นสาเหตุให้ทำข้อตกลงเพิ่มเติมดังที่ระบุไว้ในสนธิสัญญา ฉบับนี้ยังคงต้องไปบังคับต่อไปตามข้อกำหนดเก่าที่ยังมีผลบังคับใช้ หรือตามข้อกำหนดที่ถูกเปลี่ยน แทนตามสนธิสัญญาฉบับลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 1925 จนกว่าถึงวันประกาศใช้ข้อตกลง

มาตรา 17

สนธิสัญญาฉบับนี้จะมีผลบังคับใช้นับตั้งแต่วันที่แลกเปลี่ยนสัตยาบันศาล และจะมีผลบังคับใช้ครบกำหนด 10 ปี นับตั้งแต่วันที่ได้แลกเปลี่ยนสัตยาบันศาลของสนธิสัญญามิตรภาพการค้า และคมนาคมทางน้ำ ที่ได้ตกลงกันระหว่างฝรั่งเศสและสยาม ฉบับวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 1925 เป็นต้นไป

12 เดือนก่อนกำหนดที่ได้กล่าวมานี้ ถ้าไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแจ้งอีกฝ่ายหนึ่งทราบเป็นลายลักษณ์อักษรถึงเจตนาของคนที่อยากจะยกเลิกสนธิสัญญาฉบับนี้ ก็จะมีผลบังคับใช้จนครบกำหนด 1 ปี นับแต่วันที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งของอัครภาคี หากได้ประกาศลบล้างสนธิสัญญา

ถึงอย่างไรก็ตามเป็นที่เข้าใจกันอย่างชัดเจนแล้วว่าการประกาศยกเลิกสนธิสัญญานี้ ไม่มีผลบังคับใช้ต่อข้อกำหนดต่างๆ ที่ได้ถูกลบล้างไปแล้วด้วยบรรดาสัญญาฉบับก่อนๆ ด้วยสนธิสัญญาฉบับนี้

มาตรา 18

สนธิสัญญาฉบับนี้จะทำให้สัตยาบัน และการแลกเปลี่ยนสัตยาบันศาลจะมีขึ้นที่บางกอกในกำหนดเวลาอันควนเท่าที่ควรเท่าที่จะเป็นไปได้

เพื่อสักขีพยาน ผู้แทนที่มีอำนาจเต็มของสองฝ่ายได้ลงนาม และได้ประทับตราของตนลงในสัญญาฉบับนี้

ทำสองฉบับเป็นภาษาฝรั่งเศสที่บางกอก วันที่ 25 เดือนพฤษภาคม ของปี พ.ศ. 2469 ตรงกับวันที่ 25 พฤษภาคม ของปี ค.ศ. 1926

พระวรวงส์เซอ พระองค์-ตรทศพันธ์

อะเลซันเดอร์ วาร์เวนน์ (Alexander Varenne)

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ฉ.

แถลงการณ์ร่วมระหว่าง รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย
กับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ตามคำเชิญของ ฯพณฯ ไกสอน พมวิหาน นายกรัฐมนตรีแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ฯพณฯ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรีแห่งราชอาณาจักรไทย และคณะได้เดินทางมาเยือนเพื่อเจริญสัมพันธไมตรีกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอย่างเป็นทางการตั้งแต่วันที่ 24 ถึง 25 พฤศจิกายน 1988 ฯพณฯ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรีและคณะได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่นและสมเกียรติจากรัฐบาลและประชาชนลาว

ในระหว่างการเยือนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ฯพณฯ พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ ได้เข้าเยือนค้ำับ ฯพณฯ พูมี วงวิจิต ผู้รักษาการประธานประเทศแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่นจาก ฯพณฯ ผู้รักษาการประธานประเทศ ฯ

ฯพณฯ พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ พร้อมด้วยคณะ ได้ไปเยือนสถานที่ประวัติศาสตร์และสถานที่สำคัญอื่น ๆ ในเขตนครเวียงจันทน์ และได้รับการต้อนรับด้วยความชื่นชมยินดีจากเจ้าหน้าที่และประชาชนในแห่งต่าง ๆ เหล่านั้น

ฯพณฯ พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรีแห่งราชอาณาจักรไทย และ ฯพณฯ ไกสอน พมวิหาน นายกรัฐมนตรีแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้พบปรึกษาหารือกัน ผู้เข้าร่วมในการปรึกษาหารือครั้งนี้ :

ฝ่ายไทยประกอบด้วย :

1. ฯพณฯ พลอากาศเอก สิทธิ เสวตศิลา	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
2. ฯพณฯ พลตรี ประมาณ อติเรกสาร	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
3. ฯพณฯ นายมีชัย ฤชุพันธ์	รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
4. ฯพณฯ พันโท สนั่น ขจรประศาสน์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
5. พลเอก ปัญญา สิงห์ศักดิ์	เลขาธิการนายกรัฐมนตรี
6. หม่อมราชวงศ์ เกษมส โมสร เกษมศรี	ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ
7. ฯพณฯ นายนิรันดร์ ภาณุพงศ์	เอกอัครราชทูตแห่งราชอาณาจักรไทยประจำสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
8. นายสุวิทย์ สุทธานุกูล	ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
9. พลเอก อัครยา แผ้วพาลชน	ประจำสำนักงานนายกรัฐมนตรี
10. นายสมพร กลิ่นพงษา	รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
11. ร.อ. สุวิทย์ ทัดพิทักษ์กุล	รองปลัดกระทรวงพาณิชย์

ฝ่ายลาวประกอบด้วย :

1. ๑พณฯ พูนสีปะเสิด	รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
2. ๑พณฯ พลเอก สีสะหวาด แก้วบุนพัน	หัวหน้าเสนาธิการสูงสุด กองทัพบกประชาชนลาว
3. ๑พณฯ เพ้า บุนนะผน	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์และความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
4. ๑พณฯ ไมสุก ไชสมแพง	รัฐมนตรีหัวหน้าห้องว่าการสภารัฐมนตรี
5. ๑พณฯ สมสหวาด เล่งสะหวัด	รัฐมนตรีช่วยว่าการ คนที่ 1 รองหัวหน้าคนที่ 1 ของห้องว่าการสภารัฐมนตรี
6. ๑พณฯ ทองดุน สีสุลิด	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
7. ๑พณฯ สุปัน สะลิตลาด	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
8. ๑พณฯ สอน คำวานวงสา	ประธานคณะกรรมการข่าวสาร หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรภาพแห่งรัฐ
9. ๑พณฯ สีตาแรง ราชพน	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมและป่าไม้
10. ๑พณฯ ลอย จันสะหวัด	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์และความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
11. ๑พณฯ คำพัน สิมมาลาวง	เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวประจำราชอาณาจักรไทย

การพบปะได้ดำเนินไปภายใต้บรรยากาศแห่งความเข้าใจดีต่อกันและด้วยไมตรีจิตมิตรภาพอันดียิ่งฉันทพี่น้อง ทั้งสองฝ่ายได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง และได้ยืนยันหลักการที่ได้ระบุไว้แถลงการณ์ร่วม ไทย-ลาว และ ลาว-ไทย ทั้งสองฉบับ เมื่อปี 1979 ว่า ยังมีคุณค่าและสอดคล้องกับความมุ่งมาดปรารถนาของประชาชนสองชาติในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจและความร่วมมือที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นระหว่างประเทศทั้งสอง

๑พณฯ นายกรัฐมนตรีทั้งสองเห็นพ้องกันว่า สถานการณ์ของโลกในปัจจุบันได้ก้าวสู่ความเปลี่ยนแปลงจากการเผชิญหน้ามาเป็นการพบปะหารือและผ่อนปรนเข้าหากันเพื่อแก้ไขข้อพิพาทระหว่างประเทศด้วยวิถีทางการเมือง และเพื่อการพัฒนาและการอยู่ร่วมกันโดยสันติ ด้วยเหตุนี้การเยือนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวของ ๑พณฯ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ และคณะครั้งนี้ จึงเป็นก้าวใหม่ที่สำคัญในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองซึ่งจะได้เน้นหนักในการพัฒนาประเทศและส่งเสริมความอยู่ดีกินดีของประชาชนของประเทศทั้งสองด้วยการร่วมมือระหว่างกันทั้งภาครัฐและเอกชนทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การแลกเปลี่ยนทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี วัฒนธรรม การศึกษา และการแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับต่าง ๆ บนพื้นฐานของเจตนารมณ์แห่งความเข้าใจและความไว้วางใจกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันฉันทพี่น้องบ้านพี่เมืองน้อง ความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกัน

เพื่อการนี้ หัวหน้ารัฐบาลทั้งสองจึงได้ตกลงกัน :

ก. ในหลักการที่จะให้มีการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขง และฝ่ายไทยพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการพัฒนาเครือข่ายการคมนาคม กิจกรรมพลังงานไฟฟ้า การเกษตร และส่งเสริมการร่วมลงทุนในการผลิตสินค้าของลาวเพื่อการส่งออก

ข. ให้จัดตั้งคณะกรรมการร่วมมือไทย-ลาว ในระดับรัฐบาลขึ้นเพื่อเป็นกลไกส่งเสริมให้มีการเพิ่มพูนความสัมพันธ์ในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นให้เป็นไปตามแนวทางนโยบายของรัฐบาลทั้งสองประเทศ

ค. ที่จะสนับสนุนการจัดตั้งสมาคมมิตรภาพไทย-ลาวและลาว-ไทย ขึ้นในแต่ละประเทศเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีฉันท์พี่น้องที่มีมาแต่โบราณกาลระหว่างประชาชนสองชาติ

ด้วยเจตนารมณ์ที่จะบรรลุถึงก้าวใหม่ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง :

- ทั้งสองฝ่ายได้ปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาผู้อพยพชาวลาวในประเทศไทยและต่างก็เห็นว่าเรื่องนี้เป็นปัญหาที่ได้ก่อความยุ่งยากให้แก่ทั้งสองประเทศ ฉะนั้น ทั้งสองฝ่ายจึงจะร่วมมือกัน และกับองค์การข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติในการแก้ไขปัญหา

- เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและเพิ่มพูนความสัมพันธ์อันดีระหว่างกองทัพของทั้งสองประเทศให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ทั้งสองฝ่ายจะได้แต่งตั้งผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารประจำที่นครหลวงของแต่ละประเทศ

หัวหน้าคณะรัฐบาลของทั้งสองประเทศได้แสดงความยินดีต่อผลที่ได้ปรากฏจากการพบปะร่วมมือระหว่างคณะผู้แทนทหารไทย-ลาวที่ผ่านมา เพื่อหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ไม่พึงปรารถนาที่อาจเกิดขึ้นในบริเวณชายแดนที่มีความขัดแย้ง ซึ่งจะมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองอีก และเพื่อเป็นการก้าวไปสู่การที่จะทำให้สถานการณ์ในบริเวณดังกล่าวกลับคืนสู่ความเป็นปกติ รัฐบาลทั้งสองฝ่ายจึงได้ตกลงกันที่จะจัดตั้งคณะกรรมการเขตแดนร่วม ไทย-ลาว ขึ้น และให้คณะกรรมการดังกล่าวได้พบปะเจรจากันโดยเร็ว เพื่อหาทางแก้ไขปัญหานี้ให้สำเร็จลุล่วงไป

หัวหน้าคณะรัฐบาลทั้งสองยืนยันเจตจำนงร่วมกันว่า การดำเนินการต่าง ๆ ดังกล่าวจะเป็นการส่งผลให้ชายแดนระหว่างประเทศทั้งสองเป็นชายแดนแห่งสันติภาพ มิตรภาพ ความผูกพันและความสมบูรณ์พูนสุขร่วมกัน

หัวหน้ารัฐบาลทั้งสองจะพยายามอย่างสุดความสามารถของตน เพื่อแก้สถานการณ์แก้ไขปัญหากัมพูชาโดยทางการเมือง

หัวหน้ารัฐบาลทั้งสองมีความชื่นชมยินดีเป็นอย่างยิ่งต่อการเยือนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอย่างเป็นทางการของ ฯพณฯ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรีแห่งราชอาณาจักรไทย และคณะในครั้งนี้ซึ่งได้รับผลสำเร็จอย่างงดงาม และนับเป็นก้าวที่สำคัญยิ่งต่อการปรับปรุงและการเสริมสร้างความสัมพันธ์ ความร่วมมือ ความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างรัฐบาลและประชาชนสองชาติ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้แสดงความขอบคุณต่อรัฐบาลและประชาชนลาวที่ได้ให้การต้อนรับอย่างสมเกียรติและอบอุ่นยิ่ง

ฯพณฯ พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรีแห่งราชอาณาจักรไทย ได้เชิญ ฯพณฯ ไก สอน พมิวนาน นายกรัฐมนตรีแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ไปเยือนราชอาณาจักรไทย

อย่างเป็นทางการตอบแทน ฯพณฯ ไกสอน พมวิหาน ได้ตอบรับคำเชิญดังกล่าวด้วยความยินดี ส่วนวัน
เวลาจะได้กำหนดต่อไป

ทำขึ้นเป็นภาษาไทยและภาษาลาว ทั้งสองฉบับใช้ได้เท่าเทียมกัน

เวียงจันทน์ วันที่ 25 พฤศจิกายน 1988

สำหรับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย

สำหรับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐ

ประชาธิปไตยประชาชนลาว

พลเอก

(ชาติชาย ชุณหะวัณ)

นายกรัฐมนตรี

(ไกสอน พมวิหาน)

นายกรัฐมนตรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.

ความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย ว่าด้วยคณะกรรมการร่วมมือลาว-ไทย ไทย-ลาว

เพื่อส่งเสริมและปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของแถลงการณ์ร่วมระหว่างรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยที่ลงนามร่วมกันเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 1988 และแถลงการณ์ร่วมระหว่างรัฐบาลทั้งสองที่ลงนามกันเมื่อวันที่ 6 มกราคม และ 4 เมษายน 1979

โดยปรารถนาที่จะเพิ่มพูนและกระชับความสัมพันธ์ฉันท์บ้านพี่เมืองน้องระหว่างประชาชนทั้งสอง และขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การค้า วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และวิชาการ บนพื้นฐานการเคารพความเป็นเอกราชอธิปไตย ความเสมอภาค และผลประโยชน์ร่วมกัน

รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยได้ตกลงกันดังต่อไปนี้

มาตรา 1

มอบให้คณะกรรมการร่วมมือลาว-ไทย ไทย-ลาวที่ทางรัฐบาลทั้งสองได้แต่งตั้งขึ้นตามแถลงการณ์ร่วม ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน 1988 เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการส่งเสริมและขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การค้า วัฒนธรรมวิทยาศาสตร์ และวิชาการระหว่างประเทศทั้งสอง

มาตรา 2

คณะกรรมการร่วมมือลาว-ไทย ไทย-ลาว ประกอบด้วยประธาน รองประธาน กรรมการ และเลขานุการ ตามความต้องการของแต่ละฝ่าย

การแต่งตั้งหรือสับเปลี่ยนใด ๆ จะต้องแจ้งให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบภายในเวลาอันสมควร

มาตรา 3

คณะกรรมการร่วมมือลาว-ไทย ไทยลาว มีหน้าที่

- ศึกษาและประสานงานการปฏิบัติตามนโยบายความตกลงของรัฐบาลทั้งสองประเทศ ว่าด้วยความร่วมมือและเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน เพื่อวางแนวทางร่วมกัน
- พิจารณาผู้ทางและมาตรการอันจำเป็น เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ การค้า วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และวิชาการ ระหว่างประเทศทั้งสอง ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน ในระดับส่วนกลางและระดับท้องถิ่น โดยปฏิบัติตามหลักการเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกันบนพื้นฐานของควมมีเอกราช อธิปไตยตลอดจนกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของแต่ละฝ่าย

- จัดทำข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลของตน เกี่ยวกับการจัดทำความตกลงที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและขยายความร่วมมือระหว่างกัน
- กำหนดระเบียบการดำเนินงานของตน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามความตกลงฉบับนี้

มาตรา 4

คณะกรรมการร่วมมือลาว-ไทย ไทย-ลาว มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการของตน เพื่อวางแผนติดตามผล ส่งเสริมการปฏิบัติตามความตกลงฉบับนี้

ให้ประธานคณะกรรมการร่วมมือลาว-ไทย ไทย-ลาว เป็นผู้แต่งตั้งประธานอนุกรรมการอนุกรรมการ และเลขานุการ ของคณะอนุกรรมการของแต่ละฝ่าย

มาตรา 5

คณะกรรมการร่วมมือ ลาว-ไทย ไทย-ลาว มีสิทธิเชิญผู้แทนของสถาบัน องค์กร และวิสาหกิจ ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนระดับส่วนกลางและระดับท้องถิ่นของฝ่ายคนที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมประชุม เพื่อร่วมกันวางแผนการปฏิบัติตามความตกลงฉบับนี้

มาตรา 6

คณะกรรมการร่วมมือลาว-ไทย ไทย-ลาว จะประชุมสามัญปีละ 1 ครั้ง โดยสับเปลี่ยนสถานที่ประชุม ระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและราชอาณาจักร ไทยในกรณีที่มีการร้องขอจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ก็อาจจะเปิดประชุมวิสามัญขึ้นได้

ก่อนการประชุมแต่ละครั้ง ประธานคณะกรรมการร่วมมือลาว-ไทย ไทย-ลาวของประเทศเจ้าภาพ จะเสนอระเบียบวาระการประชุมให้อีกฝ่ายหนึ่งพิจารณาล่วงหน้าเป็นเวลาหนึ่งเดือน

มาตรา 7

เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการจัดการประชุมนั้น ฝ่ายที่เป็นประเทศเจ้าภาพเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายในด้าน อาหาร ที่พัก การเดินทางภายในประเทศ และการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จำเป็น แก่คณะกรรมการร่วมมือลาว-ไทย ไทย-ลาว และคณะอนุกรรมการ โดยฝ่ายที่ได้รับเชิญไปร่วมประชุมเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปและกลับ

สำหรับค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับโครงการร่วมมือภายใต้ความตกลงฉบับนี้ ให้ตกลงกันเป็นแต่ละกรณีไป

มาตรา 8

คณะกรรมการร่วมมือลาว-ไทย, ไทย-ลาว จะรายงานผลการประชุมแต่ละครั้งต่อรัฐบาลของตน เพื่อขอความเห็นชอบ

มาตรา 9

ความตกลงฉบับนี้ มีผลใช้บังคับนับแต่วันลงนามเป็นต้นไป

เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเห็นมีความจำเป็นที่จะเปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือยกเลิกความตกลงฉบับนี้ ฝ่ายที่ต้องการเปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือยกเลิก จะต้องเป็นลายลักษณ์อักษร โดยวิถีทางการทูต ให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบล่วงหน้า อย่างน้อย 6 เดือน การเปลี่ยนแปลงแก้ไขซึ่งทั้งสองฝ่ายให้ความเห็นชอบ จะมีผลบังคับใช้ในวันที่ทั้งสองฝ่ายกำหนด

เพื่อเป็นหลักฐานในการนี้ ผู้ลงนามข้างท้ายนี้ซึ่งได้รับใบมอบอำนาจจากรัฐบาลของตน ได้ลงนามไว้เป็นสำคัญ

ทำ ณ เวียงจันทน์ วันที่ 6 ตุลาคม 1989 คู่กันเป็นสองฉบับเป็นภาษาลาวและภาษาไทย ทั้งสองภาษามีคุณค่าเท่าเทียมกัน

สำหรับ

รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

พลเอก

(สีสะหวาด แก้วนูนพัน)

สำหรับ

รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย

พลเอก

(ชวลิต ยงใจยุทธ)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.

ความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือ
ระหว่าง รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับ รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาชนลาว

เพื่อส่งเสริมและปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของแถลงการณ์ร่วมระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่ลงนามร่วมกัน เมื่อวันที่ 6 มกราคม และ 4 เมษายน 1979 และแถลงการณ์ร่วมระหว่างรัฐบาลทั้งสองที่ลงนาม เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 1988

โดยปรารถนาที่จะเพิ่มพูนและกระชับความสัมพันธ์ฉันท์ญาติมิตรที่มีมาแต่โบราณกาลระหว่างประชาชนและประเทศเพื่อนบ้านทั้งสองและขยายความร่วมมือทวิภาคีบนพื้นฐานระยะยาวและถาวร

ตระหนักถึงความจำเป็นในการร่วมมืออย่างถาวรและมีประสิทธิภาพ เพื่อผลประโยชน์ของประเทศทั้งสอง

รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ภาคีผู้ทำสัญญา”) ได้ตกลงกันดังต่อไปนี้

ข้อ 1

ภาคีผู้ทำสัญญาจะจัดตั้งคณะกรรมการร่วม (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “คณะกรรมการ”) เพื่อดำเนินการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งสอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเศรษฐกิจ การค้า สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และวิชาการ

ข้อ 2

คณะกรรมการจะพิจารณาวิธีการและมาตรการ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือดังกล่าวข้างต้น ให้มีการประสานงานและการปฏิบัติตามข้อมติของคณะกรรมการและความตกลงนี้อย่างเหมาะสม

ข้อ 3

คณะกรรมการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธาน และภาคีผู้ทำสัญญาจะเป็นผู้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการ

ข้อ 4

คณะกรรมการจะกำหนดกฎและระเบียบปฏิบัติของตน และอาจจัดตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการกรณีเฉพาะเรื่องซึ่งมีการเสนอมายังคณะกรรมการก็ได้

ข้อ 5

คณะกรรมการจะจัดการประชุมปีละหนึ่งครั้ง โดยจะสลับสถานที่ประชุมกันระหว่างราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อมีความจำเป็นเร่งด่วนและได้รับการร้องขอจากภาคีผู้ทำสัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คณะกรรมการก็อาจจะจัดประชุมเป็นพิเศษได้ในประเทศของภาคีผู้ร้องขอ

ข้อ 6

ความตกลงนี้จะมีผลบังคับใช้นับตั้งแต่วันลงนามและจะมีผลบังคับใช้เป็นระยะเวลาห้าปี เมื่อครบกำหนดดังกล่าว ก็ให้มีผลบังคับใช้ต่อไปโดยอัตโนมัติ เว้นแต่ภาคีผู้ทำสัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จะแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรผ่านทางทูตให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบเจตนาที่จะบอกเลิกความตกลงล่วงหน้าเป็นเวลาอย่างน้อยหกเดือนก่อนวันที่ประสงคจะให้สิ้นสุดการบังคับใช้

ข้อ 7

ภาคีผู้ทำสัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษรให้เปลี่ยนแปลง หรือแก้ไข ความตกลงทั้งหมด หรือบางส่วน ได้การเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไข ซึ่งภาคีผู้ทำสัญญาทั้งสองเห็นชอบจะมีผลบังคับใช้ในวันที่คู่ภาคีทั้งสองกำหนด

เพื่อเป็นพยานแก่การนี้ ผู้ลงนามข้างทำยนี้ จึงได้รับมอบอำนาจโดยถูกต้องจากรัฐบาลแต่ละฝ่ายได้ลงนามความตกลงนี้ไว้เป็นสำคัญ

ทำ ณ นครเวียงจันทน์ เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม พุทธศักราช 2534 ตรงกับคริสต์ศักราช 1991 ทำ คู่กันเป็นสองฉบับเป็นภาษาไทยและภาษาลาว ทั้งสองภาษามีคุณค่าเท่าเทียมกัน

สำหรับรัฐบาล

แห่งราชอาณาจักรไทย

(๑พณฯ นายอาสา สารสิน)

รัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงการต่างประเทศ

สำหรับรัฐบาล

แห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

(๑พณฯ นายพูน สีปะเสิด)

รองนายกรัฐมนตรี

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

ภาคผนวก ณ.

สนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือ
ระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับราชอาณาจักรไทย

อัครราชทูตทำสัญญา

โดยคำนึงถึงสายสัมพันธ์ที่มีอยู่ในประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งได้ผูกพันประชาชนของประเทศทั้งสอง

ปรารถนาที่จะกระชับและเพิ่มพูนความสัมพันธ์ มิตรภาพ และความร่วมมือให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เพื่อให้สมกับความเป็นบ้านพี่เมืองน้อง บ้านใกล้เรือนเคียงที่ดีระหว่างประชาชนสองชาติ บนพื้นฐานของหลัก 5 ประการของการอยู่ร่วมกันโดยสันติที่ได้ระบุไว้ในแถลงการณ์ร่วมลาว-ไทยฉบับลงวันที่ 4 เมษายน 1979

เพื่อส่งเสริมสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และในโลก

จึงได้ตกลงกันดังต่อไปนี้

ข้อ 1

สนธิสัญญานี้มีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมสันติภาพ มิตรภาพ และความร่วมมืออันยาวนานระหว่างประชาชนพี่น้องลาวและไทยเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน

ข้อ 2

ในความสัมพันธ์ระหว่างกัน อัครราชทูตทำสัญญาจะยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักการมูลฐานดังต่อไปนี้

- ก. เคารพซึ่งกันและกันในเอกราช อธิปไตย ความเสมอภาค และบูรณภาพแห่งดินแดน
- ข. ไม่แทรกแซงกิจการภายในของกันและกัน ขอมรับสิทธิของแต่ละประเทศที่จะเลือกเอา ระบบการเมืองและสังคมของตน โดยปราศจากการเข้าแทรกแซง การบ่อนทำลาย หรือการบีบบังคับจากภายนอก
- ค. ระงับข้อขัดแย้ง หรือ กรณีพิพาทโดยสันติวิธี บนพื้นฐานแห่งความเสมอภาค ความถูกต้อง และเป็นธรรม โดยสอดคล้องกับกฎบัตรสหประชาชาติ

ข้อ 3

อัครราชทูตทำสัญญาจะพัฒนา และกระชับความสัมพันธ์ฉันมิตร ฉันทักพี่น้อง และบ้านใกล้เรือนเคียงที่ดีระหว่างประชาชนลาวและประชาชนไทย พร้อมกันนั้นอัครราชทูตทำสัญญาจะส่งเสริม

และอำนวยความสะดวกในการติดต่อ การไปมาหาสู่ซึ่งกันและกัน และความร่วมมือในด้านต่าง ๆ เพื่อ
 เพิ่มพูนความเข้าใจ ความสามัคคี การช่วยเหลือ และความเชื่อดีระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ

ข้อ 4

อัครราชทูตผู้ทำสัญญาจะดำเนินการให้ชายแดนระหว่างประเทศทั้งสองเป็นชายแดนแห่ง
 สันติภาพ มิตรภาพ และความร่วมมืออันยาวอย่างแท้จริง

ข้อ 5

อัครราชทูตผู้ทำสัญญาจะยึดมั่นในผลประโยชน์ของสันติภาพ ความปลอดภัยของทั้งสองประเทศ
 และของประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค สนับสนุนและส่งเสริมการขยายความสัมพันธ์ระหว่างบรรดาประเทศ
 ต่าง ๆ โดยไม่จำแนกความแตกต่างกันทางด้านการเมืองและสังคม เพื่อสนับสนุนให้ภูมิภาคเอเชีย
 ตะวันออกเฉียงใต้เป็นเขตแห่งสันติภาพ เสรีภาพ และเป็นกลางอย่างแท้จริง

ข้อ 6

อัครราชทูตผู้ทำสัญญาจะส่งเสริมและขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน
 วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและอื่นๆ ส่งเสริมและขยายความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อเร่งรัด
 การพัฒนาและส่งเสริมความกินดีอยู่ดีของประชาชนของสองประเทศ

ข้อ 7

อัครราชทูตผู้ทำสัญญาจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปรึกษาหารือกันเป็นปกติ หรือในกรณี
 จำเป็น เกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของทั้งสองประเทศ การแก้ไขปัญห
 ภูมิภาค และปัญหาระหว่างประเทศที่ทั้งสองฝ่ายมีความสนใจ เพื่อสนับสนุนการดำรงไว้ซึ่งสันติภาพ
 ความปลอดภัย และความร่วมมืออันดีระหว่างประเทศในโลก

ข้อ 8

สนธิสัญญานี้จะต้องได้รับการให้สัตยาบัน และจะเริ่มใช้บังคับตั้งแต่วันแลกเปลี่ยนสัตยา
 บันสาร ซึ่งจะได้กระทำกัน ณ นครหลวงเวียงจันทน์

ข้อ 9

สนธิสัญญานี้จะมีผลบังคับใช้ตลอดไปจนกว่าจะถูกยกเลิกโดยอัครราชทูตผู้ทำสัญญาฝ่ายใด
 ฝ่ายหนึ่ง ซึ่งจะต้องแจ้งเจตนายกเลิกเป็นลายลักษณ์อักษรให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบล่วงหน้า 12 เดือน
 สนธิสัญญานี้จะสิ้นสุดลงหลังจากได้รับการแจ้งของอัครราชทูตผู้ทำสัญญาดังกล่าวแล้ว 12 เดือน

ข้อ 10

สนธิสัญญาฉบับนี้ทำคู่กันเป็นสองฉบับ เป็นภาษาลาวและภาษาไทย ทั้งสองภาษาใช้เป็นหลักฐานและมีคุณค่าเท่าเทียมกัน ในกรณีที่มีความแตกต่างกันในการตีความ อัครภาคีผู้ทำสัญญาจะแก้ไขร่วมกัน โดยการเจรจา

เพื่อเป็นพยานแก่การนี้ ผู้มีอำนาจเต็มของอัครภาคีผู้ทำสัญญาได้ลงนามและประทับตราไว้เป็นสำคัญ

ทำ ณ กรุงเทพมหานคร เมื่อ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 ตรงกับคริสต์ศักราช 1992.

ฝ่ายสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ฝ่ายราชอาณาจักรไทย

(คำไต สีพันดอน)

(อานันท์ ปันยารชุน)

นายกรัฐมนตรี

นายกรัฐมนตรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ฉ.

ความตกลงระหว่าง

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับราชอาณาจักรไทย
เกี่ยวกับการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนตลอดแนวร่วมกัน

รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย
โดยปรารถนาที่จะกระชับความสัมพันธ์อันดีและเพื่อสันติภาพ มิตรภาพและความร่วมมือ
ระหว่างประเทศทั้งสองตลอดไป

โดยอ้างถึงอนุสัญญาวันที่ 13 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1904 ความตกลงวันที่ 29 มิถุนายน ค.ศ. 1904
สนธิสัญญาวันที่ 23 มีนาคม ค.ศ. 1907 และพิธีสารแนบท้าย อนุสัญญาวันที่ 25 สิงหาคม ค.ศ. 1926
และแผนที่ที่จัดทำขึ้นตามความตกลงทุกฉบับที่กล่าวถึงข้างต้น ซึ่งกำหนดเขตแดนระหว่างประเทศทั้ง
สอง

โดยมีเจตจำนงที่จะจัดทำหลักเขตแดนทั้งทางบกและในแม่น้ำตลอดแนวเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายรู้
จุดที่ตั้งของเส้นเขตแดนอย่างแน่ชัดและชัดเจนตลอดกาล

โดยมุ่งหวังว่าการดำเนินการดังกล่าวจะเป็นการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศและ
ความร่วมมือชายแดนระหว่างกัน เสริมสร้างความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าของแต่ละประเทศ จึง
ได้ตกลงกันดังต่อไปนี้

ข้อ 1

รัฐบาลของทั้งสองประเทศตกลงที่จะร่วมกันสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนลาว-ไทยตลอด
แนวให้เป็นไปตามอนุสัญญาวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 1904 ความตกลงวันที่ 29 มิถุนายน ค.ศ. 1904 สนธิ
สัญญาวันที่ 23 มีนาคม ค.ศ. 1904 และพิธีสารแนบท้าย อนุสัญญาวันที่ 25 สิงหาคม ค.ศ. 1926 และ
แผนที่ที่จัดทำขึ้นตามความตกลงทุกฉบับที่กล่าวถึงข้างต้น

ข้อ 2

เพื่อบรรลุดังกล่าวตามข้อ 1 รัฐบาลทั้งสองตกลงตั้งคณะกรรมการเขตแดนร่วมลาว-ไทย
โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศทั้งสองประเทศเป็นประธาน องค์ประกอบของคณะ
กรรมการดังกล่าวของแต่ละฝ่ายจะมีจำนวนเท่าเทียมกัน ดังปรากฏในภาคผนวก 1 แนบท้ายความ
ตกลงนี้ การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของคณะกรรมการของฝ่ายใด ให้แจ้งให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบ

ข้อ 3

คณะกรรมการเขตแดนร่วมลาว-ไทย มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. พิจารณาการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนตลอดแนวให้เป็นไปตามอนุสัญญา วันที่ 13 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1904 ความตกลงวันที่ 29 มิถุนายน ค.ศ. 1904 สนธิสัญญาวันที่ 23 มีนาคม ค.ศ. 1907 และพิธีสารแนบท้าย อนุสัญญาวันที่ 25 สิงหาคม ค.ศ. 1926 และแผนที่ที่จัดทำขึ้นตามความตกลงทุกฉบับที่กล่าวถึงข้างต้น
2. ร่วมกันกำหนดพื้นที่ที่จะทำการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนตลอดแนว
3. จัดทำแผนที่เส้นเขตแดนตลอดแนวระหว่างประเทศทั้งสอง
4. แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อช่วยปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ตามแต่จะเห็นสมควร

ข้อ 4

คณะกรรมการเขตแดนร่วมลาว-ไทย จะประชุมกันปกติปีละ 1 ครั้ง ถ้ามีความจำเป็น คณะกรรมการร่วมจะประชุมกันเป็นกรณีพิเศษก็ได้

ทั้งสองฝ่ายจะผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม การประชุมจัดขึ้นที่ประเทศใดประเทศนั้นจะเป็นผู้รับภาระค่าอาหารและค่าที่พักให้อีกฝ่ายหนึ่ง

ข้อ 5

ความรับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำหลักเขตแดนร่วมกันของรัฐบาลแต่ละฝ่ายให้ใช้หลักเกณฑ์ดังนี้

1. ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมในส่วนของแต่ละฝ่าย ให้ฝ่ายนั้นรับผิดชอบเอง สำหรับค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับวัสดุที่ใช้การจัดทำหลักเขตแดนนั้น รัฐบาลแต่ละฝ่ายจะรับผิดชอบครั้งหนึ่ง
2. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนที่ขนย้ายในบริเวณชายแดนของทั้งสองประเทศให้ถือว่าไม่เป็นการนำเข้าหรือส่งออกของแต่ละประเทศ

ข้อ 6

ให้ความตกลงฉบับนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ที่มีการลงนาม โดยผู้แทนที่ได้รับมอบอำนาจ ถูกต้องจากรัฐบาลของทั้งสองประเทศ

ทำที่สงขลา ณ วันที่ 8 กันยายน ค.ศ. 1996 เป็นภาษาลาวและภาษาไทยเป็นคู่ฉบับ ดัวยบททั้งสองภาษาใช้เป็นหลักฐานได้เท่าเทียมกัน

สำหรับรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สำหรับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย

(นายสมสะหวาด เล่งสะหวัด)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

(นายอำนาจ วีรธรรม)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

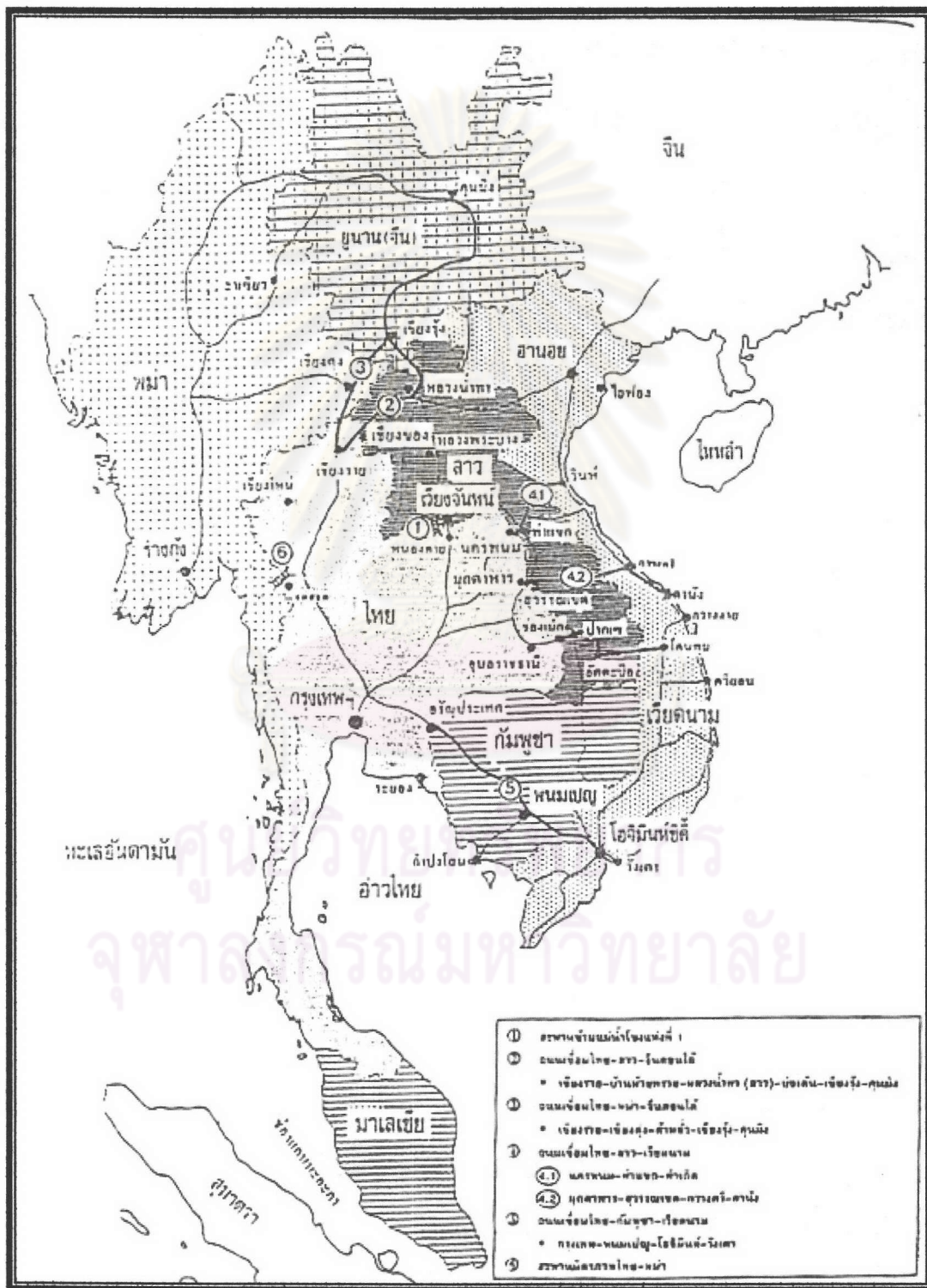

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

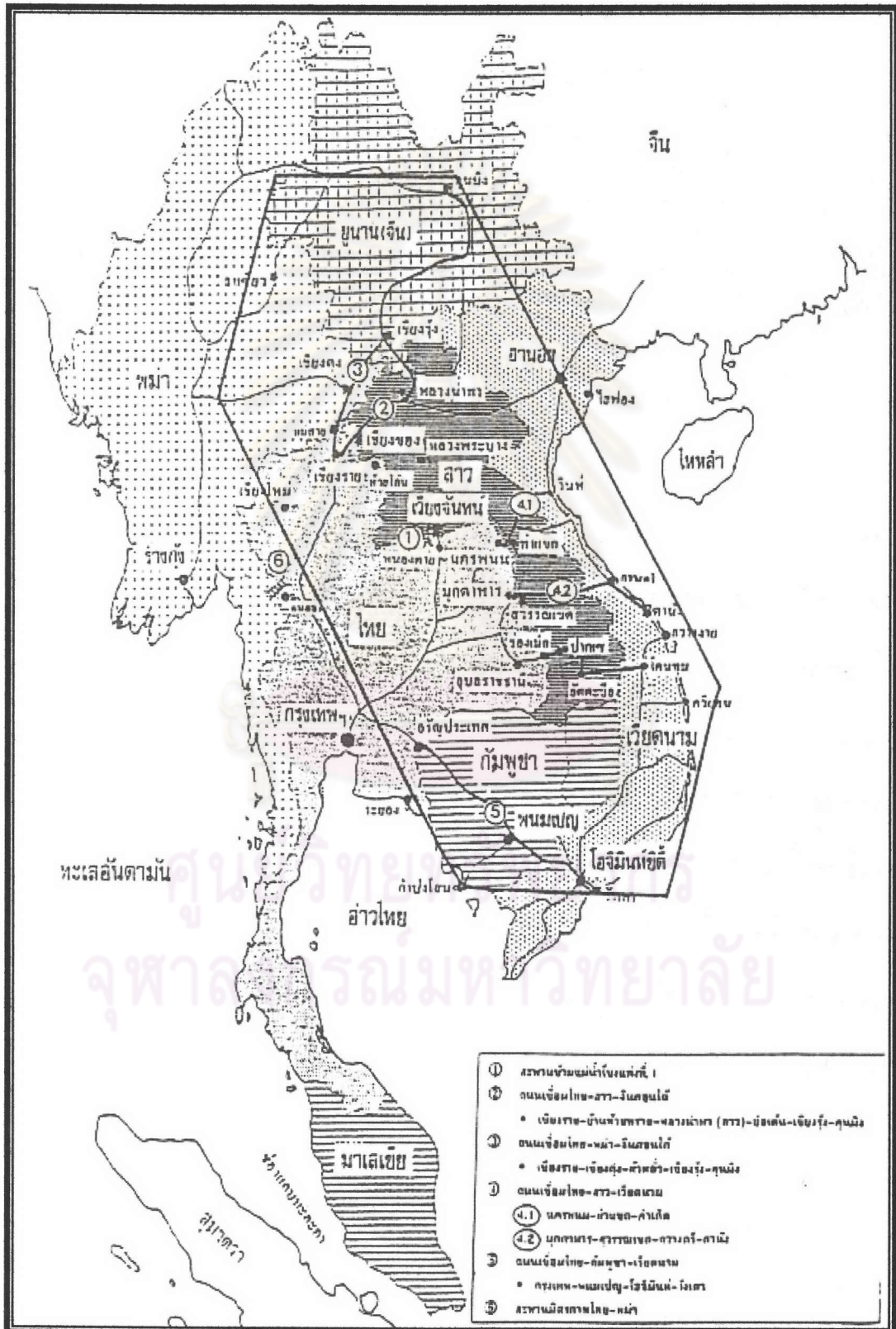
แผนที่ที่ 2

โครงข่ายถนน

แผนที่ที่ 3

โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6 ประเทศ
(กัมพูชา ลาว พม่า ไทย เวียดนาม และจีน (มณฑลยูนนาน))

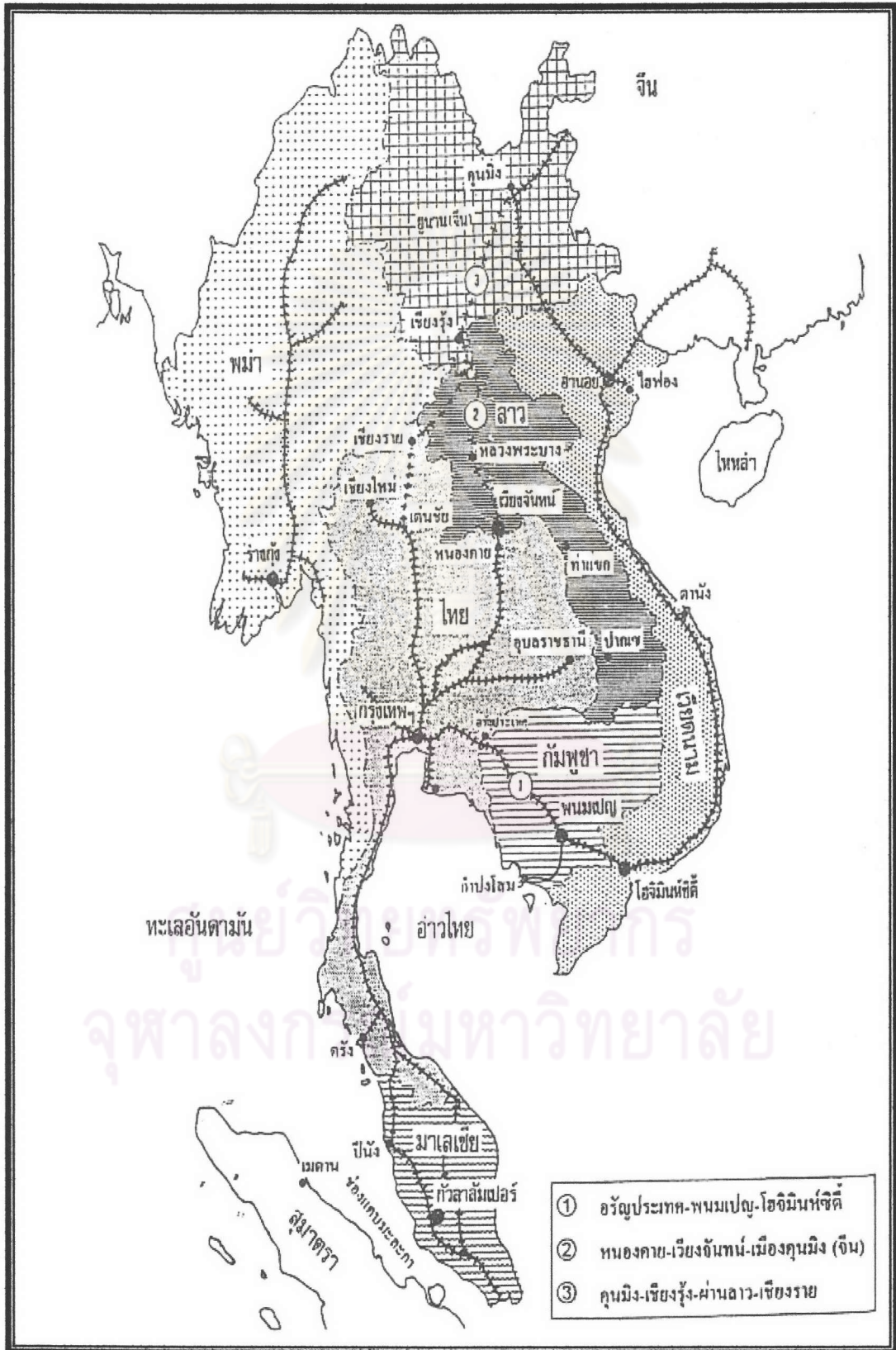

แผนที่ที่ 4

เส้นทางคมนาคมขนส่งทางน้ำในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง

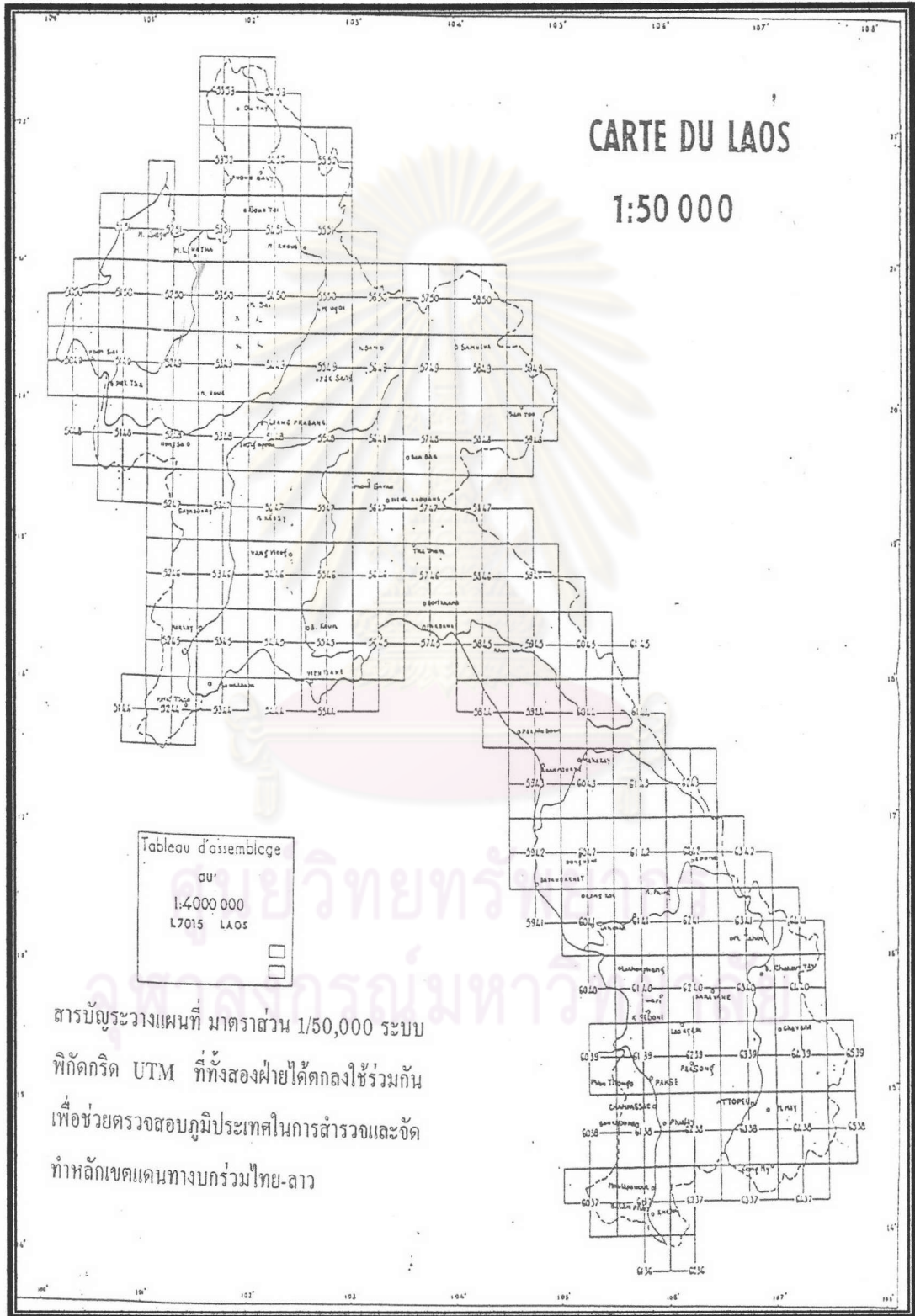
แผนที่ที่ 5
โครงข่ายทางรถไฟ

- ① อัญประเทศ-พนมเปญ-โฮจิมินห์ซิตี้
- ② หนองคาย-เวียงจันทน์-เมืองคุนหมิง (จีน)
- ③ คุนหมิง-เชียงรุ้ง-ผานลาว-เชียงราย

แผนที่ที่ 8

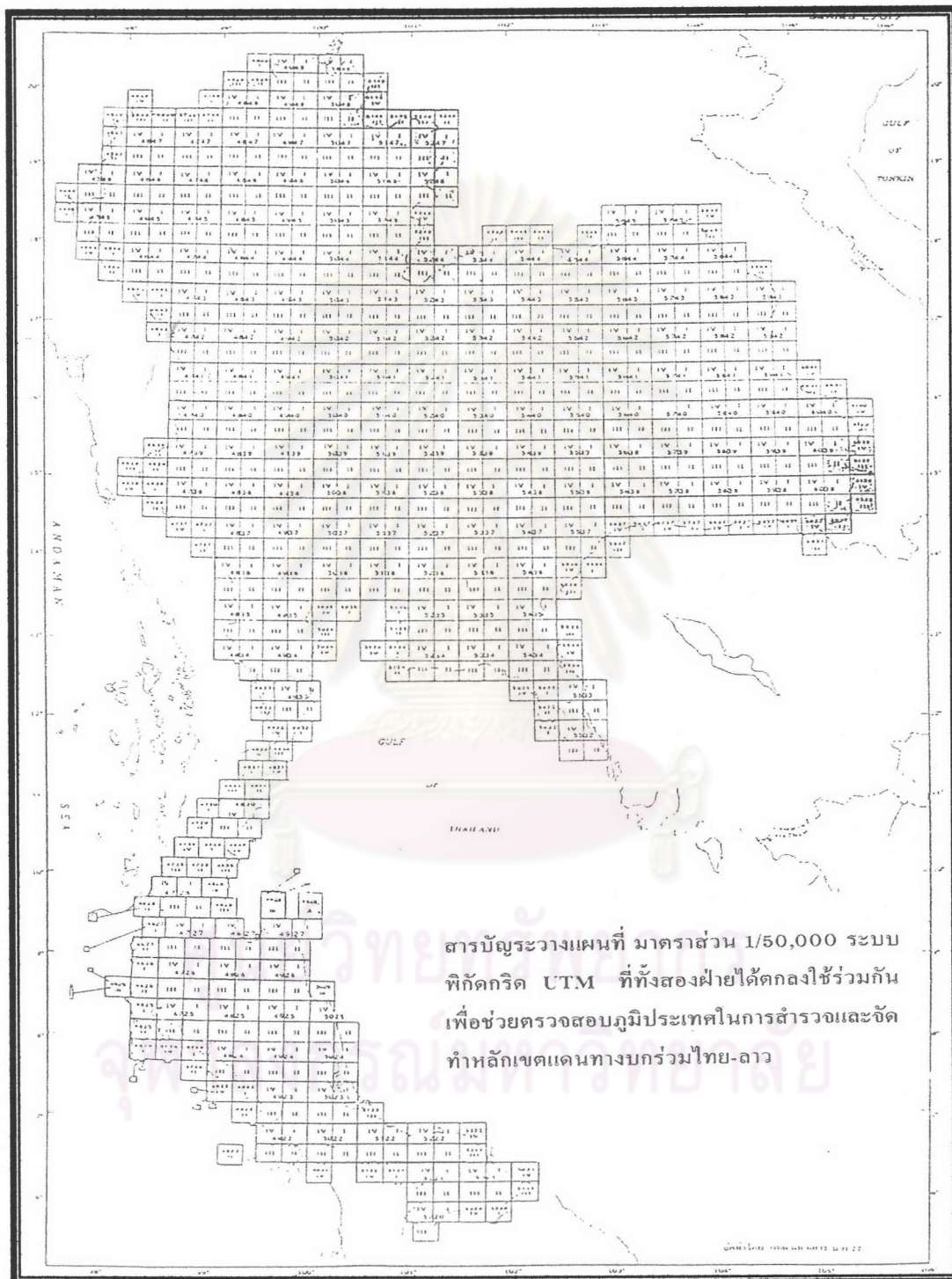
แผนที่มาตราส่วน 1/50,000 ระบบพิกัดกริด UTM
ตามแผนที่ประเทศลาวที่ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงใช้ร่วมกัน

แผนที่ที่ 9

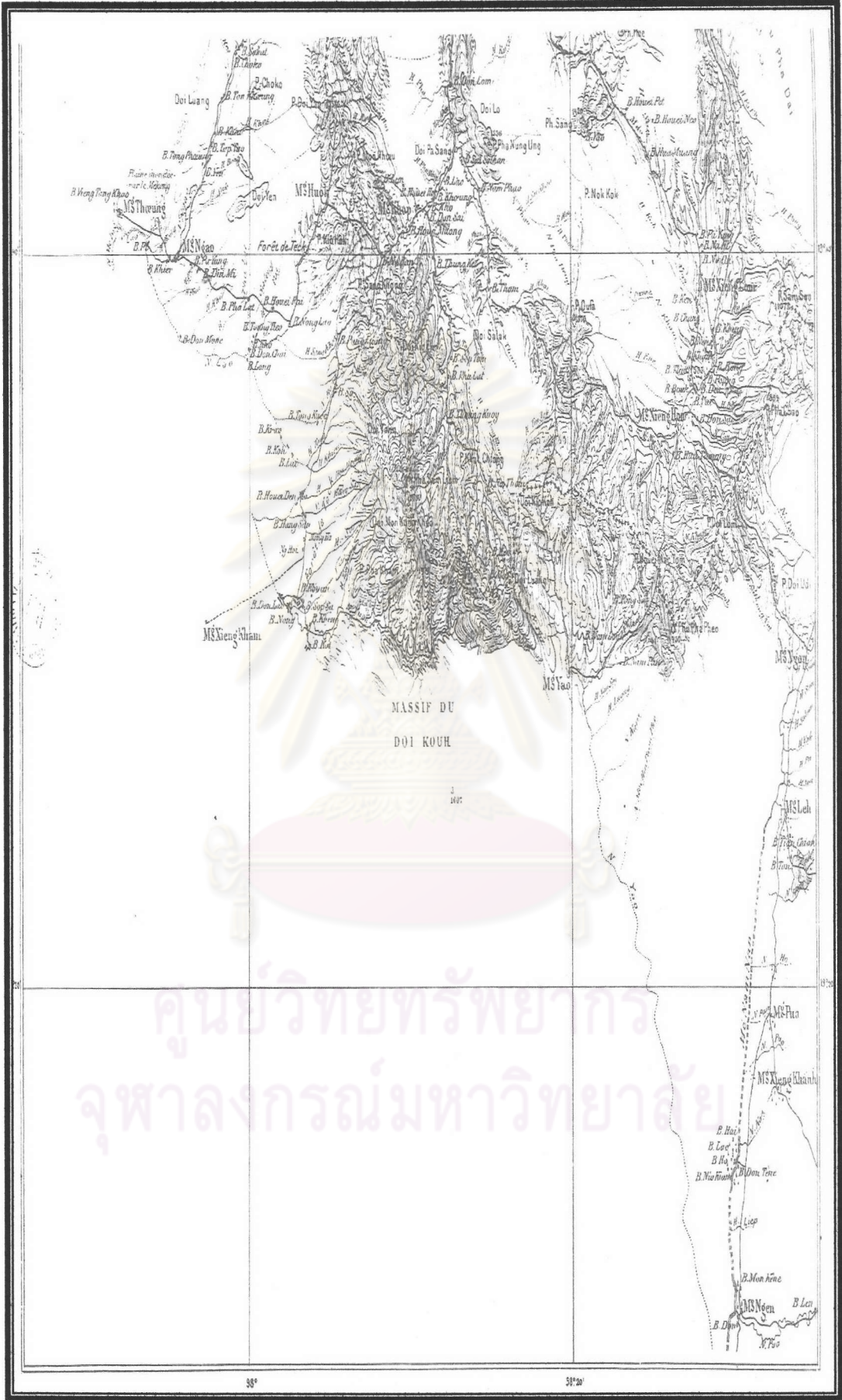
แผนที่มาตราส่วน 1/50,000 ระบบพิกัดกริด UTM
ตามแผนที่ประเทศไทยที่ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงใช้ร่วมกัน

ที่มา: จากเอกสารประกอบบันทึกการประชุมคณะกรรมการเทคนิคร่วมลาว-ไทย ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 10-13 มีนาคม ค.ศ. 1997

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

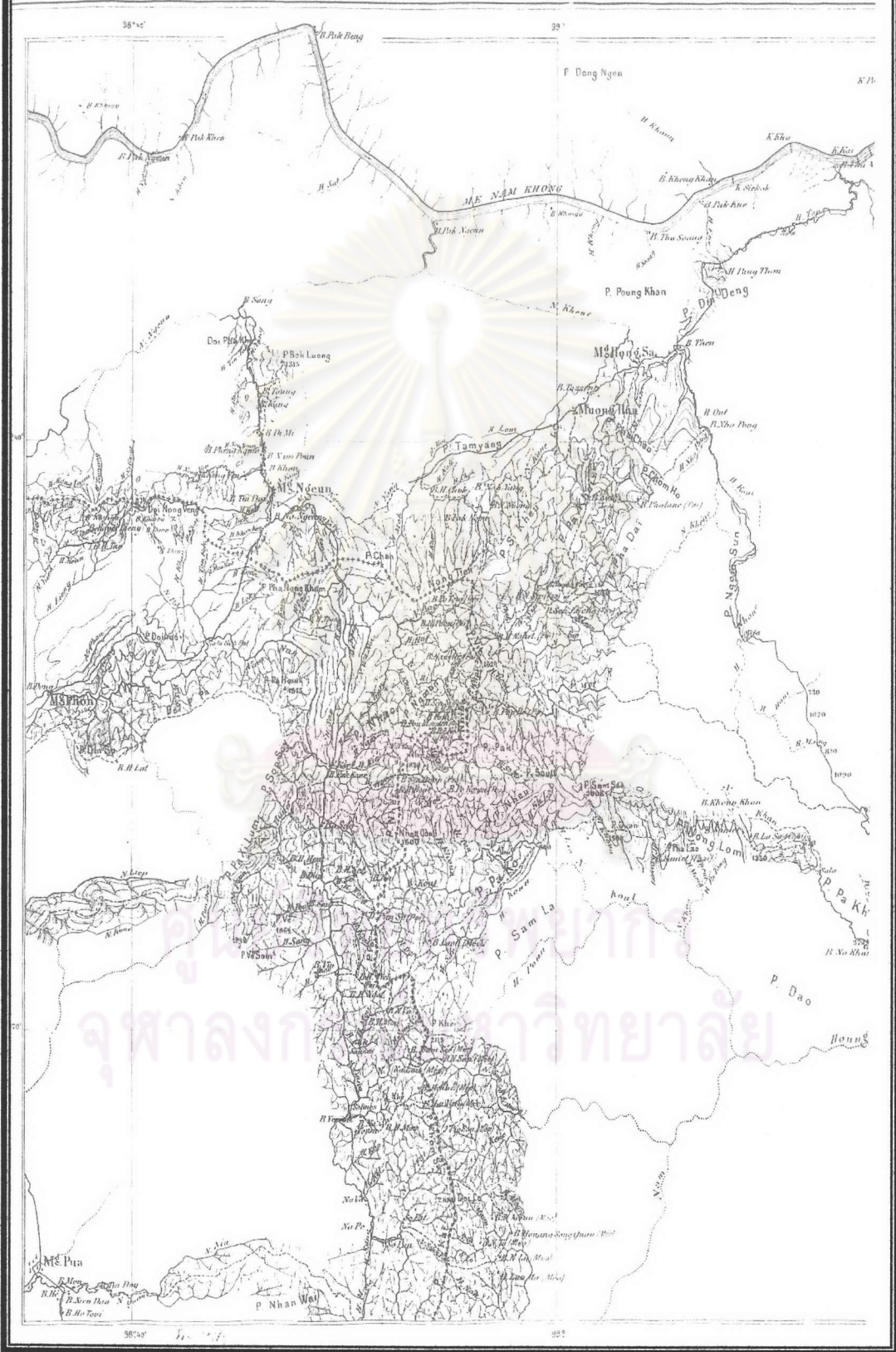

Les travaux
sur le terrain
ont été exécutés
par

A Capitaine OUM
B Lieutenant DESSEMOND
C Lieutenant TOURNVOI DU CLOS
Capitaine SEE

HAUT ME-NA

COMMISSION DE DÉLIMITATION ENTRE L'IN

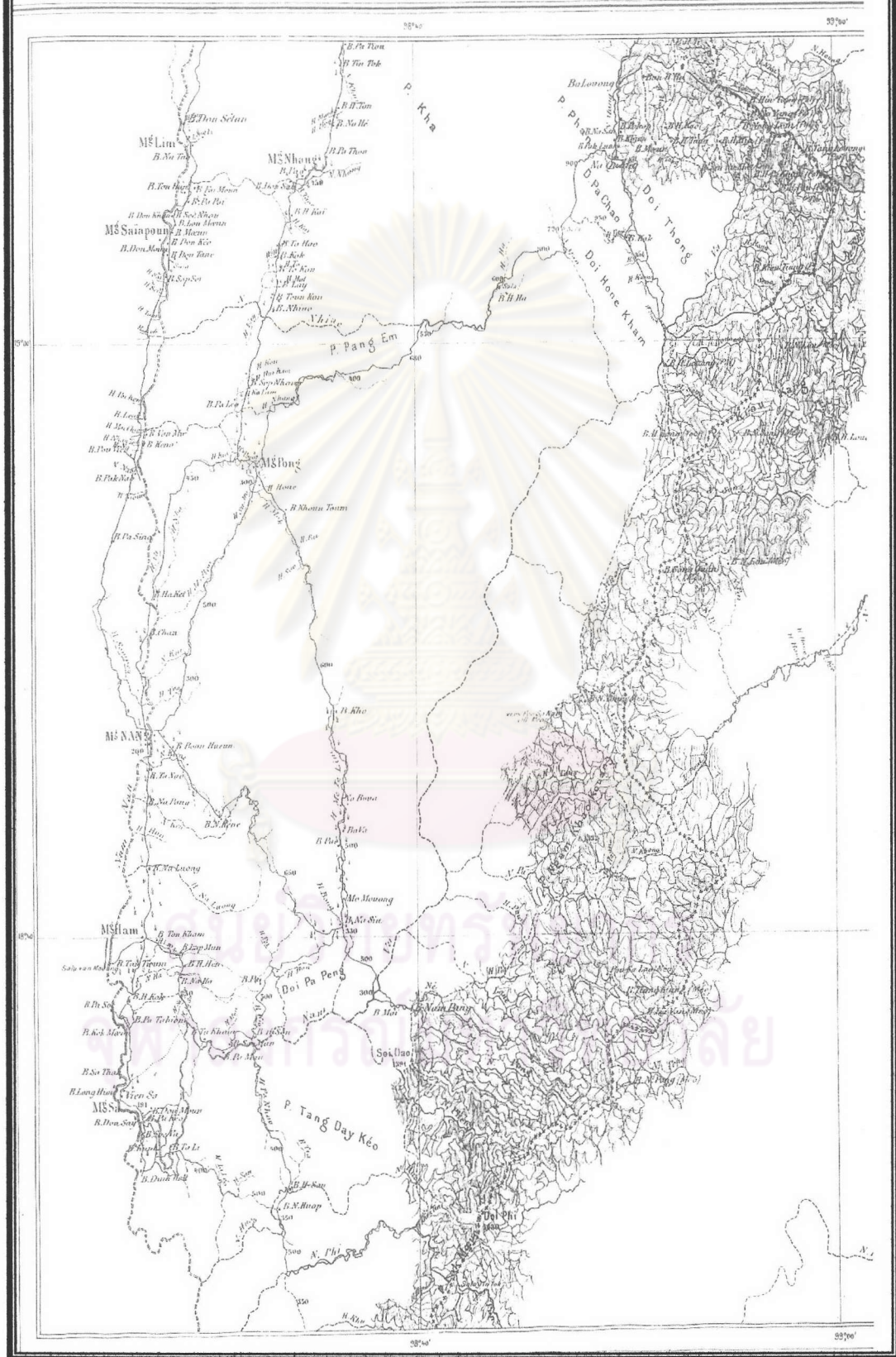

M: NAN

La frontière a été levée par le lieutenant TOURNIOL DU CLOS, de la Légion Étrangère.
Les itinéraires ont été faits par le lieutenant DESSEMOND, de l'infanterie Coloniale.

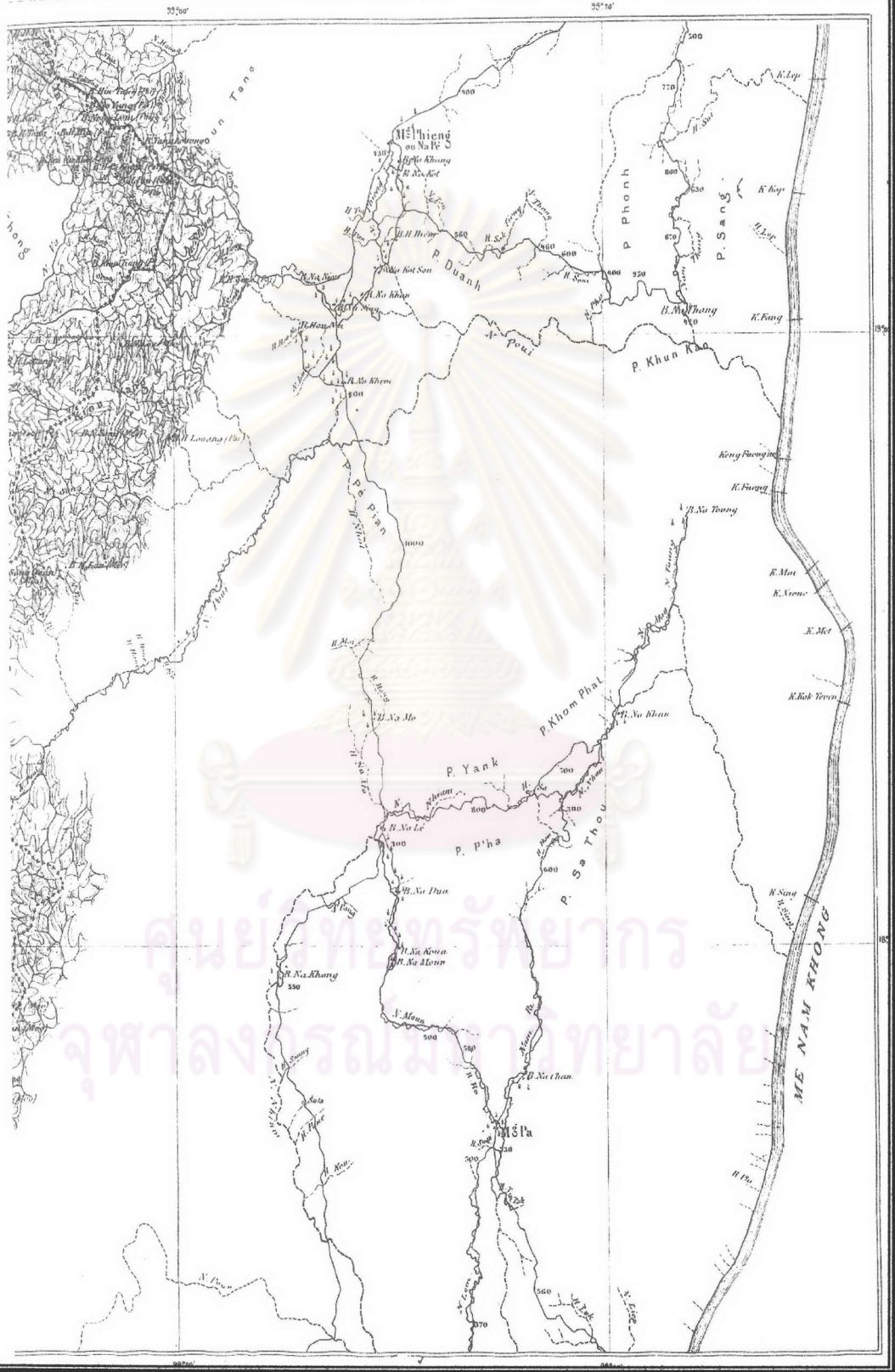
COMMISSION DE DELIMITATION ENTRE L'É

ME NAN

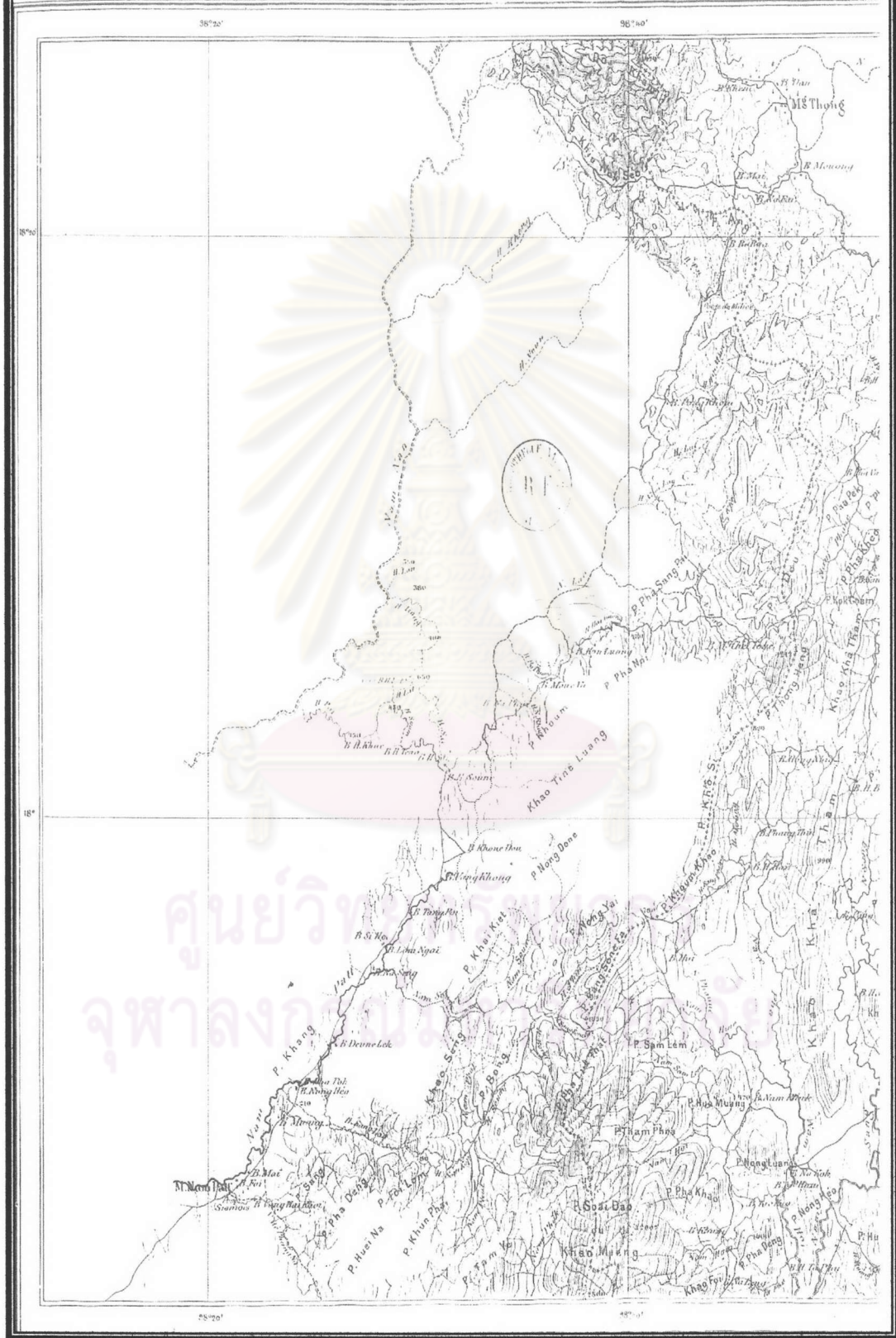
IMITATION ENTRE L'INDO-CHINE ET LE SIAM

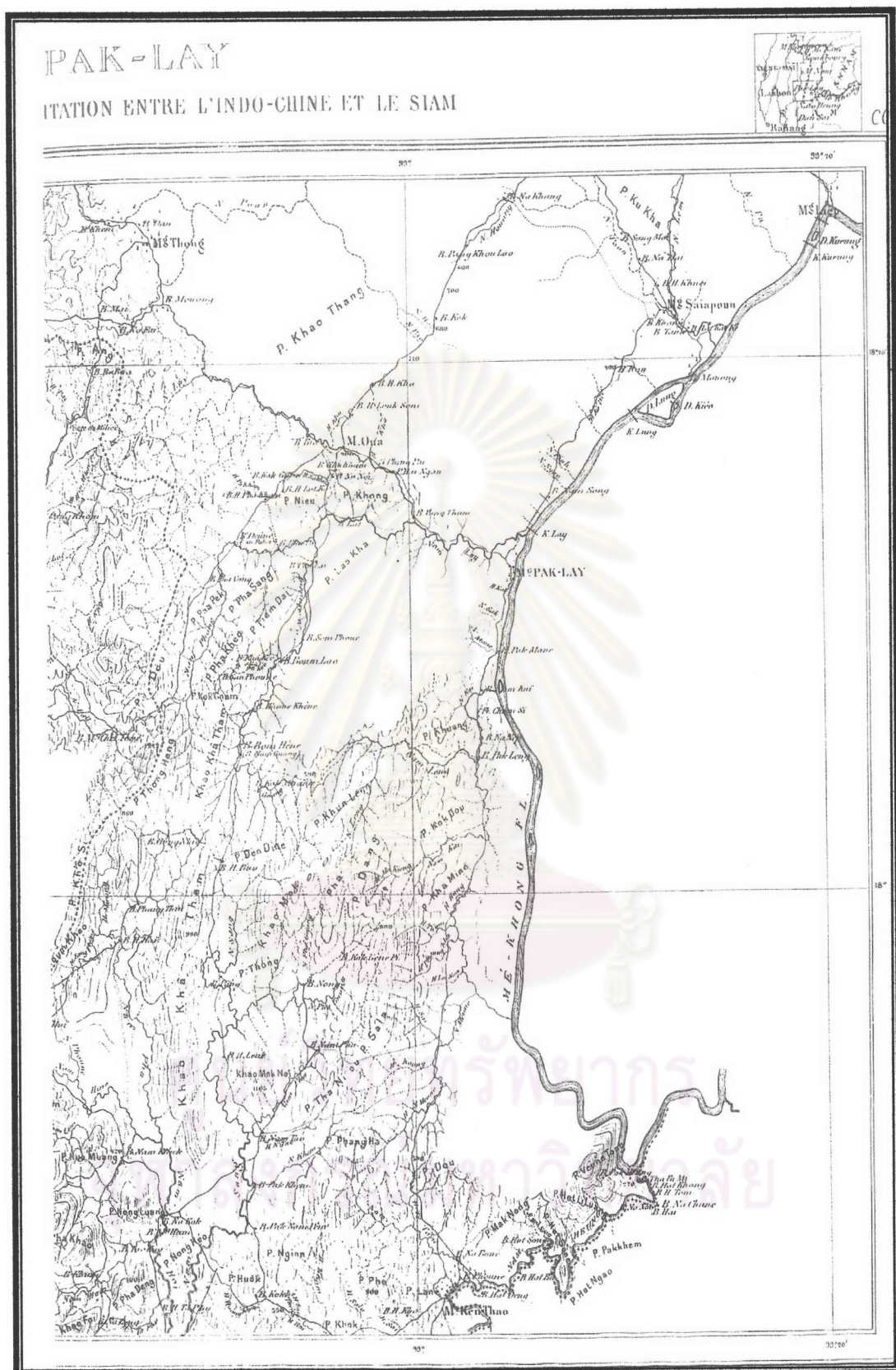
PAK-LAY

COMMISSION DE DELIMITATION ENTRE L'IN

Les travaux sur le terrain ont été exécutés par
 le Lieutenant **TOURNIOL**, DU CLCS de la Légion Étrangère,
 le Lieutenant **DESSEMOND**, de l'Infanterie Coloniale,
 le Capitaine de BATAILLON **DE LAUNAY**, R.G.,
 le Lieutenant **COPPEY**, de l'Infanterie Coloniale

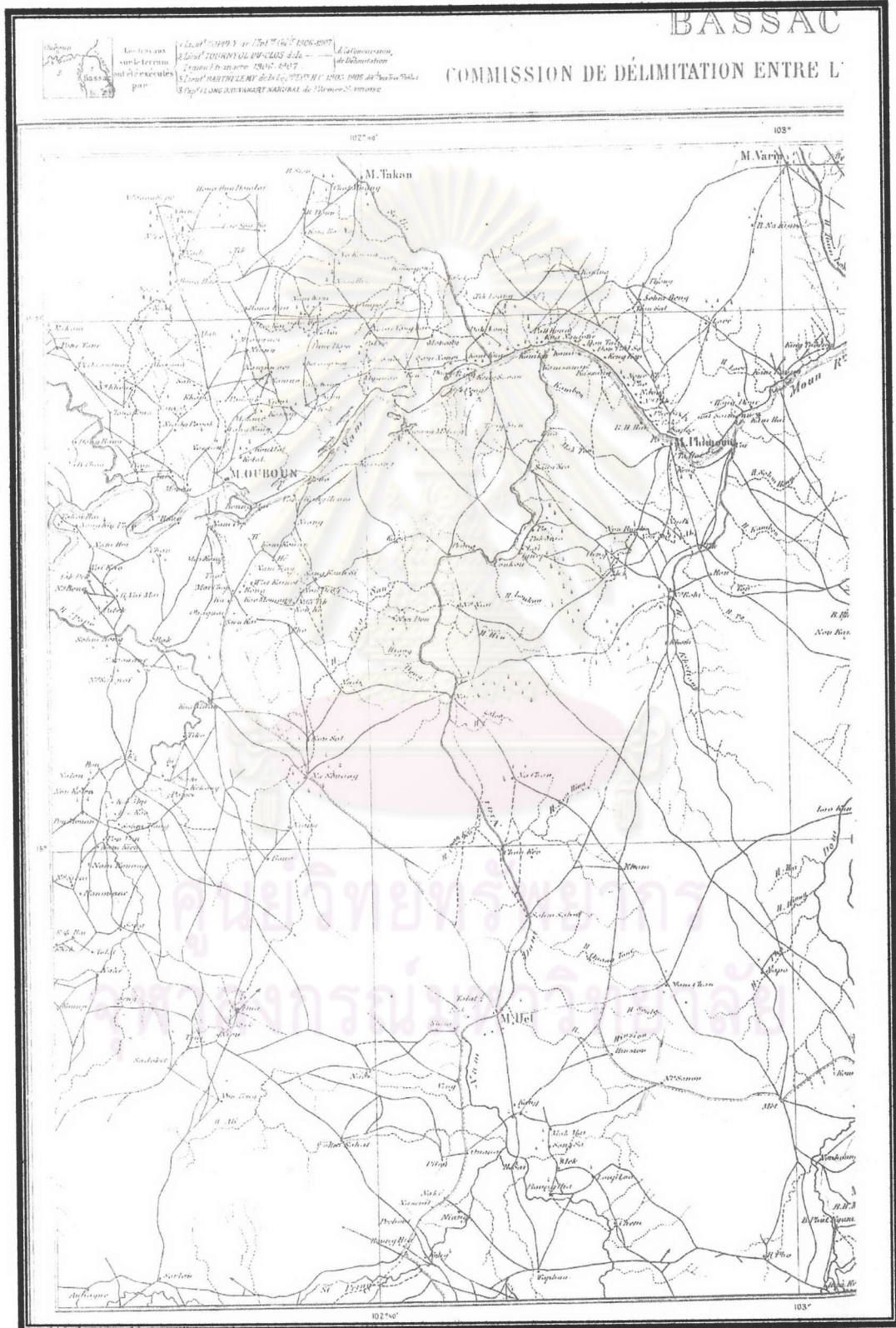

ที่มา : จากประมวลสนธิสัญญากำหนดเส้นเขตแดนอินโดจีน-สยาม (ลาว-ไทย) ค.ศ. 1886-1946 กรมสนธิสัญญา และกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ

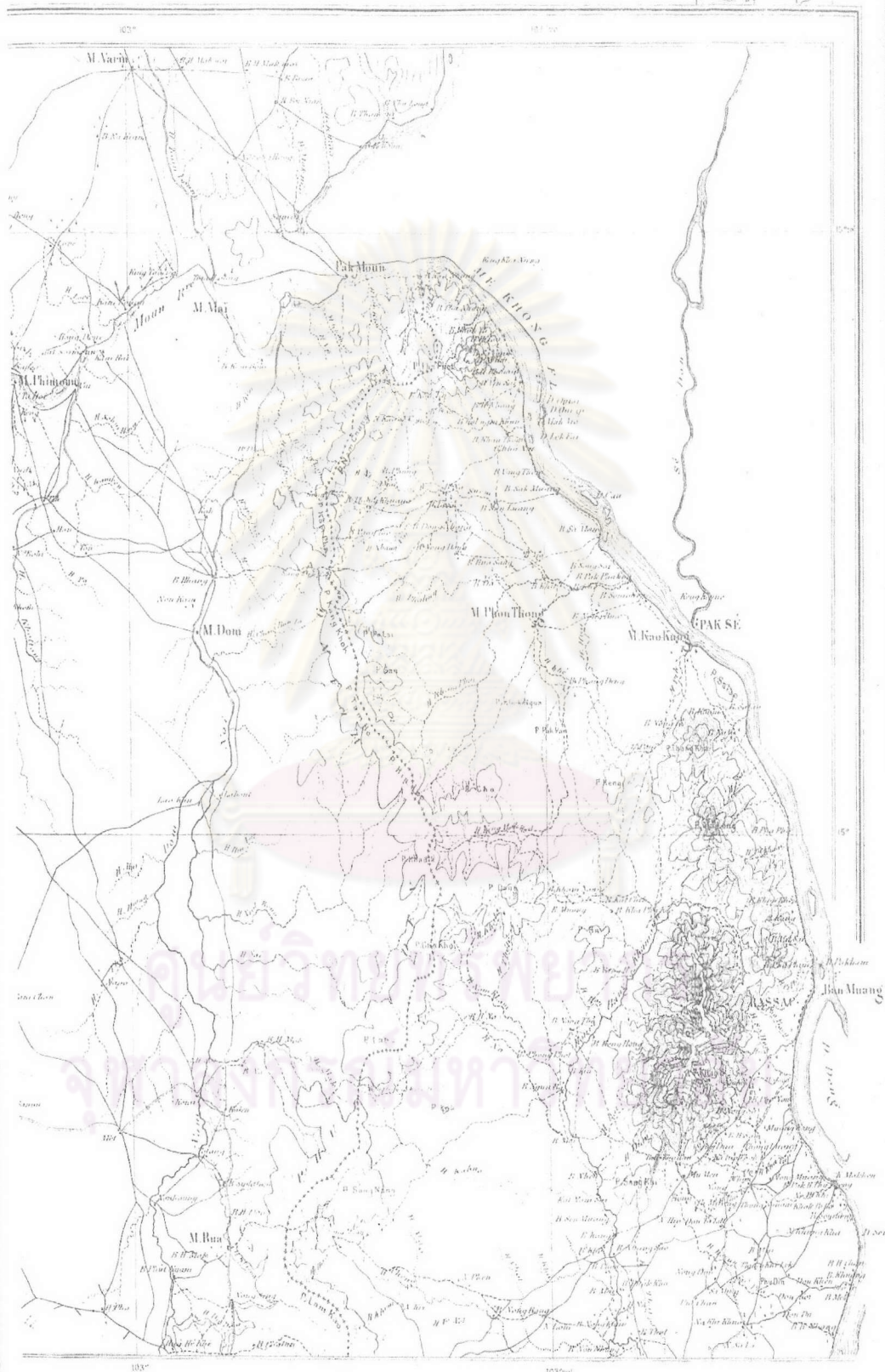
แผนที่ที่ 11

แผนที่กำหนดเขตแดนทางบกตอนล่างระหว่างลาว-ไทย ตามมาตราส่วน 1/200,000

BASSAC

MITATION ENTRE L'INDO-CHINE ET LE SIAM

KHONG

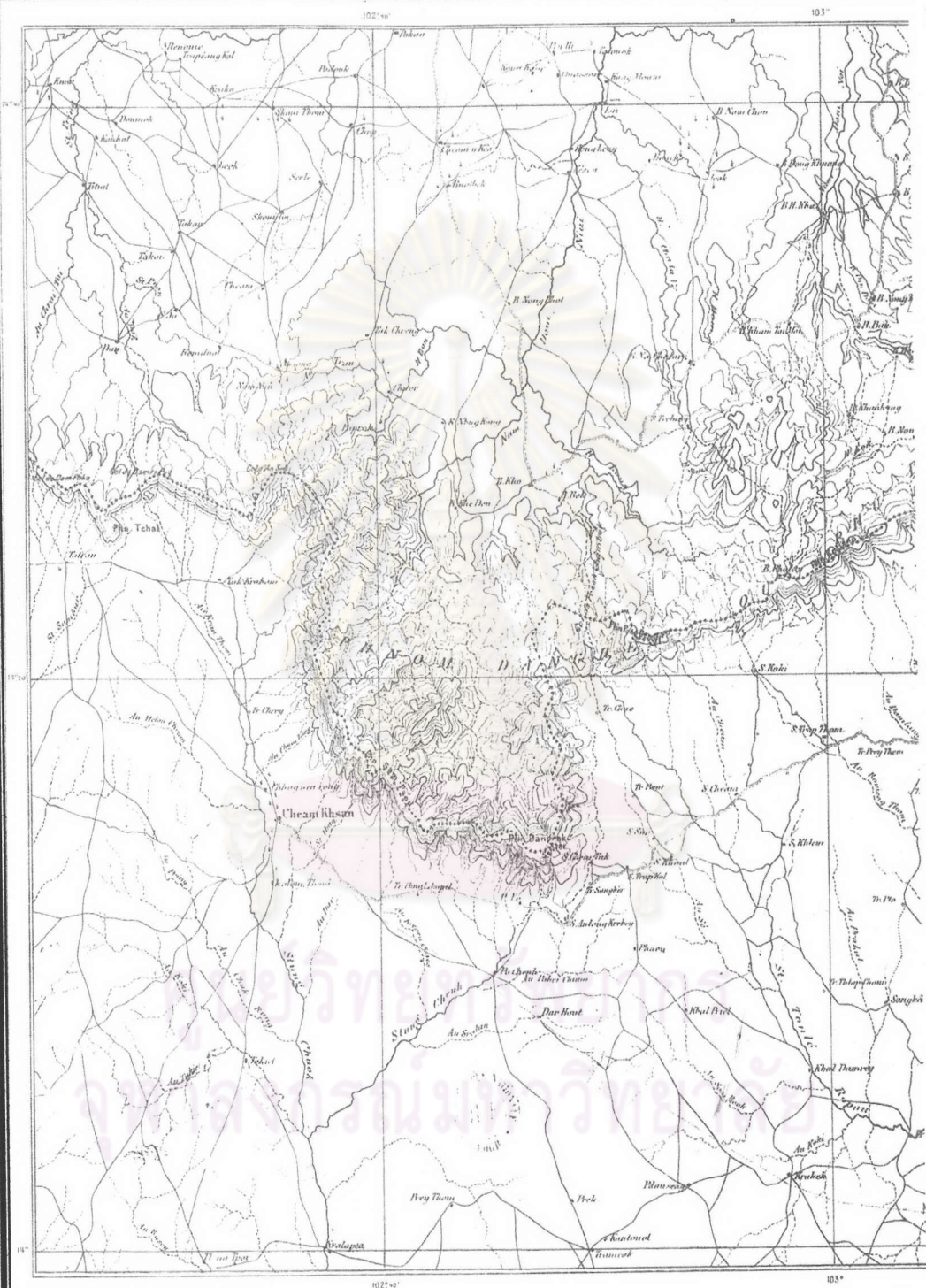
COMMISSION DE DELIMITATION ENTRE L'IN

Les travaux ont été exécutés par :

1. Capitaine Lecomte de la Légion Etrangère
2. Lieutenant Buisson de la Légion Etrangère
3. Lieutenant Barthelemy de la Légion Etrangère

de la Commission de Délimitation établie par Traité Public

V. BARRERE, Ed. Géographe, 21, Rue de la Harpe, Paris 5.

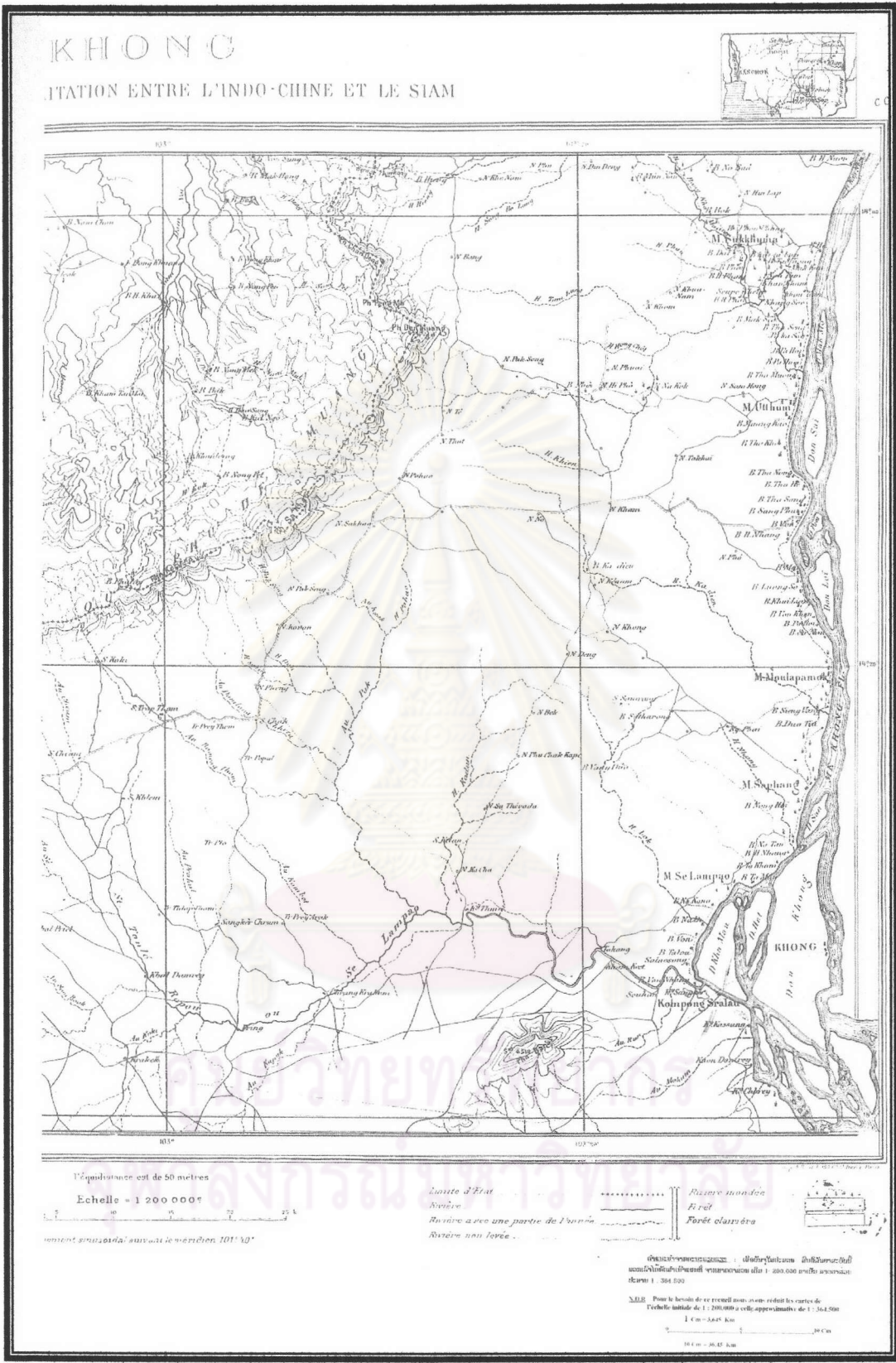
Chef-lieu de province : KHONG
 Lieu important : M. Saphang
 Village : Plassang

Route charrettière
 Route
 Frontière
 Commune non bornée

L'équidistance est de 50 mètres
 Echelle = 1 200 000

Les dénivellements sont indiqués suivant le méridien 101° 40'

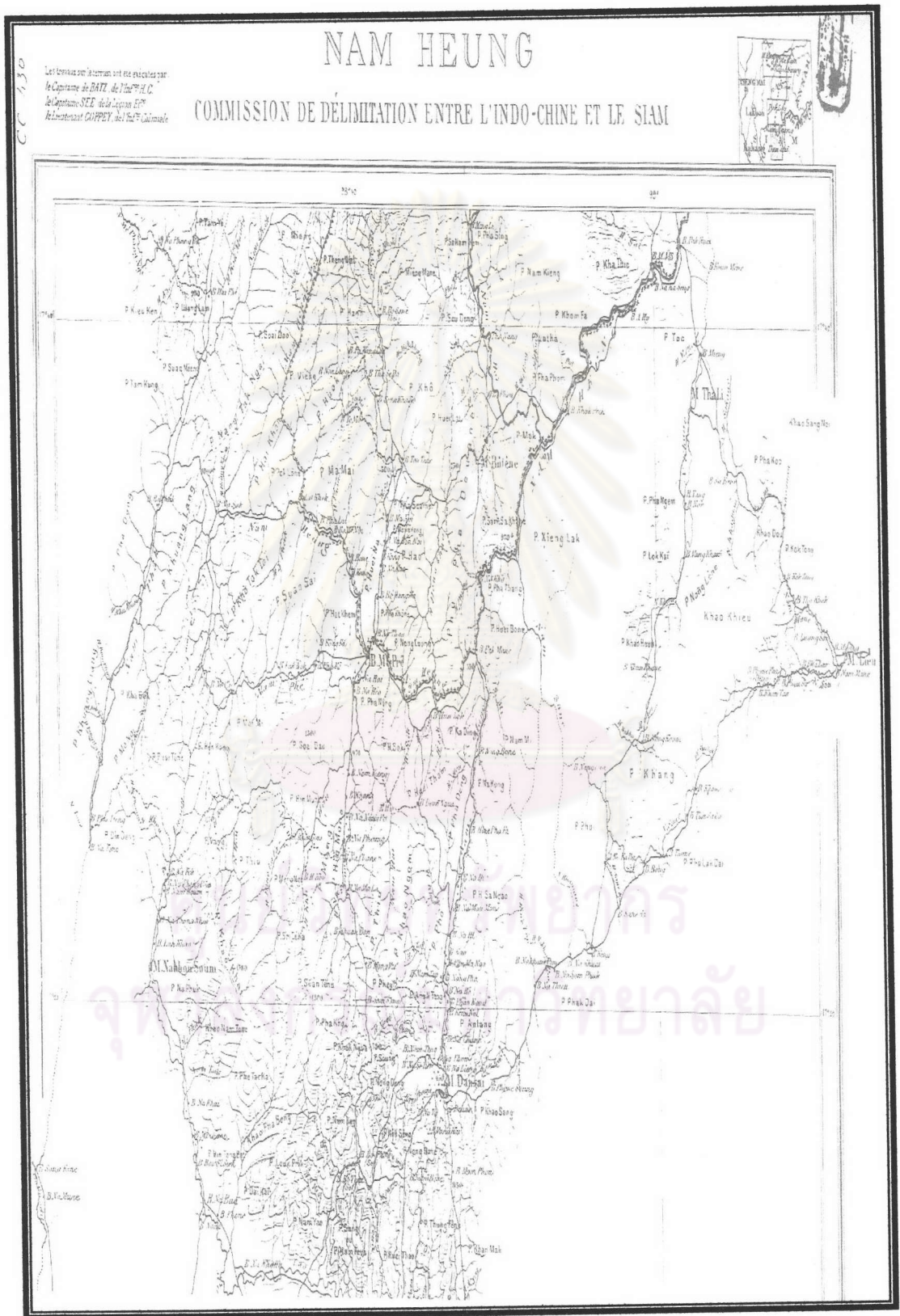

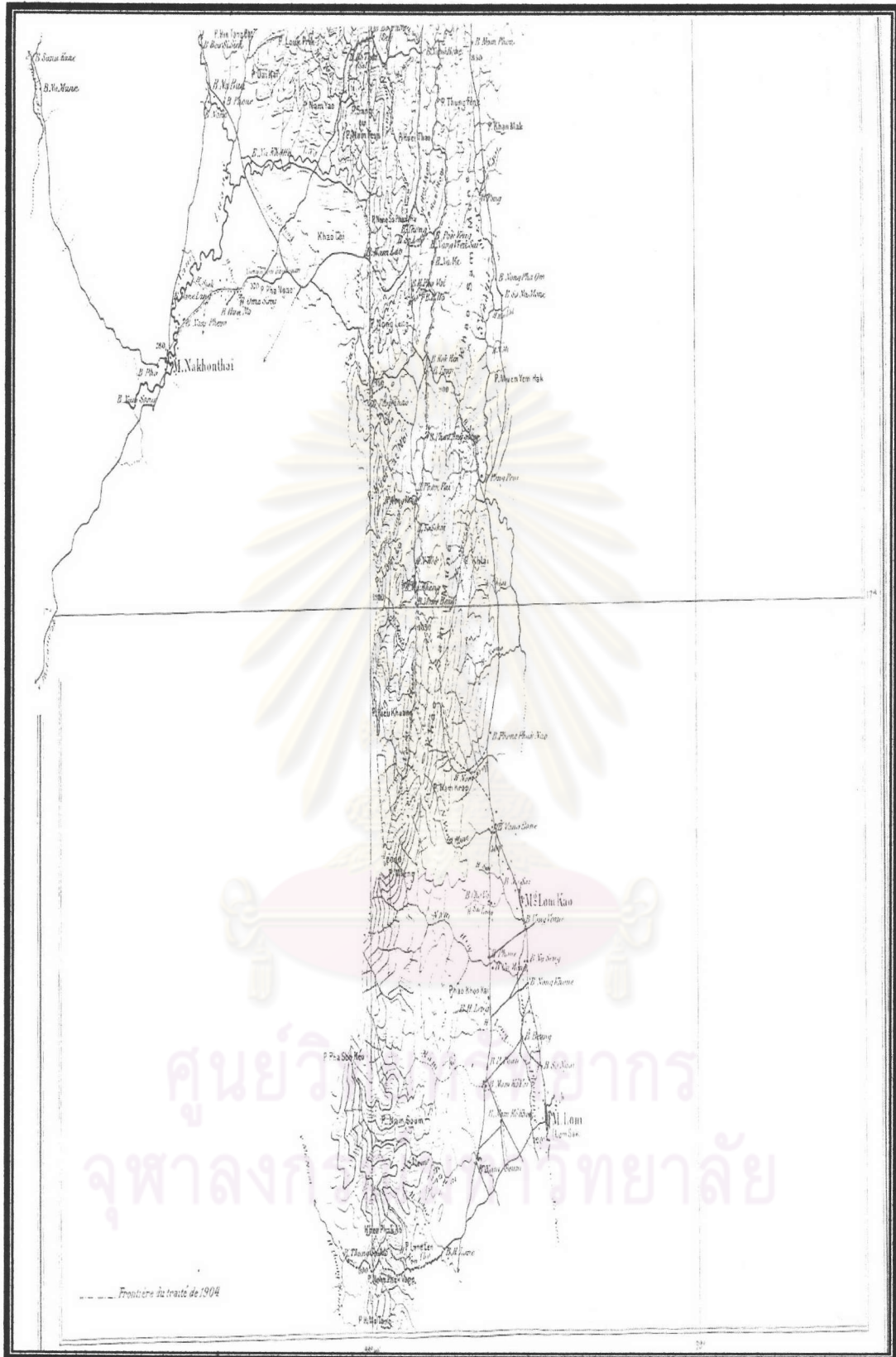
ที่มา : จากประมวลสนธิสัญญากำหนดเส้นเขตแดนอินโดจีน-สยาม (ลาว-ไทย) ค.ศ. 1886-1946 กรมสนธิสัญญา และกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ

แผนที่ที่ 12

แผนที่เขตแดนตามแม่น้ำโขง และเขตแดนทางบกตามความเข้าใจของฝ่ายไทย

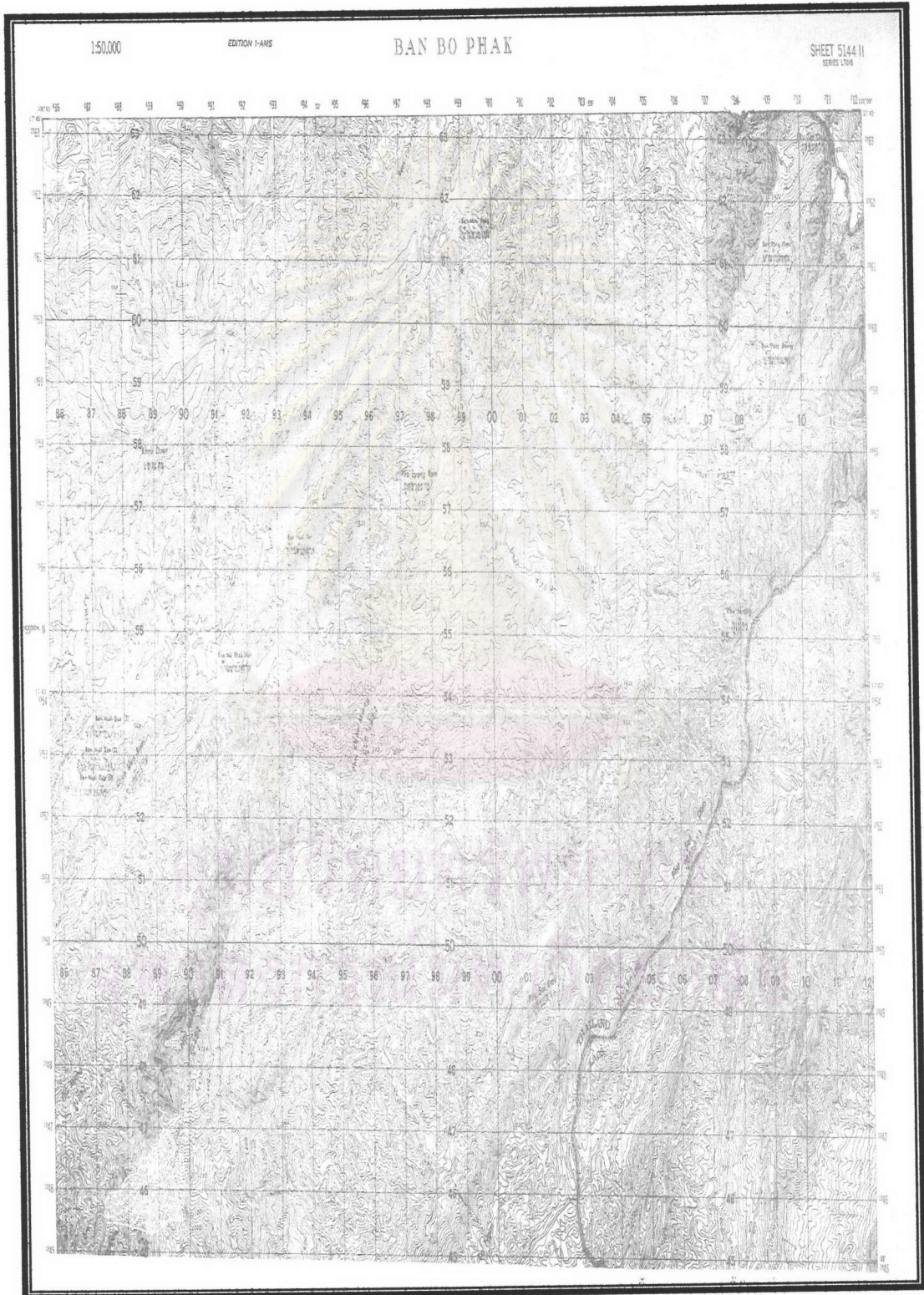

ที่มา : จากประมวลสนธิสัญญากำหนดเส้นเขตแดนอินโดจีน-สยาม (ลาว-ไทย) ค.ศ. 1886-1946
กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ

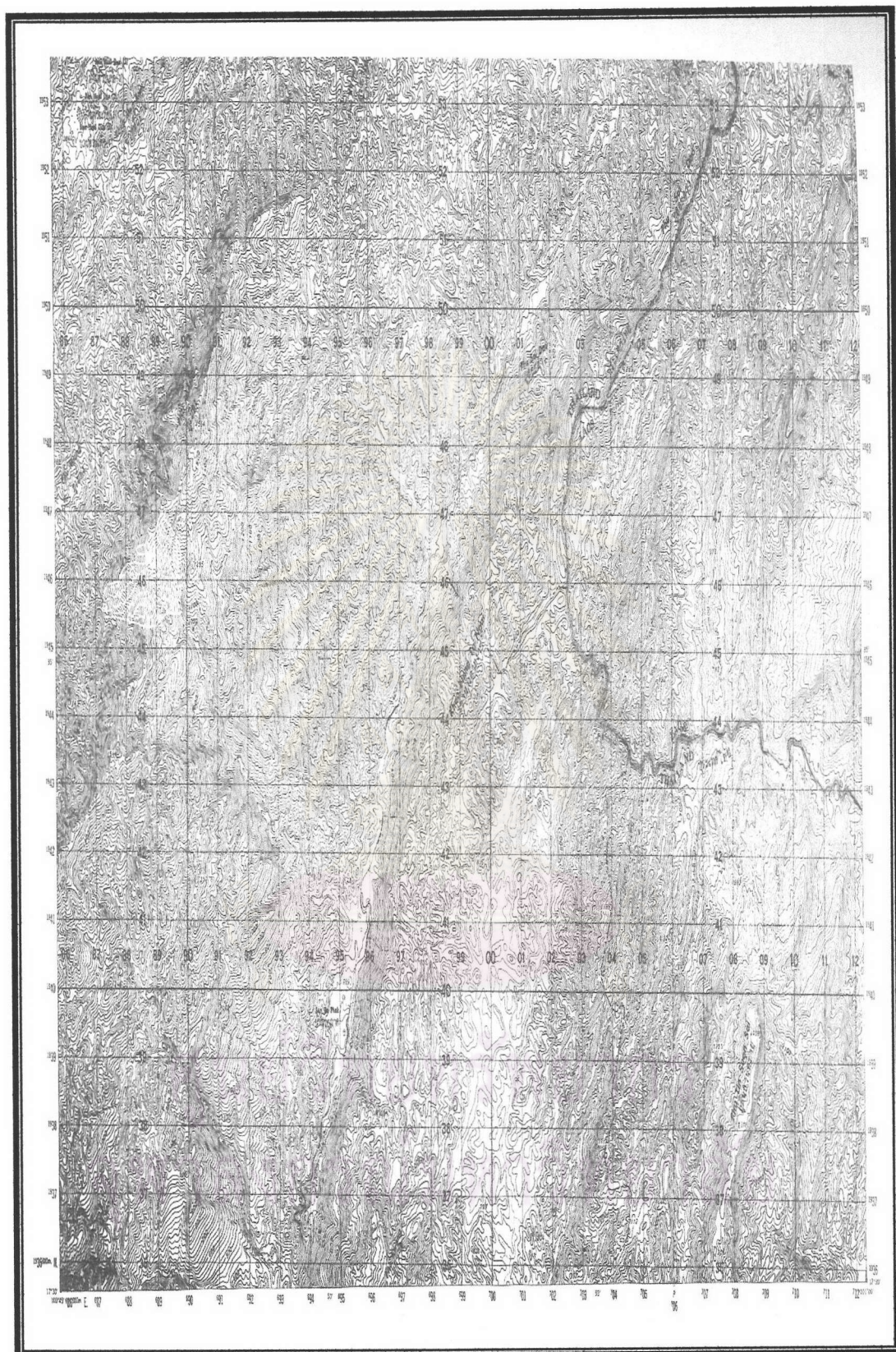

แผนที่ที่ 13

แผนที่มาตราส่วน 1/50,000 ที่ฝ่ายลาวยึดถือในการกำหนดเขตแดน

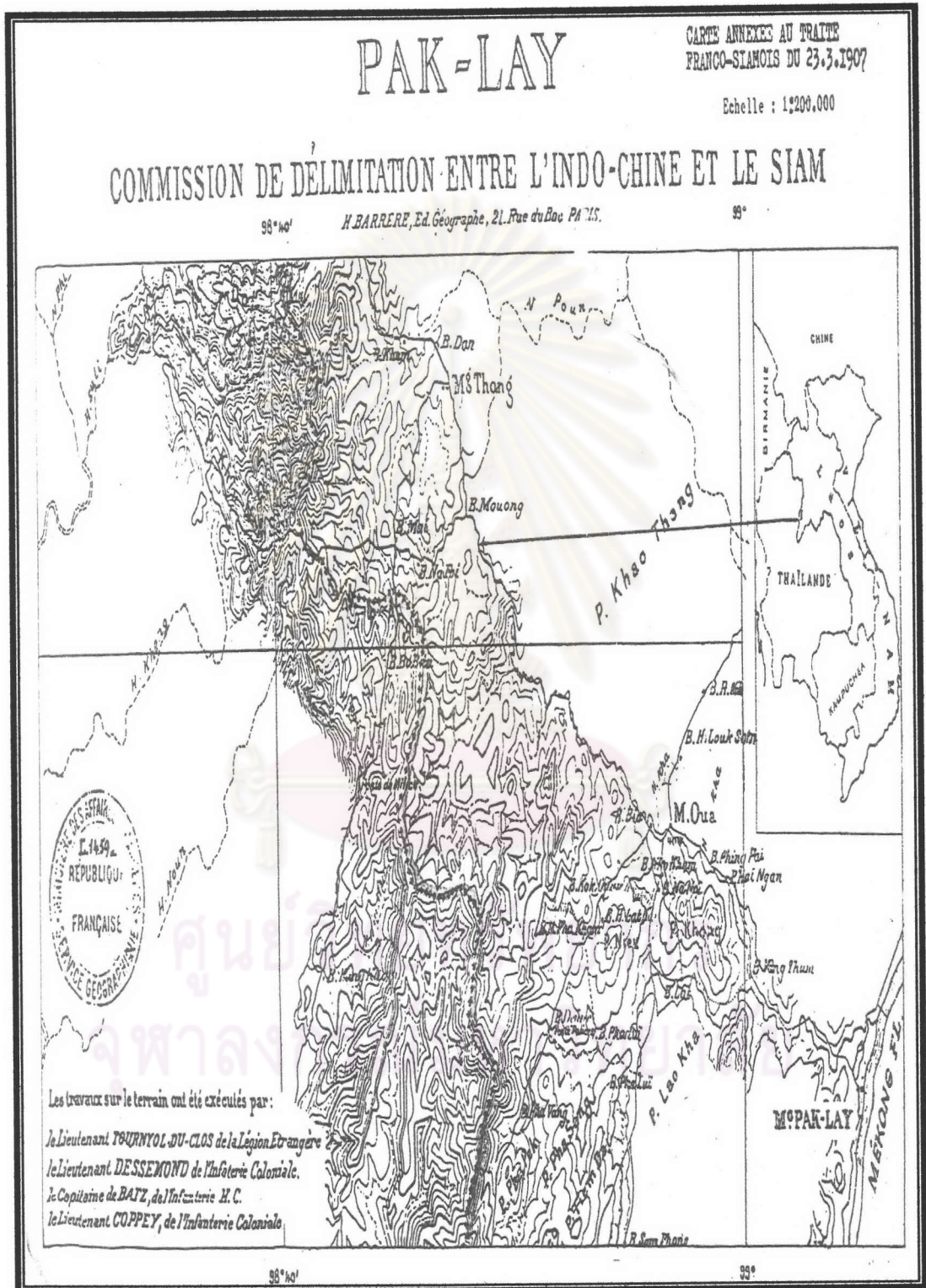

ที่มา : จากประมวลสนธิสัญญากำหนดเส้นเขตแดนอินโดจีน-สยาม(ลาว-ไทย) ค.ศ. 1886-1946 กรม
สนธิสัญญาและกฎหมายกระทรวงการต่างประเทศ

แผนที่ที่ 14

แผนที่มาตราส่วน 1/200.000 ที่ฝ่ายลาวยึดถือในการกำหนดเขตแดน

ที่มา : สมุดปกขาวของกระทรวงการต่างประเทศลาว

แผนที่ที่ 15

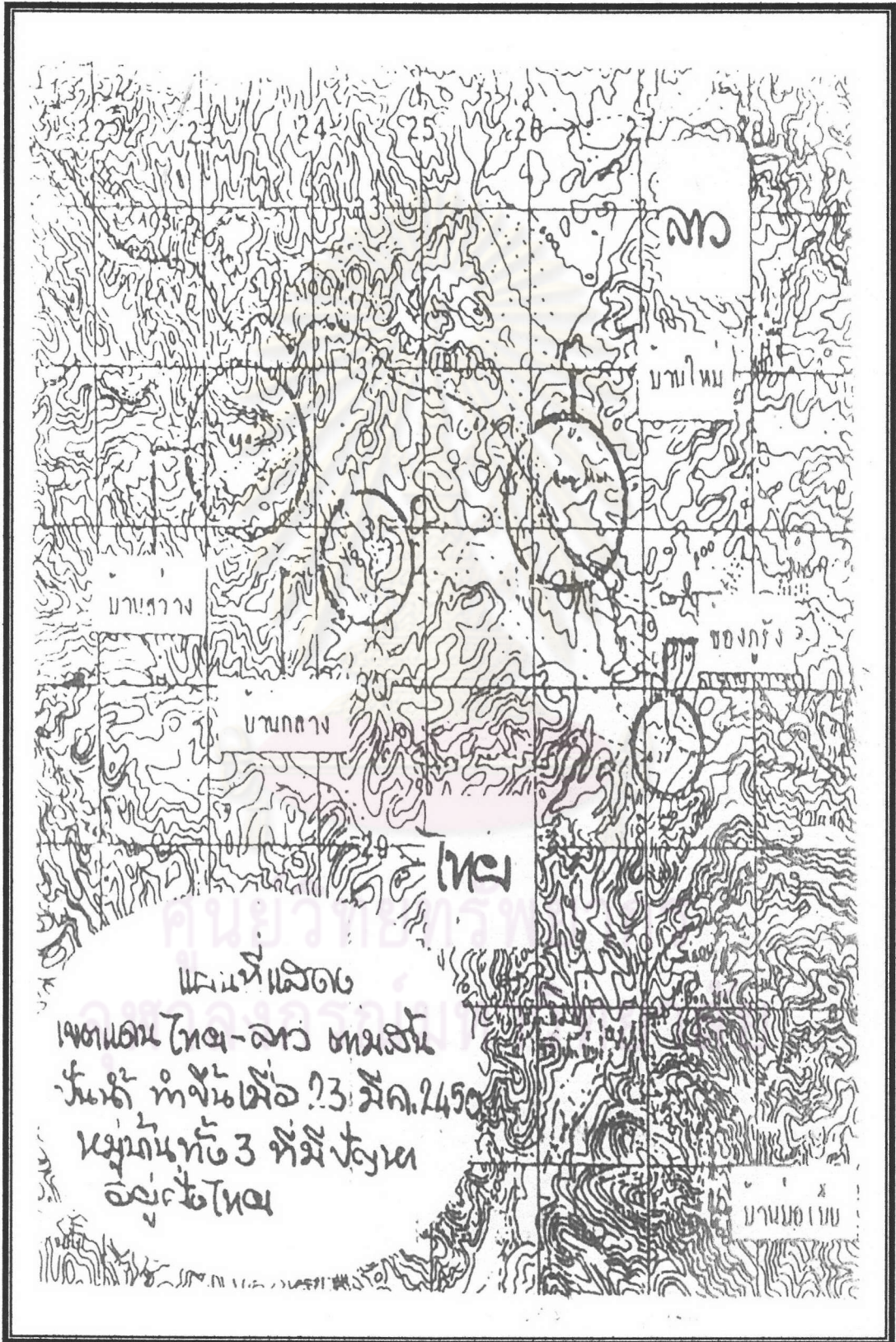
แผนที่มาตราส่วน 1/50.000 ที่ฝ่ายไทยยึดถือในการกำหนดเขตแดน

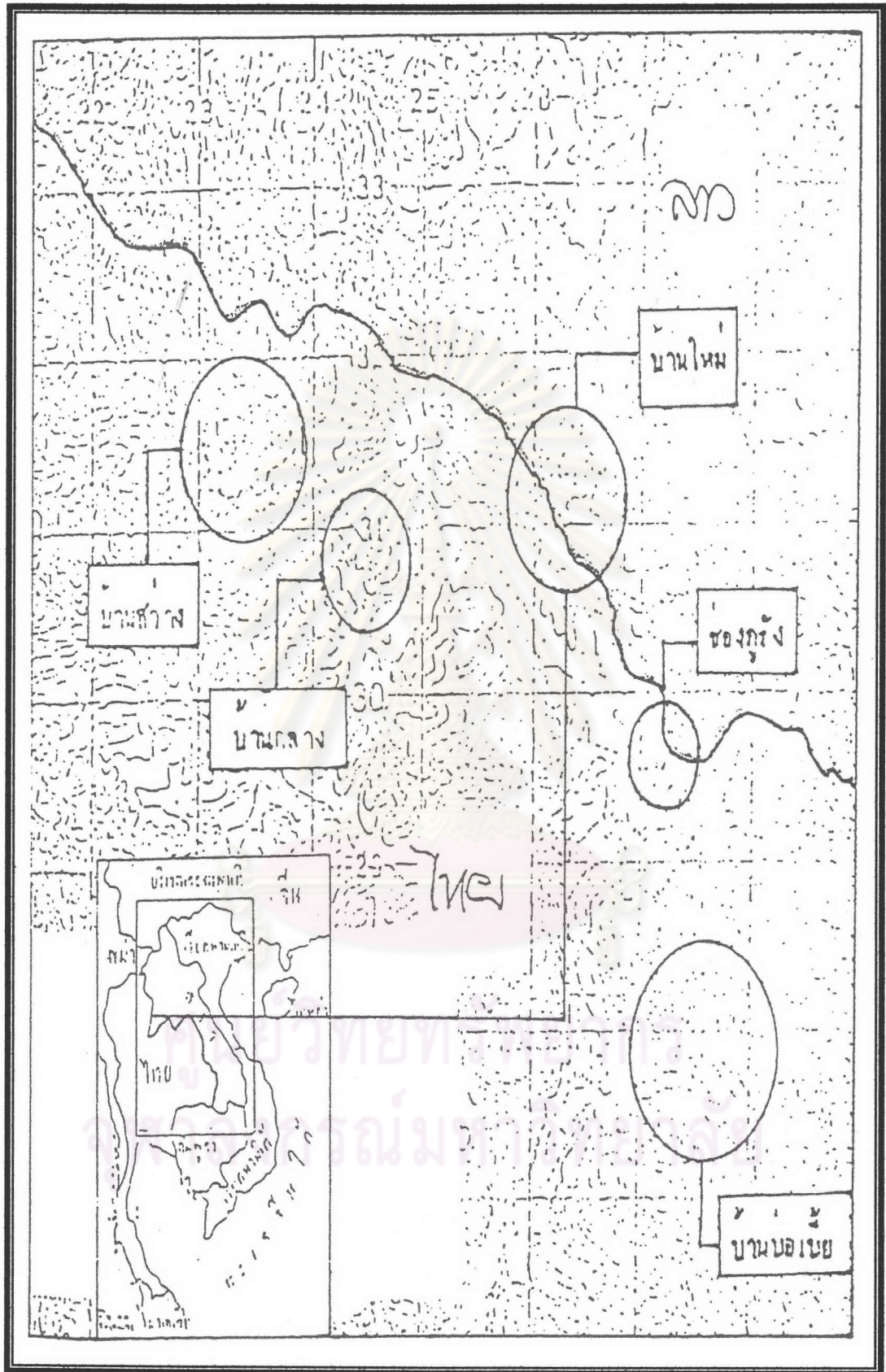

แผนที่ที่ 16

แผนที่แสดงเขตสามหมูบ้านที่ไทยยึดถือตามแผนที่ 1/50,000

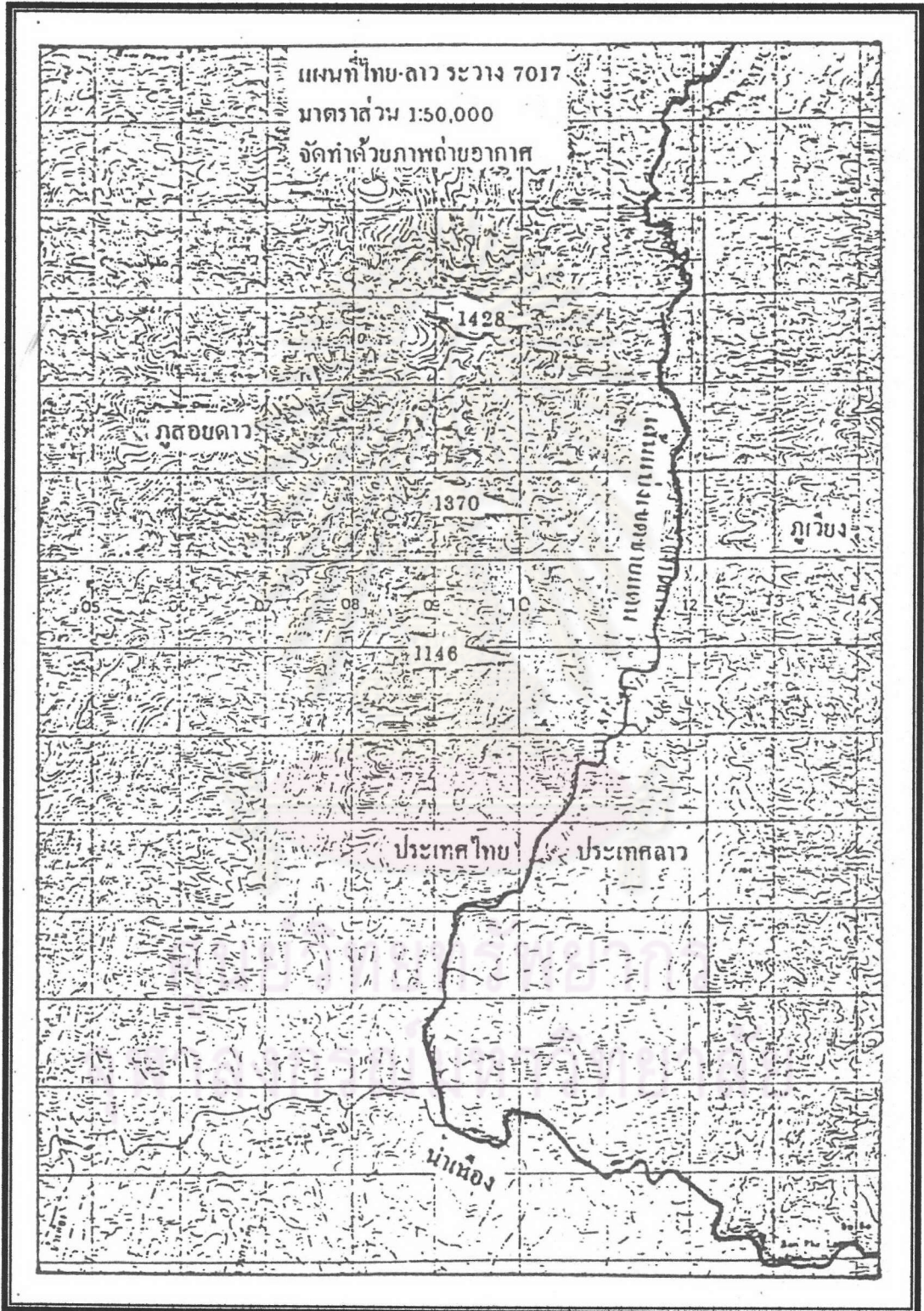

ที่มา : สยามจดหมายเหตุ, ปีที่ 9 ฉบับที่ 26 (22-28 มิถุนายน 2527) : หน้า701-702.

แผนที่ที่ 17

แผนที่ไทย-ลาวระหว่าง 7017 มาตรฐาน 1/50.000 จัดทำโดยภาพถ่ายทางอากาศ

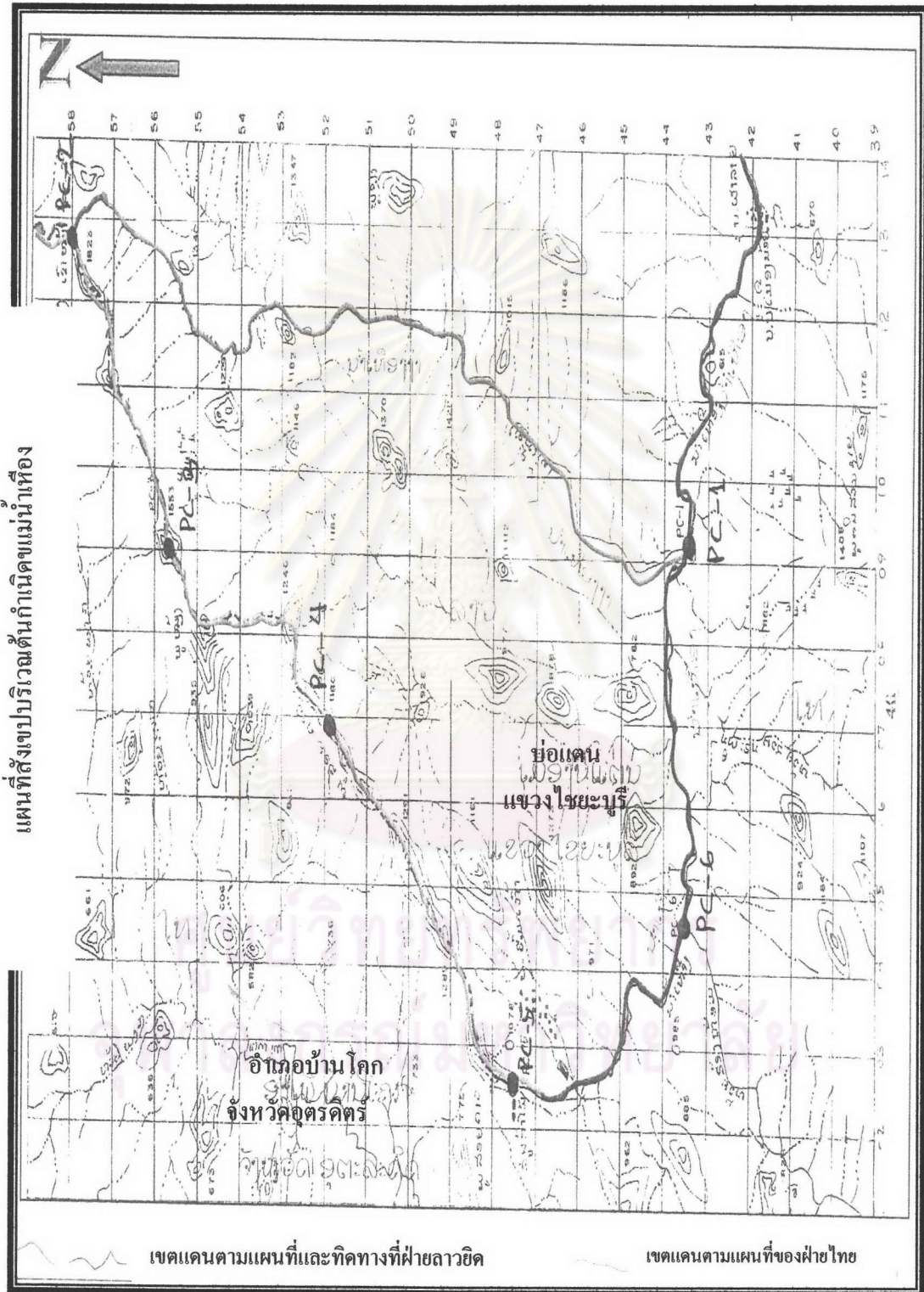

ที่มา : ข่าวสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศไทย (22 มกราคม 2531)

แผนที่ที่ 18

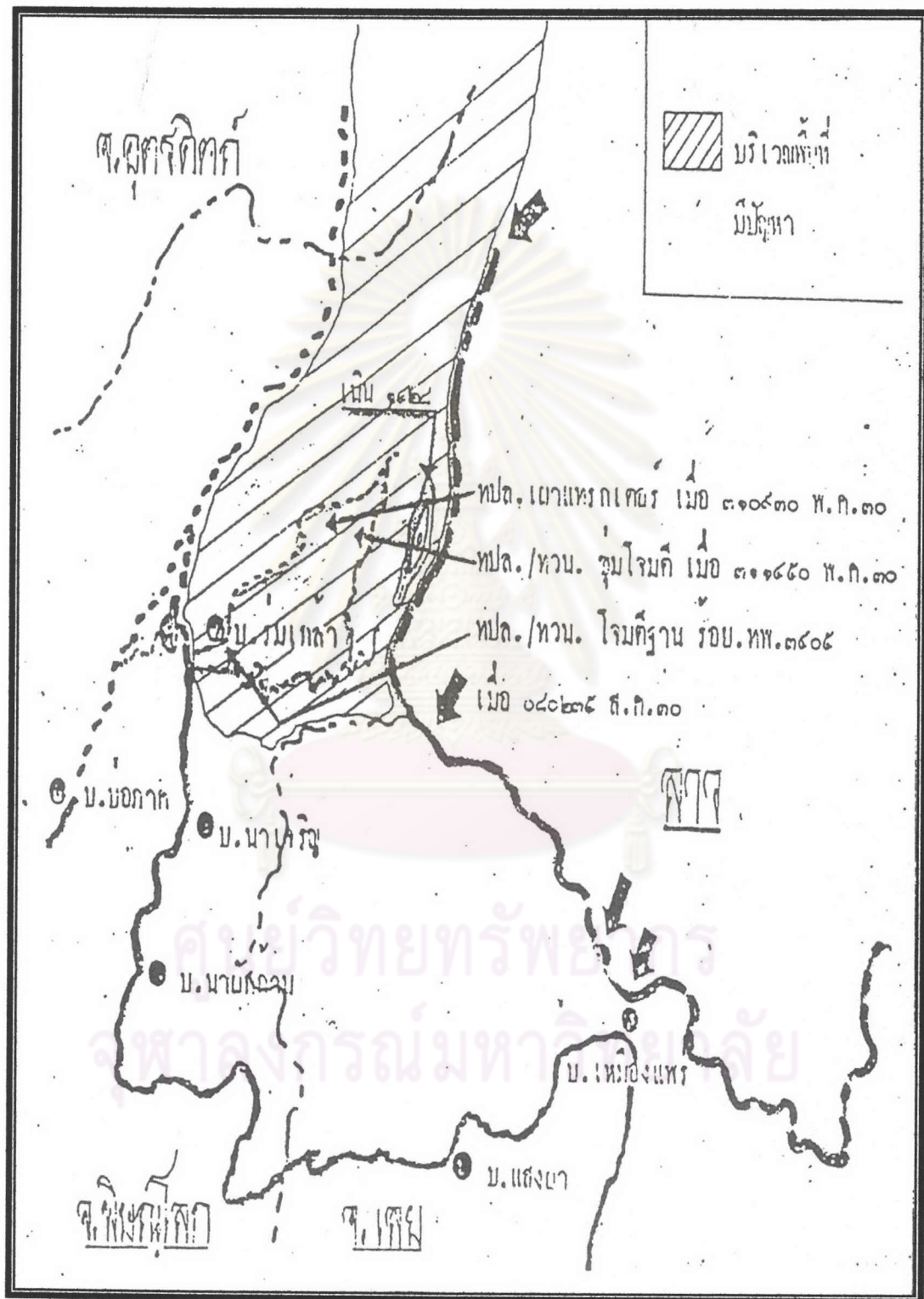
แผนที่บริเวณต้นกำเนิดของแม่น้ำเหืองตามการยึดถือของฝ่ายลาว

ที่มา : กระทรวงการต่างประเทศลาว

แผนที่ที่ 19

แผนที่กำหนดเขตในกรณีข้อขัดแย้งบ้านร่มเกล้า (บ่อเตน) ของฝ่ายไทยอ้าง

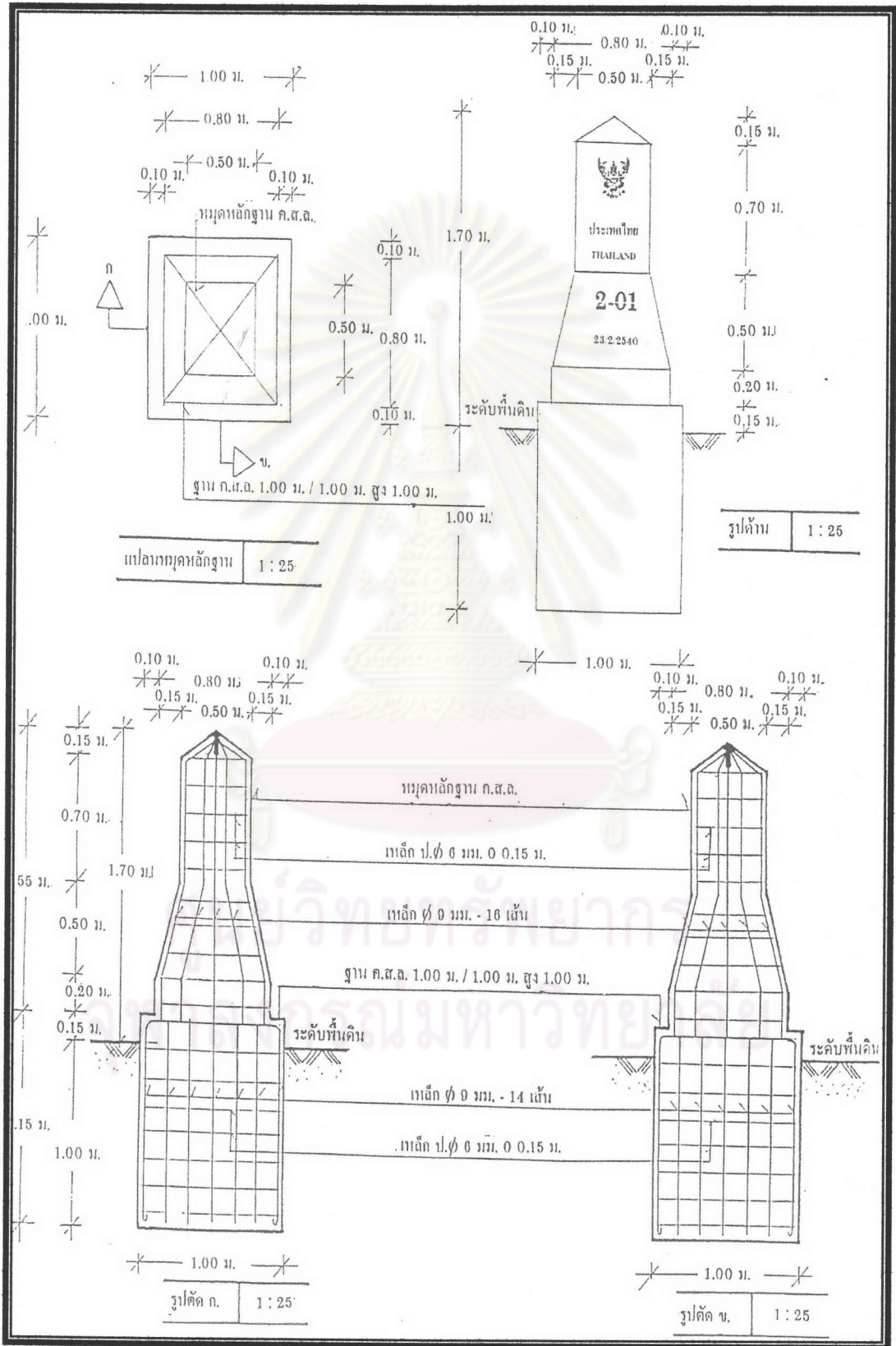

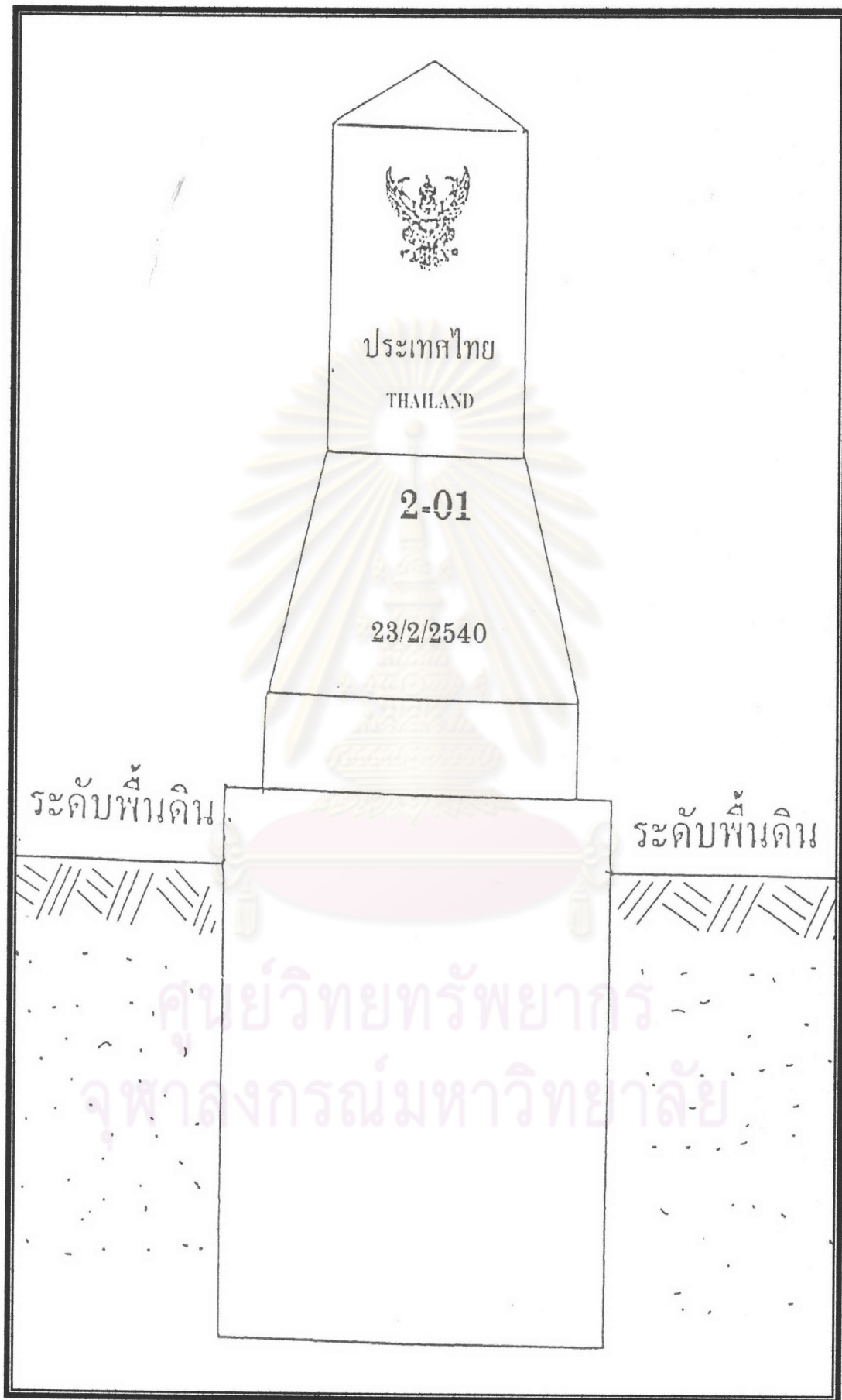
ที่มา : สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, ปีที่ 34 ฉบับที่ 32 (20-30 มกราคม 2531), หน้า 7.

ภาคผนวก ก.

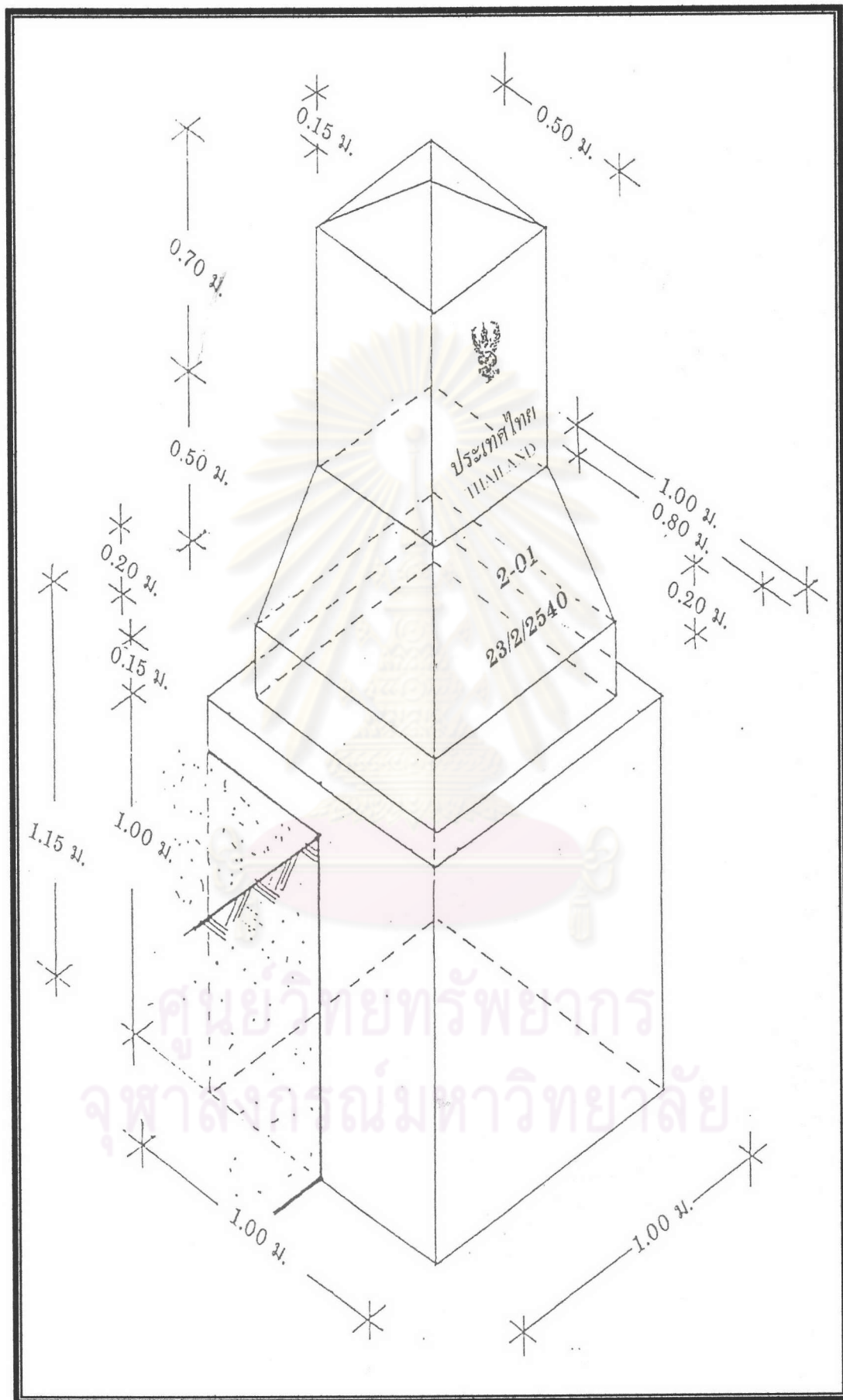
รูปแบบหลักเขตแดนที่ลาวและไทยตกลงใช้ร่วมกัน แบบที่ 1

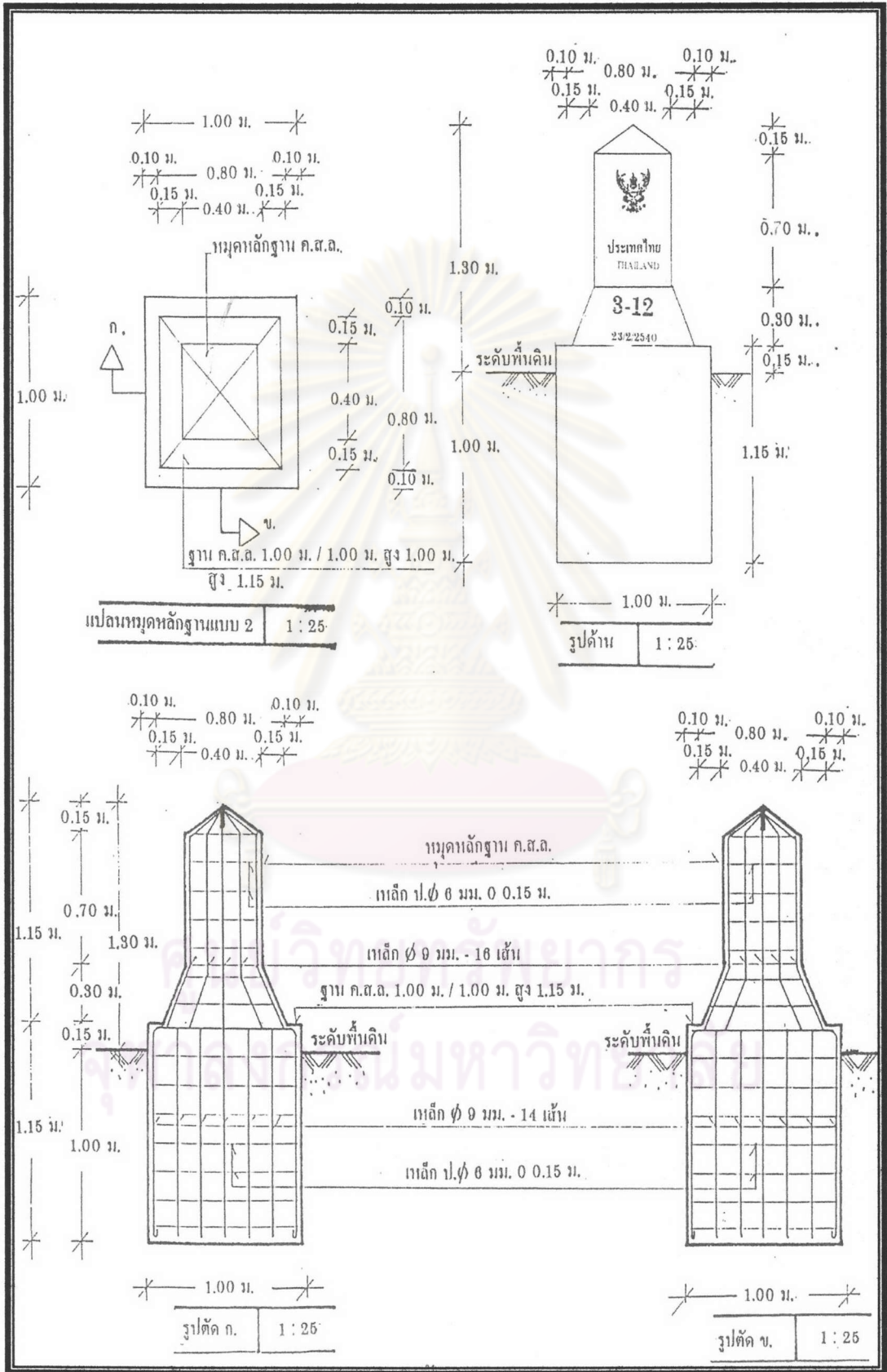

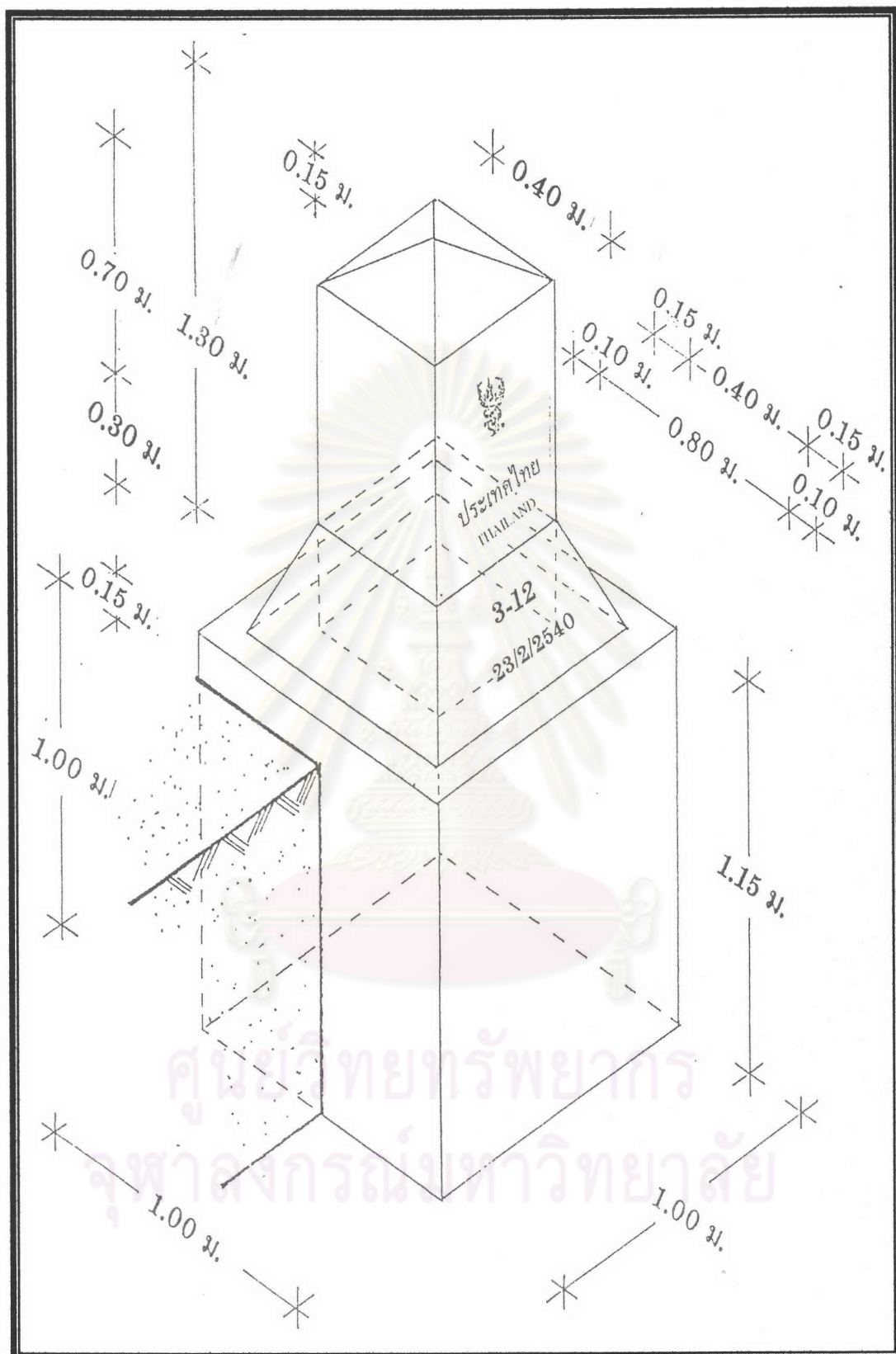

หลักเขตแดนแบบที่ 2

ที่มา : จากเอกสารประกอบบันทึกการประชุมคณะกรรมการเทคนิคร่วมลาว-ไทย ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 10-13 มีนาคม ค.ศ. 1997

ภาคผนวก ฐ.

พื้นที่การสำรวจและการจัดทำหลักเขตแดนระหว่าง ลาว-ไทย

ตอน	ที่ตั้งของแต่ละตอน	ลักษณะเขตแดน	จุดพิกัดโดยประมาณ	เขตการปกครอง	
				ฝ่ายลาว /	ฝ่ายไทย
ตอนที่ 1	สบรก-แก่งผาไค (ปากน้ำซวก-แก่งผาไค) (1) (2)	แม่น้ำโขง	(1)N-2250750 E-613450 5049 IV (2)N-2230550 E-665270 5149 III	บ.ควาน บ.คอนลึก ม.ต้นผึ้ง ข. บ่อแก้ว	บ.สบซวก อ.เชียงแสน จ.เชียงราย บ. ห้วยลึก อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย
ตอนที่ 2	แก่งผาไค-ช่องน้ำหลู	สันปันน้ำ	N-2157700 E-685000 5148 II	บ.เชียงซ้อน ม. เชียงซ้อน ข. ไช ยะบุรี	อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน
ตอนที่ 3	ช่องน้ำหลู-ช่องบ่อ หยวก	สันปันน้ำ	N-21335000 E-735700 5247 IV	ม.หงสา ข. ไชยะบุรี	บ.น้ำว้า กิ่ง อ.บ่อเกลือ จ.น่าน
ตอนที่ 4	ช่องน้ำบ่อหยวก-ยอด ห้วยสาลี	สันปันน้ำ	N-2034900 E-720500 5245 IV	บ.แจน ม.ทุ่งมีไช ข. ไชยะบุรี	อ.บ้านโคก จ.อุดรดิต์
ตอนที่ 5	ยอดห้วยสาลี - สบเหือง	สันปันน้ำ- แม่น้ำเหือง	N-1971700 E-770940 5344 IV	บ.พาลัด ม.แก่นท้าว ข. ไชยะบุรี	บ.ท่าศิหมี อ.เชียงคาน จ.เลย
ตอนที่ 6	สบเหือง-บ้านห้วยค้อ	แม่น้ำโขง	N-2015700 E-195400 5445 III	บ.นาสา ม.สังทอง ข.นครหลวง	บ.ห้วยค้อ อ.ท่าบ่อ จ.หนองคาย
ตอนที่ 7	บ.ห้วยค้อ-สะพาน มิตรภาพลาว-ไทย	แม่น้ำโขง	N-1978070 E-258310 5544 IV	บ.ท่านาแล้ง ม. หาดชายฟอง ข.นครหลวง	บ.จอมมณี อ.หนองคาย จ. หนองคาย
ตอนที่ 8	สะพานมิตรภาพ-บ. ด่อนใหญ่	แม่น้ำโขง	N-2022480 E-316500 5645 I	บ.หงทอง ม.ปากงึม ข.นครหลวง	บ.ด่อนใหญ่ อ.โพธิ์สัย จ.หนองคาย

ตอนที่ 9	บ.ต้อนใหญ่ - บ.หนองคังคา	แม่น้ำโขง	N-2026490 E-386700 5745 I	บ.ปากกาบ ม. ปากกะคิง ข.บอริคำไซ	บ. หนองคังคา อ. บึงกาฬ จ.หนองคาย
ตอนที่ 10	บ.หนองคังคา - บ.ตาลปากน้ำ	แม่น้ำโขง	N-1951800 E-444000 5844 II	บ.ห้วยเคือ ม. หื่นบุญ ข.คำม่วน	บ.ตาลปากน้ำ อ.ท่าอุเทน จ.นครพนม
ตอนที่ 11	บ.ตานปากน้ำ - บ.นาทาม	แม่น้ำโขง	N-1882000 E-472100 5943 III	บ.บุ่งสันน้อย ม.หนองบก ข. คำม่วน	บ. นาทาม อ.ธาตุพนม จ.นครพนม
ตอนที่ 12	บ.นาทาม -บ.นาสีดา	แม่น้ำโขง	N- 1798420 E-499510 5941 I	บ.ถ้ำเงิน ม. คั น ทะ นู รี่ ข.สหวันนะเขต	บ.นาสีดา อ.ชานุมาน จ.อำนาจเจริญ
ตอนที่ 13	บ.นาสีดา-บ.สองคอน	แม่น้ำโขง	N-1749400 E-542100 6040 I	บ.หมากเกือ ม. น คร พง ข . สาละวัน	บ.สองคอน อ.โพธิ์ไทร จ.อุบลราชธานี
ตอนที่ 14	บ.สองคอน-ห้วยคอน	แม่น้ำโขง	N-1694450 E-562050 6139 IV	บ.นาคันยาง ม. ชนะสมบุญ ข.จำปาสัก	บ.เวินบีก อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี
ตอนที่ 15	ห้วยคอน-ช่องพลาญ กระท้าย	สันปันน้ำ	N-1643050 E-558850 6138 IV	บ.ห้วยนา ม.สุขุมมา ข.จำปาสัก	อ.บุญทรirk จ.อุบลราชธานี
ตอนที่ 16	ช่องพลาญกระท้าย- ช่องบก	สันปันน้ำ	N-1585400 E-522670 6037 IV	ม.มุลละปะโมก ข.จำปาสัก	อ.น้ำยืน จ.อุบลราชธานี

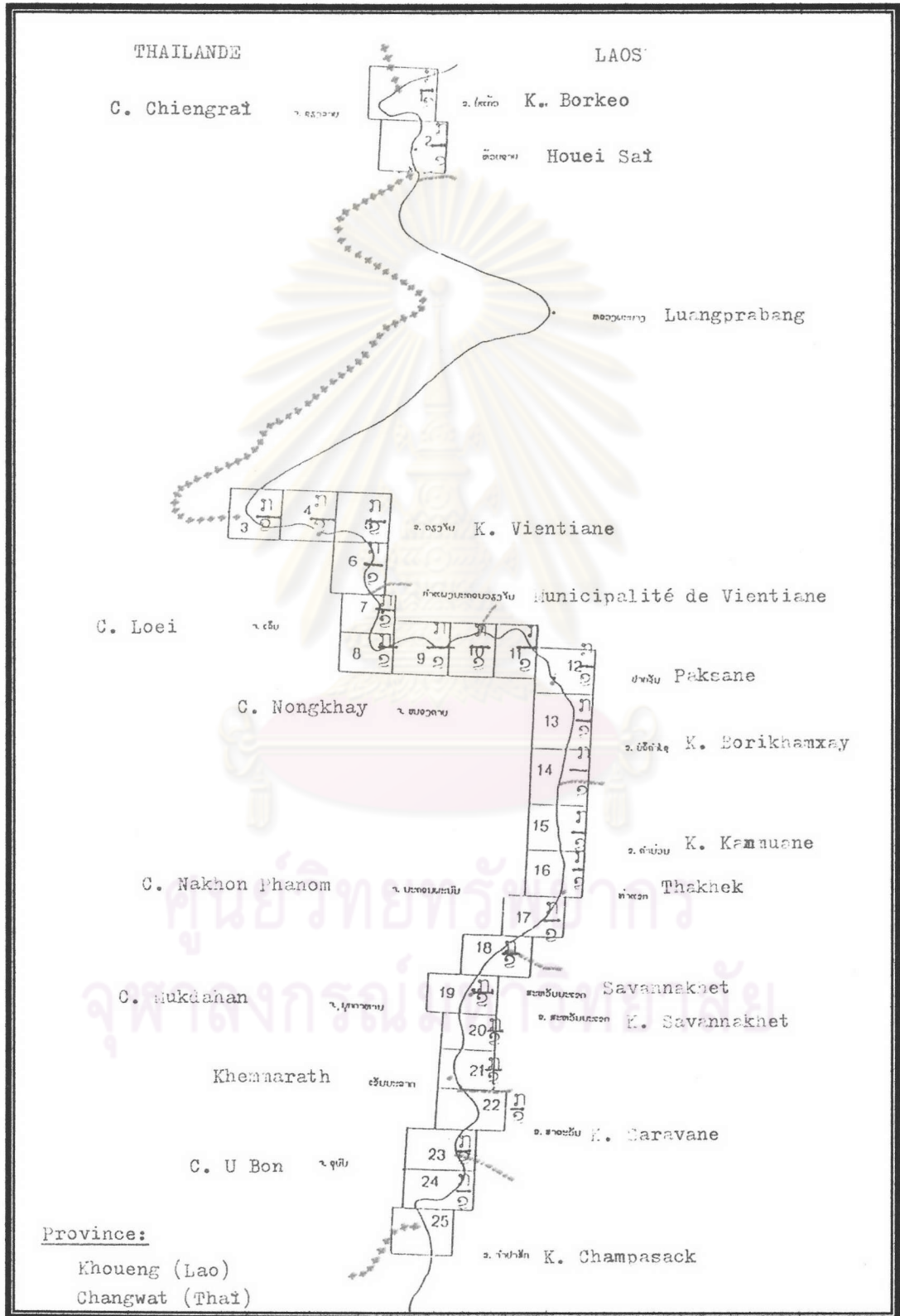
ที่มา: จากผนวก ข การแบ่งพื้นที่การสำรวจในการจัดทำหลักเขตแดนร่วมระหว่าง ลาว-ไทย จากเอกสาร
หมายเลข 2 “แผนแม่บทและข้อกำหนดอำนาจหน้าที่ในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางบกร่วม
ระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ๗.

ลำดับตอนพื้นที่การสำรวจและการจัดทำหลักเขตแดนทางน้ำระหว่าง ลาว-ไทย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นาย พันทะวง บุคทะสะวง เกิดเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน ค.ศ. 1973 ที่บ้านแก้งใต้ เมืองไซทานี นครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีอักษรศาสตร เอกวิทยาภาษาอังกฤษ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว) ในปีการศึกษา 1996 หลังจากนั้นได้เข้ารับราชการที่กระทรวงการต่างประเทศ เมื่อเดือนมีนาคม ค.ศ. 1997 และได้รับทุนศึกษาต่อปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ประเทศไทย) ในปี ค.ศ. 2000 ภายใต้โครงการความร่วมมือทางวิชาการ ลาว-ไทย, ไทย-ลาว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย